

T.C.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE TÜRK MİNYATÜR SANATI

DİJİTAL ÇİZİM DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BERHİV EKİN

DIYARBAKIR 2025

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE TÜRK MİNYATÜR SANATI
DİJİTAL ÇİZİM DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ

HAZIRLAYAN
BERHİV EKİN

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Remzi DEMİREL

DIYARBAKIR-2025

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
DİYARBAKIR

Berhiv EKİN tarafından yapılan “Görsel Sanatlar Dersinde Türk Minyatür Sanatı Dijital Çizim Deneyimlerinin İncelenmesi” konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi.....

Jüri Üyesinin

Ünvanı

Adı Soyadı

Başkan:	Doç. Dr. Ümit ÖZKANLI	
Üye :	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Remzi DEMİREL	
Üye :	Mehmet Ali GÖKDEMİR	

Tez Savunma Sınav Tarihi: 10/03/2025

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

... /... /2025

.....

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

(MÜHÜR)

BİLDİRİM

Tezimin içerdığı yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi D.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

(İmza)

BERHİV EKİN

... / ... / 2025

ÖNSÖZ

Geleneksel yaklaşımın en ince ayrıntılarıyla işlenen ve derin anlamlar taşıyan bu zarif örneği, araştırmalarım boyunca yalnızca bir sanat formülü olarak değil, aynı zamanda bir düşünce biçimi ve bir yaşam tarzı olarak da hayatıma sirayet etmiştir. Bu araştırma süreci, minyatür sanatının dijital dünya ile nasıl bir bağ kurabileceğini anlamama yardımcı olurken, geleneksel ve modernin kesişim noktasında yeni bir perspektif kazandırmayı. Bu araştırma nihayetinde danışmanlığımı kabul edip araştırmalarımda bana yol gösteren, bilgi ve birikimiyle yoluma ışık tutan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Remzi DEMİREL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Savunma jürime gelerek çok değerli görüşleriyle katkı sağlayan Doç. Dr. Ümit ÖZKANLI ve Dr. Öğr. Üyesi. Mehmet Ali GÖKDEMİR'e sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca bana rehberlik eden ve beni yetiştiren tüm hocalarıma teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Tez yazım sürecinde uygulama çalışmalarına istekle ve hevesle katılan sevgili öğrencilerime de yaptıkları katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Berhiv EKİN

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE TÜRK MİNYATÜR SANATI DİJİTAL ÇİZİM DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı geleneksel Türk minyatür sanatıyla dijital sanatın birleşimini ve bu deneyimlerin 6. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine nasıl entegre edilebileceğini araştırmaktadır. Bu araştırma, geleneksel minyatür sanatının dijital teknoloji ile birleştirilerek öğrencilerin yeni beceriler kazanması desteklemek. Bu araştırmada Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseni kullanılarak, bu yenilikçi yaklaşımın öğrencilerin sanatsal becerilerine, yaratıcılıklarına ve derse olan ilgilerine katkısı değerlendirilmektedir. Araştırma sürecinde, öğretim etkinlikleri gözlemlenmiş, elde edilen veriler analiz edilerek süreç boyunca iyileştirmeler yapılmıştır. Geleneksel minyatür sanatının tarihsel bağlamı, ince işçilik gerektiren detaylı çizim teknikleri ve özgün üslubuyla, dijital çizim teknolojileriyle birleştiğinde öğrencilere hem sanatsal hem de teknik beceriler kazandırmayı amaçlayan bir ders içeriği oluşturulmuştur. Araştırmada minyatür sanatının tarihsel arka planı, karakteristik özellikleri, kompozisyon yapısı ve renk kullanımı gibi unsurlar dijital ortamda nasıl yeniden üretilebilir ve günümüz teknolojileriyle bu geleneksel sanat nasıl sürdürülebilir kılınır sorusuna yanıt aranmıştır.

Bu araştırmada, 6. sınıf düzeyindeki öğrencilere yönelik dijital çizim deneyimlerinin, onların sanatsal gelişimlerine, yaratıcı düşünce becerilerine ve teknik yeterliliklerine nasıl katkı sağladığına dair kapsamlı bir analiz sunulmaktadır. Araştırma kapsamında, öğrencilerin minyatür sanatını önce geleneksel yöntemlerle, ardından dijital araçlarla deneyimlemeleri sağlanmış, her iki yöntemin öğrenci üzerinde bıraktığı etkiler gözlemlenmiştir. Bu gözlemler doğrultusunda, dijital çizim teknolojilerinin öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz yönleri belirlenmiş, geleneksel sanat formlarının dijital ortamda nasıl bir evrim geçirdiği irdelenmiştir.

Araştırmanın bulguları, dijital çizim teknolojilerinin öğrencilerin görsel sanatlar dersine olan ilgisini artırdığını, yaratıcı potansiyellerini daha rahat ifade etmelerine olanak

sağladığını ve geleneksel sanatın modern yöntemlerle öğretilmesinin bu yaş grubundaki öğrencilere daha çekici geldiğini göstermiştir. Ayrıca, dijital çizim araçlarının kullanımının öğrencilerin teknik becerilerini hızla geliştirdiği ve bu süreçte özgüvenlerini artırdığı tespit edilmiştir. Dijital çizim ile geleneksel minyatür sanatını buluşturan bu yaklaşım, öğrencilere hem sanatsal hem de teknolojik beceriler kazandırarak onların çok yönlü gelişimini desteklemektedir.

Türk minyatür sanatının dijital ortama taşınması, öğrencilerin hem tarihsel sanat formlarını öğrenmelerini hem de bu formları modern araçlarla yeniden yorumlamalarını sağlamaktadır. Tez, bu bağlamda hem sanat eğitimi hem de teknoloji entegrasyonu açısından özgün bir katkı sunmaktadır. Dijital çağda geleneksel sanatların öğretilmesi ve bu sanatların yeni nesillere aktarılması konusundaki bu çalışma, görsel sanatlar eğitimine yeni bir bakış açısı getirmekte ve sanat eğitiminin geleceği için öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Minyatür, Dijital, Teknoloji, Geleneksel, Sanat

"AN EXAMINATION OF DIGITAL DRAWING EXPERIENCES IN TURKISH MINIATURE ART WITHIN 6TH GRADE VISUAL ARTS LESSONS"

"(Master's Thesis)"

ABSTRACT

The primary aim of this study is to explore the integration of traditional Turkish miniature art with digital art and investigate how these experiences can be incorporated into the 6th-grade visual arts curriculum. Using the qualitative research method of action research, this study evaluates the contributions of this innovative approach to students' artistic skills, creativity, and engagement in the subject. During the research process, teaching activities were observed, data collected were analyzed, and improvements were made throughout the process. A course content was designed to combine the historical context, detailed craftsmanship, and unique style of traditional miniature art with digital drawing technologies, aiming to equip students with both artistic and technical skills. The study addresses questions such as how the historical background, characteristics, compositional structure, and color usage of miniature art can be reproduced in a digital environment and how this traditional art can be sustained using contemporary technologies.

This research presents a comprehensive analysis of how digital drawing experiences contribute to the artistic development, creative thinking skills, and technical competencies of 6th-grade students. Students were given the opportunity to experience miniature art first through traditional methods and then with digital tools, and the effects of both methods on the students were observed. Based on these observations, the positive and negative impacts of digital drawing technologies on students were identified, and the evolution of traditional art forms in digital environments was examined.

The findings reveal that digital drawing technologies increased students' interest in visual arts classes, enabled them to express their creative potential more freely, and made traditional art forms more appealing to this age group when taught with modern methods. Furthermore, the use of digital drawing tools was found to rapidly enhance students' technical skills and boost their confidence during the process. This approach, which

bridges digital drawing with traditional miniature art, supports students' holistic development by equipping them with both artistic and technological skills.

Transferring Turkish miniature art to digital platforms allows students to both learn about historical art forms and reinterpret them using modern tools. This thesis offers a unique contribution to both art education and technology integration. In the digital age, teaching traditional arts and passing them on to new generations is addressed in this study, bringing a new perspective to visual arts education and providing suggestions for the future of art education.

Keywords: Miniature, Digital, Technology, Traditional Art

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	4
ÖZET.....	5
ABSTRACT	7
İÇİNDEKİLER	9
GÖRSEL LİSTESİ.....	14
TABLOLAR LİSTESİ	16
KISALTMALAR LİSTESİ	17
GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE TÜRK MİNYATÜR SANATI DİJİTAL ÇİZİM DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ.....	18
1. GİRİŞ.....	18
1.1.Problem Durumu.....	18
1.2.Araştırmanın Amacı	20
Sonuç ve Amaç	22
1.3.Araştırmanın Önemi	23
1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	23
1.5.Araştırmanın Varsayımları.....	26
1.6.Tanımlar	27
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	29
2.1.Kuramsal Çerçeve	29
2.1.1. Geçmişten Günümüze Türk Minyatür Sanatı	29
2.1.1.1. Sanat Eğitimi ve Pedagojik Yaklaşımlar	34
2.1.1.2. Dijital Teknolojilerin Sanat Eğitimine Entegrasyonu	34
2.1.2. Sanatın Bilim Teknoloji Mühendislik ve Matematik Disiplinlerine Entegre Edilmesi .	35
2.1.2.1. Bloom'un Taksonomisi	35

2.1.2.2.	Vygotsky'nin Sosyal Öğrenme Teorisi.....	36
2.1.2.3.	Uygulama Örnekleri	36
2.1.2.4.	Uluslararası Karşılaştırmalar:.....	37
2.1.2.5.	Türk Minyatür Sanatının Dijitalleşmesi:	38
2.1.3.	Türk Minyatür Sanatının Gelişimi.....	39
2.1.3.1.	Orta Asya ve Selçukluda Minyatür Sanatı	39
2.1.3.2.	Osmanlıda Minyatür Sanatı.....	39
2.1.3.2.1	18. Yüzyıl ve Sonrası Minyatür Sanatı	41
2.1.3.2.2.	Minyatürün Kavramı ve Kurucusu.....	42
2.1.3.3.	Türk Minyatüründe İlkeler.....	44
2.1.3.3.1.	İki Boyutluluk.....	44
2.1.3.3.2.	Ayrıntıya Verilen Önem.....	45
2.1.3.3.3.	Perspektifin Yokluğu	46
2.1.3.3.4.	Renk Kullanımı	47
2.1.3.3.5.	Zaman ve Mekân Kavramı.....	48
2.1.3.3.6.	İdealizasyon.....	49
2.1.4.	Minyatürün Sanattaki Yeri.....	50
2.1.4.1.	İşlevsel ve Anlatımsal Bir Sanat	50
2.1.4.2.	Estetik Değer.....	50
2.1.4.3.	Tarihi ve Kültürel Önemi	50
2.1.4.4.	Sanatçının Rolü ve İmzasızlık.....	51
2.1.4.5.	Batı Sanatından Farklılığı	51
2.1.4.6.	Modern Sanatta Minyatür	51
2.1.5.	Türk Minyatür Sanatının Önemli Sanatçıları.....	51
2.1.5.1.	Şah Kulu (15. yüzyıl)	51
2.1.5.1.	Levni (17. yüzyıl) Eserleri: Mukarralar –Silsilename-Surnamei Vehbi.....	52
2.1.5.2.	Matrakçı Nasuh (16. yüzyıl)	53

2.1.5.3. Nedim (18. yüzyıl)	54
2.1.5.4. Siyah Kalem (14. yüzyıl).....	55
2.1.5.5. Tahsine (16. yüzyıl).....	55
2.2.İlgili Araştırmalar.....	56
2.3.GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE TÜRK MİNYATÜR SANATI	58
2.3.1.Görsel Sanatlar Eğitiminde Minyatür Sanatının Yeri	58
2.3.2.Minyatür Sanatının Derslerde Teknik ve Uygulama Detayları	58
2.3.2.1.Geleneksel Minyatür Sanatının Öğretimi	58
2.3.2.2.Dijital Minyatür Sanatının Öğretimi	59
2.3.2.2.1.Tanıtım ve Eğitim:	59
2.3.3.Geleneksel ve Dijital Sanat Yöntemlerinin Karşılaştırılması	60
2.3.3.4.Teknik ve Estetik İlkelerin Öğretilmesi.....	60
2.4.Minyatürün Dijital Sanatla Buluşması	60
2.5.Minyatür ve Kültürel Kimlik	61
2.6.Minyatür Sanatının Eğitimdeki Katkıları	61
2.6.1.Öğrenciler İçin Uygulamalı Minyatür Çalışmaları	61
2.6.2.Görsel Sanatlar ve Öğretim Programı	61
2.6.2.1.Öğretim Programının Amacı	62
2.6.2.2.Öğretim Programının İçeriği.....	62
2.7.Sanat Tarihi Ve Kültürel Sanat Bilinci.....	63
2.7.1.Yaratıcı Düşünme ve Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesi	63
2.7.2.Teknolojik Araçlar ve Dijital Sanatın Öğretim Programına Entegrasyonu.....	64
2.7.3.Görsel Sanatlar ve Disiplinler Arası Yaklaşımlar.....	64
2.7.4.Sanat Eğitimi Modelleri ve Dünyadaki Yeri	64
2.7.5.Sanatın Toplumsal ve Kültürel Gelişimdeki Yeri.....	65
2.8.Sanat Eğitimi Ve Teknoloji	66
2.8.1.Teknolojinin Sanat Eğitimindeki Rolü.....	66

2.8.2.Dijital Sanat ve Eğitim Arasındaki Etkileşim.....	66
2.8.3.Dijital Sanatın Öğrencilere Katkıları	67
2.9.Sanat Eğitiminin Küresel Geleceği	67
2.9.1.Dünya Geneline Sanat Eğitimi	67
2.9.2.UNESCO ve Küresel Eğitim Politikaları	68
2.9.3.Kültürel Çeşitlilik ve Sanat Eğitimi	68
3. YÖNTEM.....	68
3.1.Araştırmanın Modeli	68
3.1.1.Nitel Araştırma ve Eylem Araştırması	69
3.2.Araştırma Süreci.....	70
3.2.1.Çalışma Grubu.....	72
3.2.1.1.Çalışma grubunun seçilmesi	72
3.2.2.Araştırma Ortamı	73
3.2.3.Araştırmacının Rolü	76
3.3.Veriler Toplama Teknikleri.....	77
3.3.1.Gözlem	79
3.3.2.Görüşme	80
3.3.3.Doküman ve Görsel-İşitsel Materyaller	82
3.3.3.1.Günlük Ders Planlamaları.....	82
3.3.3.2.Araştırmacı Günlükleri.....	83
3.3.3.3Veriler Toplama Teknikleri: Telefon, WhatsApp Mesajları ve Dijital Platformlar.....	85
3.3.4.Minyatür Sanatı ve Öğrenci Tasarım Çalışmaları.....	85
3.4.Verilerin Toplanması.....	86
3.5.Verilerin Analizi.....	87
4.BULGULAR VE YORUMLAR.....	88
4.1.Türk Minyatür Sanatı Dijital Çizim Deneyimlerinin 6. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde İşleme Süreci	88
GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE MİNYATÜR KONUSUNU İŞLEME SÜRECİ.....	89

4.1.1.Birinci Hafta Minyatür ile Tanışma	91
4.1.2.İkinci Hafta: Dijital Sanat Araçları ile Tanışma	94
4.1.3.Üçüncü Hafta: Geleneksel ve Dijital Sanatın Birleştirilmesi	96
4.1.4.Dördüncü Hafta: Değerlendirme ve Sergi Hazırlığı	99
4.2.Görsel Sanatlar Dersinde Yapılan Minyatür Çalışmaların Öğrencilerin Yaratım ve Üretim Süreçlerine Katkısı.....	102
Uygulama 5.....	109
Uygulama 7.....	112
Menekşe:.....	113
<i>Uygulama 8</i>	114
Uygulama 9.....	117
Uygulama 10.....	118
5.TARTIŞMA.....	120
6.SONUÇLAR.....	127
7.ÖNERİLER	128
8.KAYNAKÇA	130

GÖRSEL LİSTESİ

Görsel 1. 13 yüzyıl Varka ve Gülşah Eserinden Minyatür Örnekler	32
Görsel 2. Nakkaşhane' den bir görsel	33
Görsel 3. Sultan III. Ahmed' in nakkaş haneden düğün alayını seyretmesini gösteren bir minyatür.....	33
Görsel 4. Süleyman, 1532-1555 Osmanlı- Süleymannâme' deki sahnelerden biri.....	34
Görsel 5. Levni	35
Görsel 6. III. Ahmet'in dört oğlunun sünnet düğününde düzenlenmiş şenli Surna-i Vehbi den bir örnek.....	35
Görsel 7. Minyatür sanatında detay yakın perspektif.....	36
Görsel 8. Âlim Şemseddin Ahmed Karabağı, Seyyid Lokman, Nakkaş Osman ve kâtiplerin meclisi (Şahname-i Selim Han, 1581).....	37
Görsel 9. Türk minyatür sanatından iki boyutlu yaklaşımın bir örneği	38
Görsel 10. Minyatür sanatının anlatımcı tarzını anlatan bir çalışma (Sultan Süleyman'ın Topkapı Sarayı'nda cülusu) (Süleymannâme, 1558	39
Görsel 11. 1582 yılında yapılmış ve ayrıntıları ile dikkat çeken bir eser Minyatür de ayrıntı	39
Görsel 12. Kanuni Sultan Süleyman'ı, Eyüp Sultan Türbesi'nde dua ederken gösteren bir minyatür.....	40
Görsel 13. Minyatür sanatında en çok kullanılan renkler.....	41
Görsel 14. Minyatür sanatında renkleri gösteren bir örnek.	42
Görsel 15. Bu çalışmada birçok mekânın aynı yüzeyde tasvir edildiğini görmekteyiz	42
Görsel 16. Hiyerarşiyi Gösteren Minyatür Örneği.....	43
Görsel 17. Minyatürde İdealizasyonu en iyi gösteren örnek eserlerden bir çalışma.....	44
Görsel 18. Şah Kulu Saz Yolu üslubundan önemli bir eser	46
Görsel 19. 17 yüzyıl sanatçılarından Levni den bir örnek.....	47
Görsel 20. Matrakçı Nasuh (16. yüzyıl)	48
Görsel 21. Nedim'in portresi	49
Görsel 22. Siyah Kalem 14. yüzyıl	49
Görsel 23. Nakkaş Tahsin'e den görseller.....	50
Görsel 24. Görsel Sanatlar Bahçesi.....	68
Görsel 25. Görsel Sanatlar Atölyesi.....	69

Görsel 26. Öğrenci minyatür incelemeden görüntüler	78
Görsel 27. Dijital ve Geleneksel	97
Görsel 28. Dijital ve Geleneksel	99
Görsel 29. Dijital ve Geleneksel	100
Görsel 30. Dijital ve Geleneksel	102
Görsel 31. Dijital ve Geleneksel	103
Görsel 32. Dijital ve Geleneksel	105
Görsel 33. Dijital ve Geleneksel	106
Görsel 34. Dijital ve Geleneksel	108
Görsel 35. Dijital ve Geleneksel	110
Görsel 36. Dijital ve Geleneksel	111

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Geleneksel ve Dijital Sanat Yöntemlerinin Karşılaştırılması	54
Tablo 2. Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme Alanı(MEB ,2022).....	57
Tablo 3. Araştırma Süreci.....	65
Tablo 4 . Çalışma Grubu Demografik Bilgileri	67
Tablo 5. Araştırmanın Gerçekleştirildiği Ortamın Özellikleri.....	70
Tablo 6. 1 .Hafta Planı: Minyatür ile Tanışma	84
Tablo 7. 2. Hafta Planı: Dijital Sanat Araçları ile Tanışma	87
Tablo 8. 3. Hafta Planı: Geleneksel ve Dijital Sanatın Birleştirilmesi	90
Tablo 9. 4. Hafta Planı: Değerlendirme ve Sergi Hazırlığı	93

KISALTMALAR LİSTESİ

STEAM	: Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
VB	: Ve benzeri
S	: Sayfa
S	: Sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
Dr.	: Doktor

TÜRK MİNYATÜR SANATI DİJİTAL ÇİZİM DENEYİMLERİNİN 6. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE İNCELENMESİ

1. GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve tanımlar ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Geleneksel Türk minyatür sanatı, zengin tarihsel ve kültürel geçmişiyle önemli bir sanatsal formdur. Ancak, dijital çağın getirdiği yenilikler ve teknoloji, bu geleneksel sanatın öğretimi ve uygulanmasında bazı zorluklar ve fırsatlar yaratmaktadır. Bu tezde aşağıda belirtilen problemlerin çözülmesine çalışılmıştır:

Geleneksel Türk minyatür, sanatı, modern eğitim sistemlerinde yeterince temsil edilmemektedir.

Öğrencilerin dijital sanat araçlarına olan, ilgisi geleneksel sanat formlarına yönelik ilgiyi azaltmaktadır.

Görsel sanatlar derslerinde dijital araçların yeterince etkin kullanılamamaktadır. Bu durum öğrenci motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir.

Geleneksel minyatür sanatının, dijital teknolojilerle nasıl birleştirileceğine dair öğretmenlerin bilgi eksiklikleri bulunmaktadır.

Geleneksel yöntemler, öğrencilerin sanatsal algılarını geliştirmeye, disiplinli çalışma alışkanlığı kazanmalarına ve kültürel mirası öğrenmelerine katkı sağlasa da yeterince desteklenmemektedir.

Dijital sanat deneyimlerinin, öğrencilerin yaratıcılık ve teknik becerilerini nasıl etkilediğine dair belirsizlikler bulunmaktadır.

Geleneksel Türk minyatür sanatının, genç nesillere aktarılmasında zorluklar yaşanmaktadır.

Dijital çağda, geleneksel sanatın nasıl sürdürülebilir hale getirileceği konusunda net bir yol haritası bulunmamaktadır.

Öğrencilerin geleneksel sanat formlarına olan ilgisizliği sanatsal ifade biçimlerini kısıtlamaktadır. Dijital çizim araçlarının kullanımının öğrenci motivasyonuna etkisi üzerine yeterli araştırma yapılmamıştır.

6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin sanatsal gelişimlerine yönelik eksiklikler ve geleneksel yöntemlerle Geleneksel sanat eğitiminde kullanılan yöntemler, genellikle el becerisine dayalı, sabır ve detay gerektiren teknikleri içermektedir. Minyatür sanatında ise fırça ve doğal boyalar kullanılarak ince işçilikle yapılan detaylı çizimler, perspektifsiz anlatım ve estetik kompozisyon ön plandadır

Bu problem durumu, hem geleneksel Türk minyatür sanatının eğitimdeki yerini güçlendirmek hem de dijital sanat araçlarını kullanarak öğrencilerin sanatsal becerilerini geliştirmek amacıyla ele alınmaktadır. Araştırma, bu sorunların çözümüne yönelik stratejiler geliştirmeyi hedeflemekte ve sanat eğitimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Türk minyatür sanatı, Osmanlı ve Selçuklu dönemlerinde gelişen, küçük boyutlu resimlerle tarihî olayları, günlük yaşamı ve saray yaşamını tasvir eden bir sanat formudur. Bu sanat dalı, detaylı işçilik, renk uyumu ve estetik kompozisyon anlayışı ile tanınır. Türk minyatürleri, el yazması eserlerde kullanılan resimleme sanatının bir uzantısı olarak doğmuş ve zamanla saray atölyelerinde geliştirilen bir sanat disiplini hâline gelmiştir (İrepoğlu, 2013).

Türk sanatında perspektif, klasik anlamda kullanımdan çok, anlatım ve hikâyeye hizmet eden bir anlayışla ele alınır. Şekillerin ve sonuçların boyutları, anlatılması istenen olayların önemine göre değişkenlik gösterir. Bu yaklaşım, Batı sanatında yaygın olan çizgisel perspektif anlayışından farklıdır. Sanat tarihi Nurhan Atasoy bu konu "Minyatürde büyüme boyutları, gerçek boyutlarıyla değil, anlatımın vurgulanması istenen unsurlara göre belirlenir. Bu da, anlatıya dayalı döngüsel bir sanat anlayışının ortaya çıkması neden olur." (Atasoy, 1998)

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu tez, geleneksel Türk minyatür sanatı ile dijital sanat teknolojilerinin entegrasyonunu inceleyerek, 6. sınıf öğrencilerine yönelik etkili bir görsel sanatlar öğretim programı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, hem geleneksel Türk minyatür sanatının özelliklerini hem de dijital sanat teknolojilerinin potansiyelini ele alarak, bu iki alanın nasıl etkili bir şekilde birleştirilebileceğini araştırmaktadır. Bu bağlamda, aşağıdaki alt hedefler belirlenmiştir:

1. Türk Minyatür Sanatının Tarihsel, Kültürel ve Sanatsal Bağlamını Öğretmek

Araştırma, öğrencilerin geleneksel Türk minyatür sanatının tarihsel, kültürel ve sanatsal bağlamını anlamalarını sağlamayı hedeflemektedir. Bu amaçla, minyatür sanatının tarihsel gelişimi ve kültürel önemine dair bilgiler öğrencilerle paylaşılacak ve sanatın bu bağlamdaki yeri tartışılacaktır.

2. Minyatür Sanatının Karakteristik Özelliklerini Öğretmek

Öğrencilere, minyatür sanatının kompozisyon yapısı, renk kullanımı, detaylı işçilik gibi karakteristik özellikleri öğretilerek, bu sanat formunun özgünlüğü vurgulanacaktır. Öğrencilerin minyatür sanatını yalnızca estetik değil, aynı zamanda teknik açıdan da kavramalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

3. Geleneksel Minyatür Tekniklerinin Dijital Sanat Araçlarıyla Uygulama Yöntemlerini Araştırmak

Araştırmanın bir diğer alt hedefi, geleneksel minyatür tekniklerinin dijital sanat araçlarıyla nasıl uygulanabileceğini incelemektir. Bu süreç, dijital çizim programları ve araçları kullanarak geleneksel minyatürlerin dijital ortamda nasıl tasarlanabileceğini araştıracaktır.

4. Dijital Sanat Teknolojilerinin Minyatür Sanatındaki Rolünü İncelemek

Dijital sanat teknolojilerinin minyatür sanatındaki rolü, detayların ve estetik unsurların yeniden üretilmesindeki katkılarıyla incelenecektir. Bu araştırma, dijital çizim ve grafik tasarım araçlarının minyatür sanatını nasıl dönüştürebileceğini tartışacaktır.

5. Öğrencilerin Sanatsal Gelişimlerine Katkı Sağlamak

Araştırma, dijital sanat ve geleneksel minyatürle etkileşime giren öğrencilerin sanatsal gelişimlerine, yaratıcı düşünme becerilerine ve teknik yeterliliklerine nasıl katkı sağlandığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Öğrencilerin sanatsal becerilerindeki gelişimi izleyerek, bu sürecin nasıl teşvik edilebileceği üzerinde durulacaktır.

6. Dijital Sanat Deneyimlerinin Motivasyon Üzerindeki Etkisini Araştırmak

Bu alt hedef, dijital sanat deneyimlerinin öğrencilerin sanat eğitimindeki motivasyonlarını nasıl artırabileceğini incelemeyi hedeflemektedir. Dijital araçların öğrencilere sanat yapma konusunda daha fazla özgürlük ve esneklik sunarak motivasyonlarına nasıl etki ettiğini anlamak amaçlanacaktır.

7. Türk Minyatür Sanatının Dijital Dünyada Sürdürülebilirliğini İncelemek

Araştırma, geleneksel Türk minyatür sanatının dijital dünyada nasıl sürdürülebilir hale getirilebileceğini inceleyecektir. Bu kapsamda, dijital ortamda Türk minyatürünün korunması ve geliştirilmesi için öneriler sunulacaktır.

8. Geleneksel Sanat Formlarının Dijital Ortamda Yeniden Canlandırılması İçin Stratejiler Geliştirmek

Bu hedef, geleneksel sanat formlarının dijital ortamda yeniden canlandırılması amacıyla stratejiler geliştirmeyi kapsamaktadır. Geleneksel Türk minyatürünün dijital platformlarda daha geniş bir kitleye ulaşması için önerilen stratejiler sunulacaktır.

9. Sanat Eğitiminde Teknoloji Entegrasyonunun Önemini Vurgulamak

Sanat eğitiminde teknoloji entegrasyonunun önemi ve potansiyel faydaları hakkında farkındalık yaratmak araştırmanın bir diğer alt hedefidir. Dijital araçların eğitim süreçlerine nasıl entegre edilebileceği tartışılacak ve öğretim yöntemlerine olan katkıları vurgulanacaktır.

10. Dijital Araçlarla Geleneksel Sanatı Etkili Öğretme Yöntemleri Önerileri Sunmak

Araştırma, öğretmenlerin ve öğrencilerin dijital araçlar kullanarak geleneksel sanatı daha etkili bir şekilde nasıl öğretebileceğine dair önerilerde bulunacaktır. Dijital sanat araçlarının eğitimdeki yerini pekiştirecek öneriler geliştirilmesi amaçlanacaktır.

11. Öğrenme Ortamı Geliştirmek

Öğrencilerin geleneksel ve dijital sanat yöntemleriyle etkileşimde bulunmalarını sağlayacak bir öğrenme ortamı geliştirmek hedeflenmektedir. Bu ortamda öğrencilerin yaratıcılıklarını özgürce ifade edebileceği bir yapı oluşturulacaktır.

12. Sanat Eğitiminde Yeni Öğretim Stratejileri Geliştirmek

Araştırma sonuçları kullanılarak, sanat eğitiminde farklı öğretim stratejileri ve uygulamaları oluşturulacaktır. Bu stratejiler, öğrencilerin sanatsal becerilerini geliştirebileceği yenilikçi yöntemleri içerecektir.

Sonuç ve Amaç

Bu tez, geleneksel Türk minyatür sanatının dijital sanatla entegrasyonunu araştırarak, görsel sanatlar eğitiminde yenilikçi bir bakış açısı sunmayı hedeflemektedir. Geleneksel sanatın dijital ortamda nasıl yeniden canlandırılabilirliği, bu iki alanın birleşiminden elde edilecek yaratıcı sonuçların öğrencilerin sanatsal ve teknik gelişimleri üzerindeki etkileri araştırılacaktır. Araştırmanın sonuçları, hem geleneksel Türk minyatür sanatının hem de dijital sanatın eğitimdeki rolünü güçlendirmeyi ve bu alanlar arasındaki entegrasyonun eğitimde nasıl daha etkili bir uygulama alanı yaratabileceğini keşfetmeyi amaçlamaktadır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, geleneksel Türk minyatür sanatını ve dijital sanat teknolojilerini bir araya getirerek eğitimdeki rollerini inceleme ve şu alanlarda katkı sağlama bakımından önem taşımaktadır.

Minyatür sanatının dijital ortamda yeniden canlandırılması, geleneksel sanatın modern zamanlarda da değerini korumasını sağlar (Kaya, 2018, s. 45). Araştırmada, görsel sanatlar eğitimine yenilikçi bir yaklaşım getirerek geleneksel ve dijital sanatın entegrasyonunu teşvik etmektedir. Dijital araçların eğitimde kullanımı, öğretim yöntemlerini çeşitlendirerek öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirir ve derslere olan ilgilerini artırır (Yılmaz & Demir, 2020, s. 67). Bu araştırma, öğrencilerin hem sanatsal hem de teknik becerilerini geliştirmeye yönelik etkili bir öğretim programı önerir. Dijital sanat araçları, öğrencilerin yaratıcılıklarını özgürce ifade etmelerine olanak tanırken, sanatsal deneyimlerini de çeşitlendirir (Öztürk, 2019, s. 78). Bu süreç, öğrencilerin çok yönlü bireyler olarak gelişimlerini destekler. Dijital sanat deneyimlerinin, öğrencilerin sanata olan ilgisini ve öğrenme süreçlerine katılımını artırması beklenmektedir (Aydın, 2021, s. 102). Geleneksel yöntemlerle yeteneğini sergileyemeyen öğrenciler için dijital sanat, alternatif bir ifade alanı sunar ve katılımı teşvik eder. Araştırma, eğitim sisteminde dijital dönüşüm sürecini hızlandırmayı ve öğretmenlerin dijital araçları daha etkili kullanabilmesi için bilgi ve stratejiler sunmayı hedefler (Şen & Kılıç, 2022, s. 34). Bu, hem öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini hem de öğrencilerin teknoloji ile ilişkisini güçlendirebilir. Geleneksel sanatların dijital çağda nasıl sürdürülebilir hale getirilebileceğine dair çözümler geliştirerek sanat eğitiminin geleceğine ışık tutmayı amaçlamaktadır. (Doğan, 2020, s. 56). Bu yaklaşım, sanat eğitimi alanındaki eğitimciler için değerli bir kaynak niteliğindedir.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma,2024-2025 yılında Diyarbakır'ın Sur İlçesine bağlı iki ortaokulda öğrenim gören 6. Sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. A ve B şubelerinden toplam 10 öğrenci katılmıştır. Araştırma sadece 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerle gerçekleştirilmiş, 6. sınıf seviyesinin seçilmesi, öğrencilerin dijital araçlara yatkın olmaya başladığı, aynı zamanda sanatın geleneksel yönlerini de keşfetmeye açık olduğu bir yaş grubu olması, ayrıca, bu yaş grubunun görsel sanatlar dersinde teknik beceri kazanımı ve sanata karşı ilgilerinin artırılmasının hedeflenmesi de diğer önemli bir sebeptir. Araştırma yapılan

okulun kırsal bölgede olması, sonuçların genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Bu yaş grubu için elde edilen bulgular, daha büyük ya da daha küçük yaş grupları üzerinde aynı etkilere sahip olmayabilir. Örneğin, 6. sınıf veya lise öğrencilerinin dijital araçlarla sanat üretme becerileri ve ilgileri farklı olabilir. Ayrıca, öğrenci grubu sadece belirli bir okul veya bölgeyle sınırlıysa, diğer okullardaki veya bölgelerdeki öğrencilerin farklı sosyo-kültürel bağlamlarda benzer deneyimler yaşayacağı garantisi bulunmamaktadır.

1- **Zaman Sınırı:** Araştırmanın belli bir dönem boyunca yapılması, öğrencilerin uzun vadeli sanatsal gelişimlerini takip etmeyi zorlaştırabilir. Minyatür sanatını ve dijital araçları kullanarak yapılan bu tür uygulamalar, uzun süre devam ettikçe öğrencilerin becerileri ve motivasyonları daha farklı gelişebilir. Ancak çalışmanın belirli bir zaman aralığında sınırlı kalması, bu tür uzun vadeli etkilerin gözlemlenmesini kısıtlamaktadır. Örneğin, araştırma birkaç hafta ya da ay sürebilir, ancak daha uzun bir süre içinde yapılırsa, öğrencilerin sanatsal ve teknik gelişimlerinde daha derin değişiklikler gözlemlenebilir.

2- **Teknolojiye Erişim ve Dijital Bilgi Düzeyi:** Dijital sanat araçlarına erişim, öğrencilerin ve okulların teknolojiye sahip olma düzeylerine göre değişiklik gösterebilir. Her öğrencinin evinde ya da okulunda bilgisayar, tablet veya diğer dijital çizim araçlarına erişim imkânı olmayabilir. Ayrıca, bu araçları kullanma konusunda öğrencilerin dijital bilgi düzeyleri farklılık gösterebilir. Bazı öğrenciler dijital ortamda çizim yapmaya daha aşina olabilirken, bazıları bu konuda daha az deneyime sahip olabilir. Bu durum, araştırmanın sonuçlarını doğrudan etkileyen bir sınırlılık olarak görülebilir. Teknolojiye erişimdeki farklılıklar, öğrencilerin derslerden ne kadar faydalandığını da değiştirebilir.

3- **Minyatür Sanatının Dijital Ortamda Yeniden Üretiminde Karşılaşılan Zorluklar:** Geleneksel Türk minyatür sanatı, ince işçilik gerektiren, detaylı ve çok hassas bir sanattır. Bu detayları ve ince çizim tekniklerini dijital araçlarla yeniden üretmek her zaman mümkün olmayabilir. Dijital teknolojiler her ne kadar gelişmiş olsa da, geleneksel minyatür sanatının tüm estetik ve teknik özelliklerini yansıtmakta zorlanabilir. Örneğin, el yapımı minyatürlerdeki ince detaylar ve fırça darbelerinin dijital araçlarla birebir taklit edilmesi güç olabilir. Bu nedenle, öğrenciler dijital ortamda çalışırken, geleneksel tekniklerin tüm yönlerini öğrenme ve uygulama fırsatını kaçırabilir.

4-Öğrencilerin Motivasyon ve İlgisi Düzeyindeki Farklılıklar: Her öğrenci, sanat derslerine ve dijital araçlarla çalışmaya aynı düzeyde ilgi göstermeyebilir. Dijital araçlar bazı öğrenciler için motive edici olabilirken, diğer öğrenciler geleneksel yöntemlere daha fazla ilgi duyabilir veya dijital araçları zor bulabilir. Bu farklılıklar, derslerin etkisini ve öğrencilerin sanatsal gelişimini değiştirebilir. Freedman (2003, s. 72), sanat eğitiminin bireysel farklılıklara göre şekillenmesi gerektiğini ve her öğrencinin öğrenme sürecinde farklı materyal ve yöntemlere farklı tepkiler verdiğini belirtmektedir. Ayrıca, öğrencilerin önce geleneksel yöntemleri, ardından dijital yöntemleri denemeleri, bu iki farklı yöntemi nasıl karşılaştırdıklarını ve hangi yönteme daha çok ilgi gösterdiklerini etkilemiş olabilir. Öztürk (2019, s. 84), geleneksel ve dijital sanatın dengeli bir şekilde sunulmasının, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirdiğini vurgulamaktadır.

5-Öğretmenlerin Yeterlilikleri ve Deneyimleri: Araştırmada yer alan öğretmenlerin dijital sanat araçları ve geleneksel minyatür sanatı hakkında sahip oldukları bilgi ve deneyim düzeyi farklılık gösterebilir. Bu durum, öğrencilerin bu sanatı öğrenme sürecini doğrudan etkileyebilir. Eğer öğretmenler dijital araçları kullanma konusunda yeterli eğitime sahip değillerse, bu durum öğrencilerin bu araçları etkili bir şekilde kullanma becerilerini sınırlayabilir. Nitekim, "öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) düzeylerinin, dijital araçların etkin kullanımını ve öğrencilere aktarımını doğrudan etkilediği" vurgulanmaktadır (Mishra & Koehler, 2006, s. 102). Aynı şekilde, geleneksel minyatür sanatı hakkında derin bir bilgiye sahip olmayan öğretmenler, bu sanat formunun tüm estetik ve teknik yönlerini öğrencilere yeterince aktaracak donanıma sahip olmayabilirler. Ayrıca, "sanat öğretmenlerinin geleneksel sanatsal formlara ilişkin bilgi birikimleri, öğrencilerin sanatsal becerilerinin gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır" (Smith, 2018, s. 45).

6-Araştırma Yönteminin Sınırlılıkları: Çalışmada kullanılan veri toplama araçları ve araştırma yöntemleri, öğrencilerin sanatsal gelişimini ve dijital sanat deneyimlerini tam anlamıyla yansıtamayabilir. Özellikle nitel araştırma yöntemlerinin öznel değerlendirmelere dayalı olması, sonuçların kesinliğini sınırlayabilir. Nitekim, "nitel araştırmaların doğası gereği, elde edilen veriler araştırmacının yorumlarına bağlı olarak farklı şekillerde anlaşılabilir" (Creswell, 2013, s. 215). Öğrencilerin yaratıcı düşünce becerilerini ölçmek için kullanılan araçlar, her öğrencinin yaratıcı potansiyelini ve gelişimini tam anlamıyla yansıtamayabilir. Aynı zamanda, "yaratıcılığın ölçülmesinde kullanılan yöntemler, bireylerin potansiyelini tam anlamıyla açıklayamayabilir ve

standartlaştırılmış araçlar her bireyin özelliklerini doğru bir şekilde yansıtmayabilir" (Runco, 2007, s. 68).

7-Bu bağlamda, nitel verilerin yorumlanmasında da dikkatli olmak gerekir; çünkü bu tür veriler öğrencilerin sanatsal becerilerini veya dijital sanatla etkileşimlerini her zaman doğru bir şekilde ifade etmeyebilir.

8-Kültürel ve Bölgesel Faktörler: Çalışmanın gerçekleştirildiği okul veya bölge, kültürel ve sosyo-ekonomik farklılıklar barındırıyor olabilir. Öğrencilerin sanata, teknolojiye ve eğitime erişimleri, bulundukları çevreye göre farklılık gösterebilir. Farklı bölgelerde yapılan benzer bir araştırma, farklı sonuçlar ortaya koyabilir. Bu nedenle, araştırmanın bulgularının genellenmesi sırasında bu faktörlerin dikkate alınması önemlidir.

9-Dijital Araçların Kapsamı: Dijital çizim teknolojileri hızla gelişiyor ve her yıl yeni araçlar piyasaya sürülüyor. Araştırmada kullanılan dijital araçlar, teknolojinin mevcut durumu ile sınırlı olabilir. Daha yeni ve gelişmiş araçlar kullanılsaydı, öğrencilerin deneyimleri ve sonuçları farklı olabilirdi. Aynı şekilde, araştırmada kullanılan dijital araçların kullanıcı dostu olup olmaması da öğrencilerin bu araçlarla etkileşimlerini etkileyebilir. Bu sınırlamalar, araştırmanın bulgularını değerlendirirken göz önünde bulundurulması gereken önemli faktörlerdir ve sonuçların genellenebilirliğini belirli ölçüde sınırlandırabilir.

1.5.Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada kullanılan dijital çizim teknolojilerinin, geleneksel minyatür sanatının detaylarını ve kompozisyon yapısını dijital ortamda başarılı bir şekilde yeniden üretebileceği varsayılmıştır. Dijital araçların, öğrencilerin yaratıcı süreçlerini zenginleştireceği ve teknik becerilerini geliştireceği kabul edilmiştir. 6. sınıf öğrencilerinin dijital çizim teknolojilerine olan ilgisinin, geleneksel sanat formlarına yönelik ilgilerini artıracak varsayılmıştır. Bu varsayım, dijital araçların kullanımıyla öğrencilerin sanat derslerine olan motivasyonlarının artacağı üzerine kuruludur. Öğrencilerin hem geleneksel hem de dijital çizim tekniklerini öğrenerek sanatsal ve teknik yeterliliklerini geliştireceği varsayılmıştır.

Bu süreçte dijital sanatın öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerine olumlu katkı sağlayacağı ve gelecekte dijitalleşme yolunda öğrencilerin kendi gelişimlerine katkı sunacağı öngörülmüştür. Görsel sanatlar öğretmenlerinin, dijital sanat araçlarını kullanarak

geleneksel sanatları öğretebileceği varsayılmıştır. Bu varsayım, öğretmenlerin gerekli dijital bilgiye sahip olduğu ve bu bilgiyle geleneksel sanatı entegre edebileceği fikrine dayanmaktadır. Öğretmenlerin bu yeterlilikleri kazanabilmeleri için belli başlı araştırmalar ve incelemeler yapmaları gerektiği, bunun da mesleki yeterliliklerini artırma fırsatı sunduğu ifade edilmektedir (Smith & Johnson, 2020, s. 45).

Öğrencilerin geleneksel Türk minyatür sanatı hakkında yeterli kültürel ve tarihsel farkındalığa sahip olmaları ve bu farkındalığı dijital ortamda yeniden üretebilmeleri varsayılmıştır. Bu durum, hem kültürel mirası korumak hem de geleneksel sanatın dijital teknolojilerle uyum içinde aktarılması açısından önemlidir (Erdoğan, 2019, s. 87). Dijital teknolojilerin sanat eğitimi sürecine entegrasyonunun, öğrencilerin derse olan ilgisini artıracığı ve daha etkin bir öğrenme süreci sunacağı varsayılmaktadır.

Geleneksel yöntemlerin dışına çıkmanın öğrenciler için yeni bir keşif olarak algılandığı, bunun da konuya olan merakı artırıp ilgiyi canlı tuttuğu belirtilmiştir (Brown, 2021, s. 112). Bu varsayımlar, araştırmanın temel dayanaklarını oluşturmakta ve öğrencilerin sanatsal gelişimi ile dijital araçların entegrasyonu üzerine hipotezler ortaya koymaktadır.

1.6. Tanımlar

Bu bölümde, araştırmada kullanılan temel kavramların geniş kapsamlı tanımları ve ilgili kaynaklardan yapılan alıntılar yer almaktadır.

- 1- *Geleneksel Türk Minyatür Sanatı*: Geleneksel Türk minyatür sanatı, özellikle Osmanlı ve Selçuklu dönemlerinde gelişen ve el yazmalarını süsleme amacıyla kullanılan, küçük boyutlu resimlerden oluşan bir sanat formudur. Minyatürlerde ayrıntılı işçilik, simetrik kompozisyonlar ve sembolik renkler dikkat çeker. Pers ve Bizans sanatından etkilenen Türk minyatürleri, sanatçıların doğrudan doğayı gözlemlemek yerine olayların önemini ve anlamını vurgulayan anlatı odaklı bir tarz geliştirdikleri bir görsel anlatım biçimidir. Minyatürlerde perspektif kullanımına rastlanmaz; figürler ve nesneler birbirine yakın boyutlarda, izleyiciye doğru eğilimli şekilde gösterilir. "Minyatürde objelerin büyüklüğü, gerçek dünyadaki boyutları ile değil, anlatının önemine göre belirlenir. Bu da minyatür sanatının anlatı odaklı yapısını ortaya koyar" Batı dillerinde bir nesnenin küçük versiyonunu ifade etmek amacıyla kullanılan "minyatür" kelimesi, "minium" kelimesinden gelmektedir. Ortaçağ Avrupa'sında, el yazması eserlerin bölümlerini ayırmak için ilk harfleri süslemek bir gelenek olmuştur. Bu süslemede, "minium" adı verilen kırmızı bir

oksit ile boyanarak ilk harf ön plana çıkarılmaktadır (Akdaş, 2024 s. 15).

2-

3-Dijital Sanat: Dijital sanat, bilgisayar ve dijital teknolojiler kullanılarak yapılan sanatsal üretimleri ifade eder. Bu tür sanat üretiminde grafik tabletler, dijital çizim yazılımları ve fotoğraf düzenleme programları gibi teknolojiler kullanılır. Dijital sanat, geleneksel sanat teknikleriyle kıyaslandığında, hızlı üretim, kolay düzenleme ve çoklu platformlarda paylaşılabilmek özellikleriyle dikkat çeker. Modern sanat eğitiminde dijital sanat araçları, öğrencilerin hem teknik becerilerini geliştirmeleri hem de yaratıcı düşünce kapasitelerini artırmaları için etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. "Dijital sanat, geleneksel sanatı yeniden tanımlayarak sanatçılara yeni ifade biçimleri ve teknik beceriler kazandırmaktadır" (Demir, 2015, s. 22).

4-Sanat Eğitimi: Sanat eğitimi, bireylerin estetik, kültürel ve sanatsal duyarlılıklarını geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen bir eğitim disiplini. Bu eğitim, öğrencilere hem görsel hem de işitsel beceriler kazandırmayı hedeflerken, bireyin yaratıcılığını artırmayı ve sanatsal ifade yeteneklerini geliştirmeyi amaçlar. Sanat eğitimi süreçlerinde hem geleneksel sanat teknikleri hem de modern dijital araçlar kullanılabilir. Sanat eğitimi, öğrencilerin estetik bir bakış açısı kazanmalarının yanı sıra, soyut düşünme becerilerini de geliştiren önemli bir süreçtir. "Sanat eğitimi, öğrencilerin estetik algılarını geliştirirken aynı zamanda yaratıcı problem çözme becerilerini de güçlendirir" (Erinç, 2012, s. 63).

5-Dijital Çizim Teknolojileri: Dijital çizim teknolojileri, sanatçıların bilgisayar ortamında çizim yapmasına olanak tanıyan grafik tabletler ve dijital çizim yazılımları gibi araçları ifade eder. Bu araçlar, geleneksel çizim tekniklerinin dijital ortamda yeniden üretilmesini ve düzenlenmesini sağlar. Özellikle eğitimde, dijital çizim teknolojileri, öğrencilerin sanatsal becerilerini hızla geliştirmelerine yardımcı olur ve onları yaratıcı süreçlere teşvik eder. Bu teknolojiler, özellikle grafik tasarım, animasyon, dijital illüstrasyon gibi alanlarda büyük bir önem taşımaktadır. "Dijital çizim araçları, öğrencilerin yaratıcı süreçlerini hızlandırmakta ve teknik becerilerini artırmada önemli bir rol oynamaktadır" (Özbek, 2016, s. 78).

6-Yaratıcı Düşünme: Yaratıcı düşünme, bireylerin yenilikçi, özgün ve estetik çözümler geliştirmesine olanak tanıyan bir zihinsel süreçtir. Sanat eğitimi, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için etkili bir araç olarak kabul edilir. Öğrencilerin sanat yoluyla yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmesi, onların farklı perspektiflerden bakabilme

yeteneklerini ve problem çözme kapasitelerini artırır. Dijital sanat deneyimleri, öğrencilerin yaratıcı potansiyellerini daha özgürce ifade etmelerine olanak tanır. "Yaratıcı düşünme, bireyin sanat yoluyla özgün fikirler geliştirmesini sağlayan en önemli zihinsel süreçlerden biridir" (Yılmaz, 2019, s. 29).

7-Teknik Yeterlilik: Sanat eğitimi bağlamında teknik yeterlilik, öğrencilerin sanat üretiminde kullanılan araçlar, teknikler ve malzemeler hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olmalarını ifade eder. Öğrencilerin hem geleneksel hem de dijital araçlarla çalışabilme yetenekleri, onların teknik yeterlilik seviyesini belirler. Özellikle dijital sanat araçlarıyla yapılan çalışmalar, öğrencilerin teknik becerilerini hızla geliştirmelerine olanak tanır. "Teknik yeterlilik, öğrencilerin sanatsal üretim sürecinde kullanacakları araçları etkili bir şekilde yönetebilme becerisini içerir" (Acar, 2021, s. 102).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde Minyatür konusu ve araştırma problemine yönelik literatür taramasına yer verilmiştir.

2.1.1. Geçmişten Günümüze Türk Minyatür Sanatı

Minyatür Nedir?

Minyatür sanatı, küçük boyutlu, detaylı ve ince işçilikle hazırlanmış resimlerin oluşturulduğu geleneksel bir sanat dalıdır. "Minyatür" terimi, Latince "minium" kelimesinden türemiş olup kırmızı kurşun oksit anlamına gelir ve ilk olarak el yazmalarındaki kırmızı renkli başlıkları tanımlamak için kullanılmıştır (Kahraman, 2019). Minyatürler, genellikle el yazması kitapların içindeki metinleri desteklemek ve anlatıyı görselleştirmek amacıyla yapılır. Bu eserlerde belirli bir anlatım dili, estetik anlayışı ve sembolik bir dil geliştirilmiştir (Öztürk, 2020).

Minyatür sanatı, Asya, Orta Doğu ve Avrupa'da gelişim göstermiştir. Orta Çağ Avrupa'sında dini kitaplarda sıkça kullanılmıştır. Çin ve Japon kültürlerinde de benzer sanat formlarına rastlanır (Arslan, 2018). Türk-İslam tarihinde minyatür sanatı, özellikle Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde zirveye ulaşmıştır. Selçuklu döneminde özellikle bilimsel kitaplarda ve tarihsel eserlerde yer alan minyatürler, Osmanlı döneminde daha çok tarihi olayları ve saray yaşantısını konu almıştır (Çetin, 2017). Osmanlı döneminde "nakş" olarak

bilinen bu sanat, nakkaşhanelerde üretilmiştir. Nakkaşlar, dönemin sanat ortamında önemli bir yere sahipti ve genellikle sarayın himayesinde çalışırlardı. Osmanlı minyatürlerinde genellikle padişahların seferleri, devletin önemli olayları ve saray yaşamı betimlenmiştir. Bu dönemde Nakkaş Osman, Levni ve Nigari gibi önemli sanatçılar yetişmiştir (Demir, 2021).

Minyatür sanatında ışık-gölge kullanımı, perspektif anlayışı ve anatomik doğruluk Batı sanatına göre farklılık gösterir. Geleneksel minyatürlerde perspektif kurallarına uyulmaz; mekânlar ve figürler belirli bir hiyerarşiye göre yerleştirilir. Önemli figürler ya daha büyük ya da daha detaylı çizilerek vurgulanır (Ersoy, 2022). Renkler canlı ve parlaktır; gerçeğe uygunluk aranmadan özgürce kullanılır. Örneğin, kayalar pembe, ağaçlar mor gibi sıra dışı renklerde betimlenebilir. Detaylar çok önemlidir; giysi desenleri, saç telleri, yüz ifadeleri incelikle işlenir (Akyüz, 2020). Minyatür sanatında semboller büyük önem taşır. Örneğin, hükümdarların başlarında bulunan taşlar, güç ve kudretin sembolüdür. Çiçekler, hayvan figürleri ve doğa unsurları belirli anlamlar taşır. Renklerin de sembolik anlamları vardır; kırmızı güç ve cesareti, mavi bilgelik ve huzuru simgeler (Yılmaz, 2019).

Günümüzde minyatür sanatı geleneksel bir değer olarak korunmaya devam etmekle birlikte modern yaklaşımlarla da birleşmektedir. Türkiye'de Süheyl Ünver'in çabalarıyla yeniden canlandırılan bu sanat dalı, Arya Kamalı, Günseli Kato, Nusret Çolpan gibi sanatçılar tarafından çağdaş yaklaşımlarla yorumlanmıştır (Sarı, 2021). Modern sanatçılar, dijital tekniklerle minyatür sanatı arasında köprüler kurarak bu geleneksel formu daha geniş bir kitleye ulaştırmaktadır (Öztürk, 2020).

Minyatür sanatı, sanat tarihi derslerinde ve güzel sanatlar fakültelerinde öğretilen bir disiplin olarak yer alır. Bu sanatın teknikleri, öğrencilere sabırlı çalışma, detaylara dikkat etme ve sembollerle düşünme becerileri kazandırır. Ayrıca, dijital teknolojilerin gelişmesiyle birlikte dijital minyatürler üzerinde çalışmalar yapılmakta ve yeni nesillere bu sanat aktarılmaktadır (Kahraman, 2019).

Minyatür, genellikle çok küçük boyutlarda yapılmış ve ayrıntılı aralıklı resimlerdir. Bu sanat, özellikle kitap özetlerinde ve el yazması eserlerde yoğun olarak kullanıldı. Türk sanatı, İslam dünyasının kadın geleneğinden beslenmiş olsa da, zaman içinde özgün Türk anlayışıyla harmanlanmıştır (Yılmaz, 2011). İslam öncesi Türk yapıları, Orta Asya'da göçebe hayatı süren Türk erkeklerinin sanatsal geleneklerinden beslenmiştir. Bu dönemde resimler genellikle hayvan figürleri, stilize edilmiş semboller ve geleneksel motiflerle yapılmıştır. Erken Türk modellerinde, figürler genellikle taşlarda ve ahşaplarda işlenmiştir. Bu figürlerin detayları oldukça sade ve minimaldir, ancak oldukça semboliktir

Türkler, İslam'ı kabul ettikten sonra, bu gelenekleri daha çok dini metinlerle birleştirerek maket sanatını geliştirmiştir. Göçebe toplumların resim yapma geleneği, daha sonraları Orta Asya'dan Anadolu'ya ve Osmanlı İmparatorluğu'na kadar uzanarak zenginleşti

Selçuklu dönemi, Türk sanatının önemli bir evresidir. Selçuklu döneminde yapılanlar, el yazmalarında yer almakta olup, genellikle dini temalar, geometrik desenler ve soyut figürler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu dönemdeki yapılar, İslam'ın daha fazla sembolik yapıtlarını barındırmış, ancak figüratif anlatımlar oldukça fazladır.(Kuru, A. (2005).

Selçuklular, İran'ın tasvir geleneğinden etkilenmişlerdir, ancak maketleri oldukça sade ve stilize bir biçimde geliştirmişlerdir (Öztürk, 2007). Ayrıca Selçuklu heykellerinde çok canlı renkler kullanılarak işlenmiş olan geometrik desenler ve hayvan figürleri dikkat çeker (Kuru, A. (2005).

Osmanlı sanatı, hem teknik hem de tematik açıdan oldukça zenginleşmiştir. Osmanlı dönemindeki saraylarda ve özellikle padişahların kütüphanelerinde büyük bir yer tutmuştur. Bu dönemin en önemli ödemecileri arasında Şah Kulu, Levni ve Nakkaş Osman yer alır (Yılmaz, 2011).

Osmanlı oluşumlarında genellikle padişahlar, hükümdarların zaferleri, av sahneleri, el yazması kitaplar ve astronomi gibi bilimsel konular işlenmiştir. Osmanlı saraylarında yapılan yapılar, sadece görsel olarak değil, aynı zamanda dönemin kültürel, sosyal ve politik olarak değiştirilmesinde birer belgesel işlevi görüyordu (Arslan, M. 2013).

“Osmanlı sanatının zirveye ulaştığı, özellikle 16. yüzyılda, padişah III. Murad dönemiyle birlikte en yüksek noktada ortaya çıktı. Bu dönemde yapılan yapılar, sadece estetik açıdan gelişmeler değil, aynı zamanda tarihsel olayların anlatıldığı bakış açısıyla önemli birer belgeselin yapıldığı.” (Erdem,2009)

Osmanlı programları, Batı sanatıyla etkileşimler başlamaya başladı ve bu iletişim, örneklerde Batı'daki perspektif anlayışının yer almasına neden oldu (Kuru, 2005).Cumhuriyet dönemiyle birlikte Türk sanatı bir yandan gelenekselleri korurken, diğer yandan Batı sanatından da etkiler alarak modernleşmeye başladı. 20. yüzyılda sanatçıları, geleneksel sanatı anlayışını modern sanat anlayışlarıyla harmanlayarak, doğanın kurallarını zorladılar (Öztürk, 2007). Günümüzde ise Türk sanatçıları, geçmişten gelen gelenekleri

koruyarak ve gelişmiş tekniklerle maketlerini yapmaya devam etmektedirler (Yılmaz, 2011). Bu çalışmanın kuramsal temelleri, sanat eğitimi, dijital sanat ve kültürel mirasın korunması bağlamlarında ele alınmıştır. Araştırma, sanat eğitimi alanındaki pedagojik yaklaşımlar ile dijital teknolojilerin entegrasyonu üzerine yapılan önceki çalışmalarla desteklenmektedir. Ayrıca, geleneksel Türk minyatür sanatının tarihsel ve sanatsal bağlamı da kuramsal çerçevenin önemli bir bileşeni olarak ele alınmaktadır.

Sanat Nedir

Sanat, insanın duygu, düşünce, hayal gücü ve estetik algılarını ifade etme biçimidir. Genellikle duygusal ve düşünsel bir etki yaratmayı amaçlayan, yaratıcı bir eylem olarak tanımlanır. Sanat, insanın kendisini ifade etme biçimi olarak tarih boyunca farklı formlarda varlık göstermiştir ve kültürlerin oluşumunda, toplumların estetik anlayışlarında önemli bir rol oynamıştır (Ersoy, 2020). Sanatın kapsamı geniştir ve resim, heykel, müzik, edebiyat, dans, tiyatro, sinema gibi birçok disiplini içerir. Her bir disiplin, sanatçının iç dünyasını, yaşadığı dönemin sosyal, politik ve kültürel özelliklerini yansıtır. Sanat, kişisel bir ifade aracı olduğu kadar, toplumun bir aynasıdır; bireyler arasındaki iletişimi güçlendirir ve evrensel mesajlar iletebilir (Göksu, 2019). Estetik İşlev: Sanat, güzellik arayışının bir sonucudur. Sanat eserleri estetik bir haz uyandırarak izleyiciye hitap eder (Kara, 2018).

İfade İşlevi: Sanatçılar, duygu ve düşüncelerini, içsel dünyalarını sanat aracılığıyla ifade ederler. Bu, bazen bir tepki, bazen bir hayranlık, bazen de bir sorgulama şeklinde olabilir (Yılmaz, 2021).

Eğitsel İşlev: Sanat, bireyin hayal gücünü geliştirir, yaratıcılığını besler ve estetik algısını derinleştirir. Aynı zamanda tarihsel bilgi birikiminin aktarımında önemli bir rol oynar (Arslan, 2022).

Toplumsal İşlev: Sanat, toplumsal olayları, gelenekleri ve kültürel değerleri yansıtarak toplumun ortak bilinçaltını şekillendirir (Çetin, 2017).

Terapi İşlevi: Sanat, bireyler üzerinde rahatlatıcı, iyileştirici bir etkiye sahip olabilir. Sanat terapileri, psikolojik sorunların çözümünde destekleyici olarak kullanılmaktadır (Demir, 2020).

Sanatın tarihi, mağara resimlerinden başlayarak Antik Yunan heykellerine, Orta Çağ'ın dini ikonalarına, Rönesans'ın realizmine ve modern çağın soyut ifadelerine kadar uzanan geniş bir süreçtir. Her dönem, kendi kültürel ve felsefi arka planıyla sanat anlayışını biçimlendirmiştir (Akyüz, 2019). Sanat felsefesi, "Sanat nedir?" sorusuna yanıt arayan bir disiplindir. Platon, sanatı gerçekliğin bir taklidi olarak görürken, Aristoteles,

sanatın insanın doğayı anlaması ve yorumlaması olduğunu savunur. Modern dönemde ise sanat, bireyin özgünlüğünü, duygularını ve özgürlüğünü yansıtan bir ifade biçimi olarak değerlendirilir (Kahraman, 2021).

Sanat Eğitimi Nedir?

Sanat eğitimi, bireylerin estetik algılarını geliştirmek, yaratıcı düşünme becerilerini desteklemek ve kendilerini sanat yoluyla ifade etmelerini sağlamak amacıyla verilen sistemli bir eğitim sürecidir (Arslan, 2021). Sanat eğitimi, yalnızca teknik beceriler kazandırmayı hedeflemez; aynı zamanda bireylerin duyarlılıklarını, eleştirel düşünme yeteneklerini ve estetik bilincini güçlendirmeyi amaçlar (Kahraman, 2020). Sanat eğitimi, görsel sanatlar, müzik, dans, tiyatro gibi çeşitli disiplinleri içerir. Bu disiplinler aracılığıyla bireyler, duygularını ifade edebilir, kendilerini tanıyabilir ve çevrelerindeki dünyayı daha farklı bir bakış açısıyla değerlendirebilirler (Yılmaz, 2019). Ayrıca sanat eğitimi, bireyin kültürel değerlerini tanımasını, geleneksel ve çağdaş sanat akımlarını anlamasını sağlar. Bu da bireylerin kültürel mirasa duyarlılığını artırır ve estetik bilincin gelişmesine katkıda bulunur (Ersoy, 2022). Yaratıcılığı Geliştirmek: Sanat eğitimi, bireylerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir ve yeni fikirler üretmelerine olanak tanır (Demir, 2021). Kendini İfade Etme: Sanat, bireylerin duygu ve düşüncelerini ifade etme biçimidir. Bu ifade biçimi, kişinin özgüvenini artırır ve iletişim becerilerini güçlendirir (Akyüz, 2020).

Estetik Duyarlılığı Geliştirmek: Sanat eğitimi, bireylerin estetik değerleri tanımasını ve çevresini estetik bir bakış açısıyla değerlendirmesini sağlar (Göksu, 2018).

Eleştirel Düşünme: Sanat eğitimi, bireylerin eleştirel düşünme ve analiz yapma yeteneklerini geliştirir. Sanat eserlerini yorumlamak, analiz etmek ve eleştirmek bu sürecin bir parçasıdır (Çetin, 2017).

Duygusal ve Sosyal Gelişim: Sanat eğitimi, empati duygusunu geliştirir, duygusal zekayı besler ve sosyal iletişim becerilerini destekler (Sarı, 2019).

Sanat Eğitiminin Yöntemleri

Uygulamalı Eğitim: Resim, heykel, seramik, müzik ve drama gibi uygulamalı çalışmalar yoluyla öğrencilerin doğrudan deneyim kazanması sağlanır (Öztürk, 2019).

Teorik Eğitim: Sanat tarihi, estetik kuramlar ve sanat eleştirisi gibi teorik dersler, öğrencilerin sanatı anlamalarını ve değerlendirmelerini destekler (Kara, 2018).

Dijital Teknolojiler: Dijital sanat uygulamaları, grafik tasarım yazılımları ve dijital platformlar, sanat eğitiminin modern araçları olarak kullanılır (Ersoy, 2022).

Sanat eğitimi, yalnızca sanatla ilgilenen bireyler için değil, toplumun her kesimi için önemlidir. Sanat eğitimi, bireylerin duygusal, bilişsel ve sosyal gelişimlerine katkıda

bulunarak daha duyarlı, yaratıcı ve eleştirel düşünen bireyler yetişmesini sağlar (Kahraman, 2020). Ayrıca, sanat eğitimi bireylerin özgüvenini artırır, ifade becerilerini güçlendirir ve kültürel farkındalıklarını geliştirir (Yılmaz, 2019).

2.1.1.1. Sanat Eğitimi ve Pedagojik Yaklaşımlar

Sanat eğitimi, öğrencilerin estetik duyarlılıklarını, yaratıcı düşünme becerilerini ve kültürel farkındalıklarını geliştirmede önemli bir rol oynamaktadır (Eisner, 2002, s.34). (Elliot Eisner, 2002) sanat eğitiminin öğrencilerin dünya hakkındaki bilgilerini genişletmede, problem çözme yeteneklerini güçlendirmede ve estetik algılarını geliştirmede önemli bir araç olduğunu vurgulamaktadır.

Bu bağlamda, geleneksel Türk minyatür sanatının öğrencilerle buluşturulması, hem estetik bir deneyim hem de kültürel bir öğrenme fırsatı sunar (Eisner, 2002, s.56).

Piaget ve Vygotsky'nin bilişsel gelişim teorileri de sanat eğitiminde öğrencilerin gelişim süreçlerini anlamada önemli bir yere sahiptir. Piaget (1952), çocukların soyut düşünce ve yaratıcı süreçlerinin belirli aşamalarda geliştiğini öne sürerken, Vygotsky (1978) sosyal etkileşim ve kültürel bağlamın öğrenme süreçlerinde kritik bir rol oynadığını savunur. Bu tezde, öğrencilerin minyatür sanatını önce geleneksel yöntemlerle, ardından dijital araçlarla deneyimlemeleri, hem bilişsel gelişim hem de yaratıcı süreçleri destekleyen bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Eisner (2002), sanatın çocukların düşünme becerilerini nasıl geliştirdiği üzerine önemli bir analiz sunar.

Sanat, sadece soyut düşünme becerilerini değil, aynı zamanda problem çözme, eleştirel düşünme ve yaratıcılığı da içerir. Eisner, sanatın eğitimdeki çok yönlü rolünü vurgulayarak, öğrencilerin zihinsel süreçlerini derinlemesine şekillendirdiğini belirtir. Bu bağlamda, sanat eğitiminde kullanılan geleneksel ve dijital araçlar, öğrencilerin bilişsel gelişimini ve yaratıcı potansiyellerini destekler (Eisner, 2002).

2.1.1.2. Dijital Teknolojilerin Sanat Eğitime Entegrasyonu

Teknolojinin eğitim alanındaki kullanımına ilişkin teoriler, sanat eğitimi içinde de önemli bir yer tutmaktadır. Jonassen (1994), teknolojinin eğitime entegrasyonunun, öğrencilerin bilgiye erişim ve anlamlandırma süreçlerini desteklediğini belirtir. Ayrıca, dijital teknolojilerle yapılan sanat uygulamaları, öğrencilere yeni yaratıcı ifade biçimleri sunarak sanat eğitiminin sınırlarını genişletir (Hobbs, 2010, s. 45). Bu bağlamda, geleneksel Türk minyatür sanatının dijital ortamda yeniden üretilmesi, öğrencilerin hem

sanat tarihine yönelik farkındalıklarını artırır hem de dijital becerilerini geliştirmelerine olanak tanır. E-learning ve dijital araçlarla yapılan sanat eğitimi, öğrencilerin bireysel öğrenme süreçlerine katkı sağlarken, aynı zamanda sınıf içinde daha etkileşimli ve işbirlikçi öğrenme deneyimleri sunar. (Anderson, 2008).

Dijital sanat araçlarının, öğrencilerin yaratıcı süreçlerini hızlandığı ve teknik becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir (Peppler & Solomou, 2011). Bu nedenle, bu araştırma dijital araçların sanatsal ifade üzerindeki etkilerini inceleyerek, geleneksel ve modern sanat yöntemlerinin birlikte kullanılmasının eğitimde nasıl bir fayda sağlayacağını araştırmaktadır. Dijital sanat araçlarının eğitimdeki rolü, uluslararası literatürde çeşitli teoriler ve yaklaşımlar çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu bağlamda, STEAM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Sanat ve Matematik) yaklaşımı, Bloom'un Taksonomisi ve Vygotsky'nin sosyal öğrenme teorisi önemli bir temel sunmaktadır.

2.1.2. Sanatın Bilim Teknoloji Mühendislik ve Matematik Disiplinlerine Entegre Edilmesi

STEAM yaklaşımı, sanatın STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) disiplinleriyle entegre edilmesini öngörür. Bu entegre yaklaşım, yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirirken öğrencilere disiplinlerarası bağlantılar kurma fırsatı sunar. Uluslararası literatürde, dijital sanat aracıyla STEAM uygulamalarının, öğrencilerin karmaşık problemleri çözme yeteneklerini ve teknolojik becerilerini geliştirdiği belirtilmiştir (Henriksen, 2014). Örneğin, 6. sınıf düzeyinde dijital sanat kullanılarak gerçekleştirilen projeler, öğrencilerin hem teknik hem de sanatsal becerilerini geliştirerek bu disiplinler arası sinerjiden yararlandıklarını göstermektedir.

2.1.2.1. Bloom'un Taksonomisi

Bloom'un Taksonomisi, öğrenme hedeflerinin altı seviyede düzenlenmesiyle öğrencilerin bilgi, anlayış, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Dijital sanat eğitiminde bu taksonomi, öğrencilere hem teknik beceriler hem de estetik düşünme kazandırmak için uygulanabilir (Anderson & Krathwohl, 2001). Örneğin, öğrenciler öncelikle dijital sanat yazılımlarını öğrenip bunları uygularken, daha sonra yaratıcı eserler tasarlayarak ve bu eserleri değerlendirerek öğrenme sürecini derinleştirirler. Bu yaklaşım, bilginin alınıp uygulanmasından daha ötesine geçerek öğrencilerin eleştirel ve analitik düşünme becerilerini geliştirir.

2.1.2.2. *Vygotsky'nin Sosyal Öğrenme Teorisi*

Vygotsky'nin sosyal öğrenme teorisi, bireylerin öğrenme sürecinde sosyal etkileşimlerin önemini vurgular. Dijital sanat aracılığıyla eğitim, öğrencilerin hem bireysel hem de grup çalışması yaparak öğrenmesine olanak tanır. Örneğin, bir sınıf ortamında, öğrenciler dijital sanat projeleri üzerinde birlikte çalıştıklarında, fikir alışverişi ve yardımlaşma yoluyla öğrenme deneyimlerini zenginleştirirler (Vygotsky, 1978). Vygotsky'nin "yakınsal gelişim alanı" kavramı, dijital sanat uygulamalarının bireysel yeteneklerin bir adım ötesine geçerek daha karmaşık becerilerin geliştirilmesine olanak sağladığını öne sürmektedir.

2.1.2.3. *Uygulama Örnekleri*

STEAM tabanlı projeler, dijital sanat yazılımları ve geleneksel sanat formlarını birleştirerek öğrencilerin hem teknik becerilerini hem de yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirir (Bequette & Bequette, 2012). Bloom'un Taksonomisi kullanılarak planlanan dijital sanat dersleri, öğrencilere dijital ortamda öğrenme, yaratma ve eleştirme deneyimleri sunar. Vygotsky'nin teorisine dayalı grup çalışması aktiviteleri, öğrencilerin dijital sanat projelerinde birlikte öğrenme ve yaratma süreçlerini destekler.

Kültürel Mirasın Korunması ve Sanat Eğitimi: Kültürel mirasın korunması, sanat eğitimi yoluyla sağlanabilecek önemli bir hedeftir. Geleneksel sanat formlarının yeni nesillere aktarılması, hem sanat tarihinin hem de kültürel kimliklerin devamlılığını sağlar (Smith, 2006). Geleneksel Türk minyatür sanatı, bu bağlamda Osmanlı ve Selçuklu dönemlerinde zirveye ulaşmış, tarihsel olayları ve sosyal yaşamı görsel bir dil aracılığıyla anlatan önemli bir sanat formudur (Atasoy, 1989).

Minyatür sanatının dijital araçlar aracılığıyla modernize edilmesi, bu sanatın yeni nesillere aktarılmasında önemli bir köprü görevi görmektedir (İrepoğlu, 2013). Smith (2006), kültürel mirasın dijital ortamda yeniden üretilmesinin, genç nesillerin kültürel farkındalığını artırmada ve bu mirası daha geniş kitlelere ulaştırmada önemli bir yöntem olduğunu belirtir. Bu doğrultuda, araştırma dijital teknolojilerin, geleneksel sanat formlarını sürdürülebilir kılma potansiyelini incelemektedir.

Minyatür Sanatının Dijital Ortamda Yeniden Üretilmesi: Geleneksel sanat formlarının dijital ortama taşınması, sanatın evrimi ve sanat eğitimindeki yeri üzerine yapılan tartışmalarda önemli bir yer tutmaktadır.

Türk minyatür sanatında kullanılan detaylı çizim teknikleri, renk kullanımı ve kompozisyon anlayışı, dijital sanat araçlarıyla yeniden yorumlanarak modern sanat dünyasına kazandırılmaktadır (Necipoğlu, 1996). Ancak, bu süreçte dijital araçların, geleneksel tekniklerin tüm yönlerini tam olarak yansıtamayabileceği ve bazı estetik özelliklerin kaybolabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır (Uzunçarşılı, 1950).

Dijital sanat teknolojilerinin, öğrencilerin sanatla etkileşimlerini daha motive edici hale getirdiği ve onların yaratıcılıklarını geliştirdiği gözlemlenmiştir (Peppler & Solomou, 2011).

Bu bağlamda, bu araştırma hem geleneksel sanat formlarının sürdürülebilir öğrenme hem de dijital teknolojinin dijitalleşmesi, geleneksel sanatların modern teknolojilerle entegrasyonu ve pedagojik olarak sunulmakta olduğu, uluslararası çalışmalarla karşı bölümler, benzer grupların diğer kültürlerde de mevcut olduğu görülmektedir."(Öztürk, M. 2020).

2.1.2.4. Uluslararası Karşılaştırmalar:

Dünya genelinde, geleneksel sanatların dijital platformlara aktarılması, sanatın korunması ve geniş kitlelere ulaşması açısından önemli bir adım olmuştur. Özellikle Asya ve Avrupa'da, geleneksel sanatların dijital ortama taşınmasıyla ilgili projeler yürütülmektedir. Kızılaslan ve Kozlu'ya (2021) göre, "Teknolojik gelişmeler, geleneksel sanatların korunması ve yaygınlaştırılmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

Günümüzde toplumlar yatırımlarının büyük bir kısmını sanatta dijitalleşmeye ayırmıştır. Bunu yaparken tabii ki topluma da belli etkiler olmuştur. Yıldız (2022), "Sanatta dijitalleşme, kültürel mirasın korunmasının yanı sıra sanata erişimi demokratikleştirerek, bireylerin sanata katılımını artırmaktadır" ifadeleriyle bu dönüşümün toplumsal boyutuna dikkat çekmektedir

Pedagojik Etkiler: Dijitalleşme, sanat eğitimi ve pedagojik yaklaşımlarda da değişikliklere yol açmıştır. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi için dijital sanat eleştirisi yöntemlerinin kullanıldığı çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Şahin ve Güven (2023) tarafından yapılan bir araştırma, pedagojik sanat eleştirisinin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine olan etkisini incelemiştir.

Çalışmada, deney grubundaki öğrencilere pedagojik sanat eleştirisi yöntemiyle eğitim verilirken, kontrol grubunda geleneksel öğretim yöntemleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, deney grubundaki öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinde anlamlı bir artış olduğu ve özellikle değerlendirme, yorumlama ve öz düzenleme alanlarında belirgin gelişmeler kaydedildiği bulunmuştur (Şahin & Güven, 2023). Bu bulgular, pedagojik sanat eleştirisi yönteminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmede etkili bir yaklaşım olduğunu ortaya koymaktadır.

2.1.2.5. Türk Minyatür Sanatının Dijitalleşmesi:

Türk minyatür sanatının dijitalleşmesi, geleneksel sanatın korunması ve yaygınlaştırılması açısından önemli bir adımdır. Dijital platformlar, minyatür sanatının daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamaktadır. Ayrıca, dijital araçlar kullanılarak minyatür sanatının pedagojik etkileri üzerine çalışmalar yapılmaktadır. Türk minyatür sanatının dijitalleşmesi, diğer kültürlerdeki benzer süreçlerle paralellik göstermektedir. Dijitalleşme, sanatın korunması, yaygınlaştırılması ve pedagojik etkilerinin incelenmesi açısından uluslararası bir bağlama oturtulabilir.

Türk minyatür sanatının dijitalleşmesi, geleneksel sanatın korunması ve modern eğitim yaklaşımlarına uyarlanması açısından önemli bir yere sahiptir. Örneğin, dijitalleşmenin sanat pedagojisine etkisi, sanat eleştirisi süreçlerini de dönüştürmektedir. Araştırmalara göre, sanat eleştirisi temelli eğitimler, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini artırmaktadır (Şenel, 2023).

Farklı kültürlerde geleneksel sanatlarını dijitalleştirme yolunda önemli adımlar atıldığı görülmüştür özellikle Asya sanatında bunu görmekteyiz. Geleneksel Asya sanatlarının dijitalleşmesi süreçlerinde ise Japonya ve Çin örnekleri öne çıkmaktadır. Japon ukiyo-e baskılarının dijital platformlarda sergilenmesi ve eğitim müfredatlarına entegrasyonu, bu sanat türünün yeniden keşfedilmesini sağlamıştır (Ito, 2019). Çin'de ise geleneksel hat sanatının sanal gerçeklik teknolojileriyle buluşturulması, hem teknik hem de estetik açılardan öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yaratmıştır (Wang & Li, 2020). Türk minyatür sanatı özelinde, dijitalleşme sadece kültürel mirasın korunmasını değil, aynı zamanda çağdaş sanat yaklaşımlarına entegrasyonu da sağlamaktadır (Demir, 2022).

2.1.3. Türk Minyatür Sanatının Gelişimi

Türk minyatür sanatı, Orta Asya Türk devletlerinden başlayarak Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde gelişen, kendine özgü bir estetik anlayışa sahip bir sanat formudur. Tarih boyunca, İslam dünyasında yaygın olan kitap süsleme ve resimleme geleneğinin bir parçası olarak ortaya çıkmış ve zamanla farklı kültürel etkileşimlerle şekillenmiştir. Türk minyatür sanatı, tarihsel olayları, günlük yaşamı ve dini konuları görselleştirmek amacıyla yoğun bir şekilde kullanılmıştır.

2.1.3.1. Orta Asya ve Selçukluda Minyatür Sanatı

Türk minyatür sanatının kökenleri Orta Asya'ya dayanmaktadır. Orta Asya'daki Uygur Türkleri, ilk Türk minyatür örneklerini vermişlerdir. 8. ve 9. yüzyıllarda Uygurlar tarafından yapılan minyatürler, Budist ve Maniheizt dinî içeriklerle bağlantılıydı ve dini metinlerin resimlenmesi için kullanılmıştır. Bu dönemdeki minyatürlerde, figürlerin daha stilize ve soyut bir şekilde resmedildiği görülmektedir (Atasoy, 1989). Selçuklular döneminde minyatür sanatı, İran ve Arap etkisi altında gelişmiştir. Selçuklu dönemi minyatürlerinde doğu kültürünün izleri görülmekle birlikte, Türklerin göçebe kültüründen kaynaklanan özgün motifler de bulunur. Bu dönemin önemli eserlerinden biri 13. yüzyılda yazılmış olan Varka ve Gülşah adlı aşk hikâyesidir. (Görsel 1) Bu eserde yer alan minyatürler, dönemin estetik anlayışını ve sanatkarlarının detaycı yaklaşımını yansıtır (Karamağaralı, 1982).

Görsel 1. 13. yüzyıl Varka ve Gülşah Eserinden Minyatür Örnekler

2.1.3.2. Osmanlıda Minyatür Sanatı

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Türk minyatür sanatı zirveye ulaşmıştır. Osmanlı minyatürü, özellikle 16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman döneminde en parlak dönemini yaşamıştır.

Görsel 2. Nakkaşhane' den bir görsel.

Bu dönemde Topkapı Sarayı'nda "*Nakkaşhane*" adı verilen sanat atölyeleri kurulmuş ve burada çalışan nakkaşlar (minyatür sanatçıları) tarafından önemli eserler ortaya konulmuştur. (Görsel 1, Görsel 2) Osmanlı minyatürlerinin temel özelliklerinden biri figürlerin iki boyutlu ve perspektifin kullanılmamasıyla resmedilmesidir. Bu sayede, izleyiciye mekânın derinliği yerine olayın bütünlüğü ve detayları sunulur (Necipoğlu, 1996).

Görsel 3. Sultan III. Ahmed' in nakkaş haneden düğün alayını seyretmesini gösteren bir minyatür

16 yüzyılda Sultan Süleyman'ın seferlerini ve zaferlerini resmeden Süleymannâme adlı eserin minyatürleri, dönemin en önemli sanat eserlerinden biridir.(Görsel 4)

Görsel 4. Süleyman, 1532-1555 Osmanlı- Süleymanname' deki sahnelerden biri .

Bu minyatürlerde savaş sahneleri, padişahın saray hayatı ve devlet törenleri detaylı bir şekilde resmedilmiştir. Özellikle bu dönemde Batı sanatındaki perspektif anlayışından etkilenmeyen, kendi estetik değerlerini koruyan bir tarz benimsenmiştir (Uzunçarşılı, 1950).

2.1.3.2.1 18. Yüzyıl ve Sonrası Minyatür Sanatı

18 yüzyıla gelindiğinde, Osmanlı minyatür sanatı Batı resim sanatı ile daha fazla etkileşim içine girmeye başlamıştır. Batı'dan gelen resim teknikleri ve perspektif anlayışı, minyatür sanatını da etkilemiştir. Bu dönemde "Levni" isminde bir sanatçı tarafından resimler ortaya çıkmış,(Görsel 5) daha gerçekçi ve batılı tarzda figürler minyatürlerde yer almaya başlamıştır.

Levni, bu dönemin en önemli nakkaşlarından biridir ve özellikle Surname-i Vehbi (Görsel 6)adlı eserindeki minyatürleriyle tanınır. Bu eserde padişahın düzenlediği büyük bir şenlik ayrıntılı bir şekilde resmedilmiştir (İrepoğlu, 2013).

Görsel 5. Levni

18.yüzyılın başlarından itibaren, geleneksel Türk minyatürü modern sanat akımlarıyla harmanlanmaya başlamış ve günümüzde bu sanat dalı dijital teknolojilerle yeniden yorumlanmıştır. Modern Türk sanatçıları, minyatür sanatının geleneksel unsurlarını koruyarak dijital sanat teknikleriyle yeni eserler üretmektedir (Necipoğlu, 1996). Bu sayede, minyatür sanatı kültürel miras olarak korunmakta ve genç nesillere aktarılmaktadır.

Görsel 6. III. Ahmet'in dört oğlunun sünnet düğününde düzenlenmiş şenlik, Surname-i Vehbi den bir örnek.

Türk minyatür sanatı, Orta Asya'dan Osmanlı'ya uzanan uzun bir tarihsel süreç içinde gelişmiştir. Her döneminde farklı kültürel ve estetik etkilerle şekillenen bu sanat dalı, hem tarihsel olayları hem de günlük yaşamı detaylı bir şekilde resmederek kültürel bir bellek işlevi görmüştür. Günümüzde dijital teknolojilerin sanatla birleşmesiyle birlikte, minyatür sanatı yeni yorumlara ve yaratıcı ifadelerle açık bir alan haline gelmiştir.

2.1.3.2.2. *Minyatürün Kavramı ve Kurucusu*

Minyatür, küçük boyutlu resimlerin genel adıdır ve daha çok el yazması kitapların süslenmesi için yapılan resimleri tanımlar. Latince "minium" kelimesinden türemiş olan minyatür, başlangıçta "kırmızı renkli boya" anlamında kullanılmıştır. Bu boya, antik dönemde el yazmalarının baş harflerini süslemek için kullanılmıştır. Zamanla bu süslemeler gelişmiş, minyatür sanatı el yazmalarını resimlemeye yönelik daha kapsamlı bir faaliyet haline gelmiştir (Atasoy, 1989).

Minyatür sanatının temel özelliği, perspektifin kullanılmaması ve figürlerin iki boyutlu olarak resmedilmesidir.(Görsel 7) Bu sayede sanatçılar, derinlik ve hacim yaratma kaygısı olmadan kompozisyonlar oluşturabilirler. Minyatürler genellikle anlatısal bir işlev taşır; tarihsel olayları, günlük yaşam sahnelerini veya mitolojik hikayeleri görselleştirmek için kullanılırlar. Minyatür sanatında, detaylara verilen önem ve renklerin canlılığı dikkat çeker. Özellikle figürlerin giysi, silah ve mimari detayları büyük bir titizlikle işlenir (İrepoğlu, 2013).

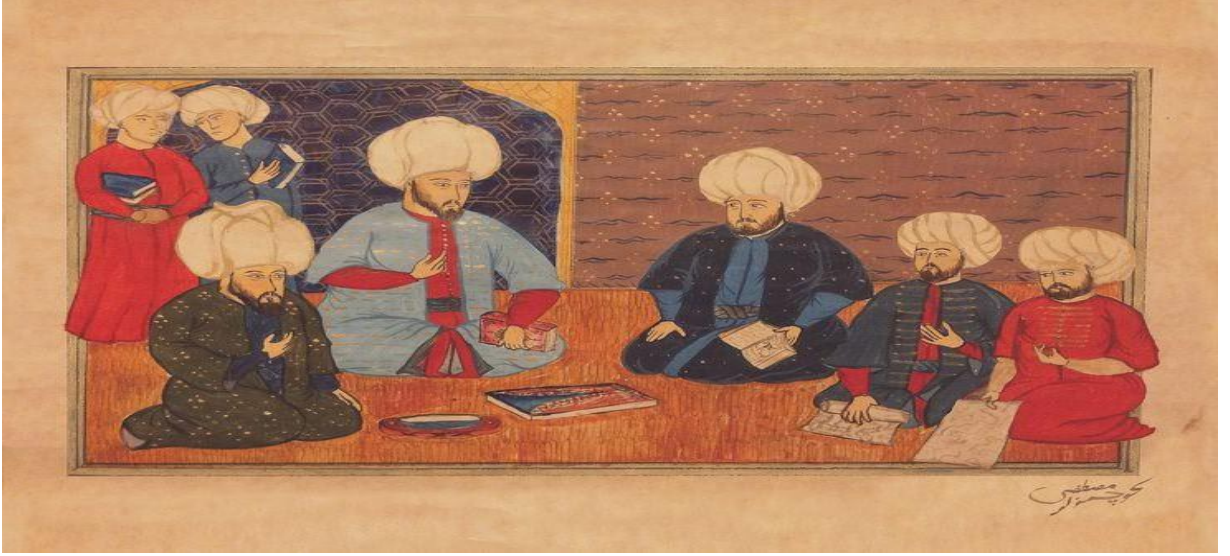

Görsel 7. Minyatür sanatında detay yakın perspektif

Kurucusu: Minyatür sanatının spesifik bir kurucusu olmamakla birlikte, bu sanat İslam dünyasında ve özellikle Osmanlı, İran ve Orta Asya'da gelişim göstermiştir. Türk minyatür sanatı ise, Uygurlar dönemine kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. İlk Türk minyatürleri, 8. yüzyılda Uygurlar tarafından üretilmiştir. Uygur minyatürleri, Budist ve Maniheizt dinî temalar etrafında şekillenmiş ve zamanla diğer kültürel etkilerle dönüşüme uğramıştır. Dolayısıyla, belirli bir kurucudan bahsetmek yerine, minyatür sanatının çeşitli medeniyetler tarafından geliştirilmiş ve aktarılmış bir sanat dalı olduğu söylenebilir (Karamağaralı, 1982).

Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde minyatür sanatına önemli katkılar sunulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu döneminde ise bu sanat en parlak dönemini yaşamıştır. Osmanlı minyatürünün önde gelen sanatçılarından biri, 16. yüzyılda yaşamış olan Nakkaş Osman'dır.

Nakkaş Osman, Osmanlı sarayında çalışan ve padişahların hayatını, zaferlerini resmeden önemli bir sanatçıdır. (Görsel 8) Onun minyatürleri, Osmanlı tarihini resimleyen en önemli eserlerden bazılarına sahiptir. (Uzunçarşılı, 1950). Minyatür sanatının İslam dünyasında gelişimine katkı sağlayan diğer önemli isimler arasında İran'dan Behzad ve Osmanlı'dan Levni yer alır. Bu sanatçılar, dönemin estetik anlayışına ve minyatür sanatının gelişimine büyük katkılar sunmuşlardır. Minyatür sanatına katkılar sağlarken minyatüründe belli ilkeleri vardır, bu ilkeler dikkate alınmıştır.

Görsel 8. Âlim Şemseddin Ahmed Karabaği, Seyyid Lokman, Nakkaş Osman ve kâtiplerin meclisi (Şahname-i Selim Han, 1581)

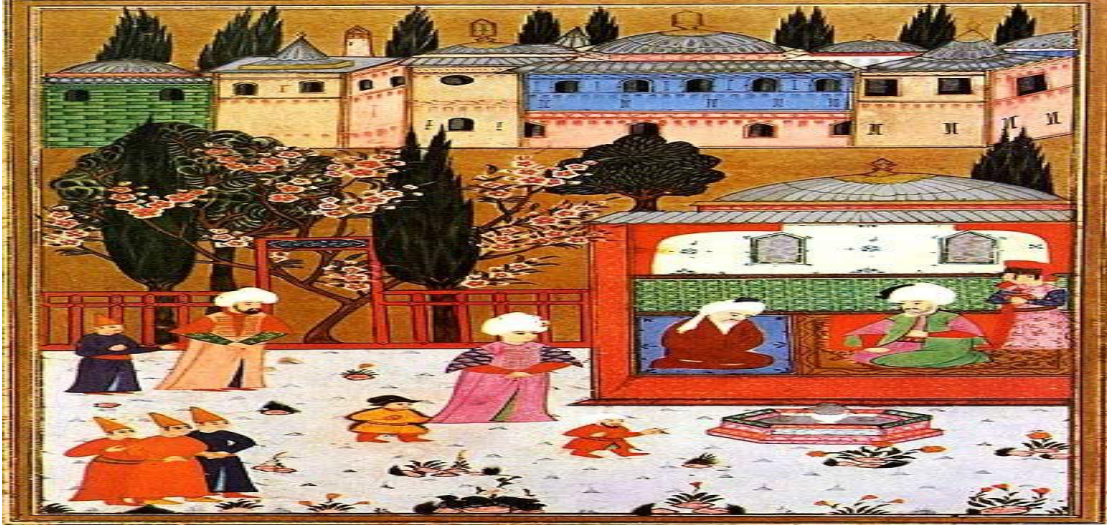
2.1.3.3. Türk Minyatüründe İlkeler

Türk minyatür sanatı, özellikle Osmanlı döneminde gelişmiş ve İslam dünyasının önemli sanat dallarından biri haline gelmiştir. Bu sanat dalı, belirli ilkeler doğrultusunda şekillenmiş ve zamanla zengin bir kültürel miras oluşturmuştur.

İşte Türk minyatüründe öne çıkan temel ilkeler.

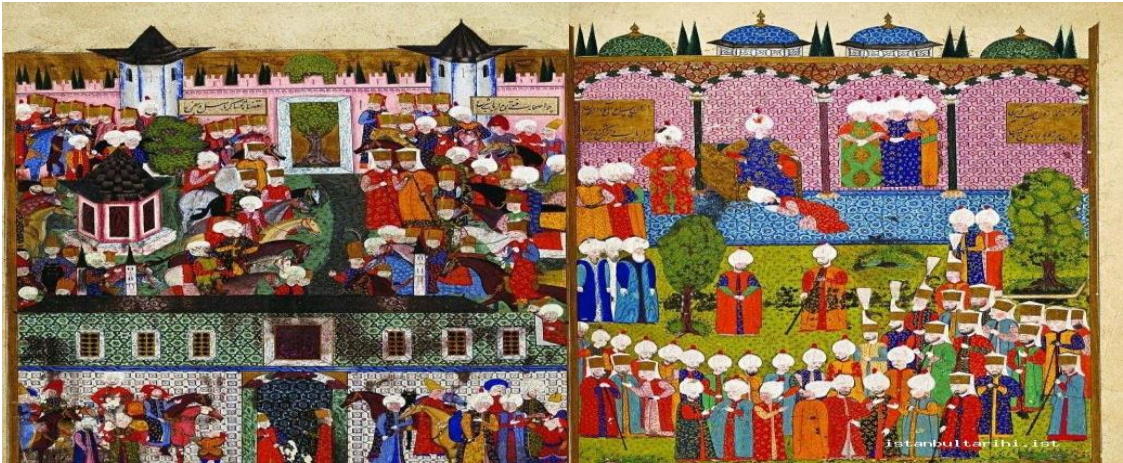
2.1.3.3.1. İki Boyutluluk

Türk minyatür sanatı, Batı sanatındaki perspektif anlayışına karşılık iki boyutlu bir yaklaşıma sahiptir. Derinlik ve hacim yanılsaması yaratma amacı güdülmez. Nesneler, yüzey üzerine düz bir şekilde yerleştirilir ve sahnenin tüm unsurları izleyiciye eşit mesafede gibi resmedilir. (Görsel 9) Bu, minyatür sanatının en belirgin ve ayırt edici özelliklerinden biridir (Atasoy, 1989).

Görsel 9. Türk minyatür sanatından iki boyutlu yaklaşımın bir örneği
Anlatımcı Tarz

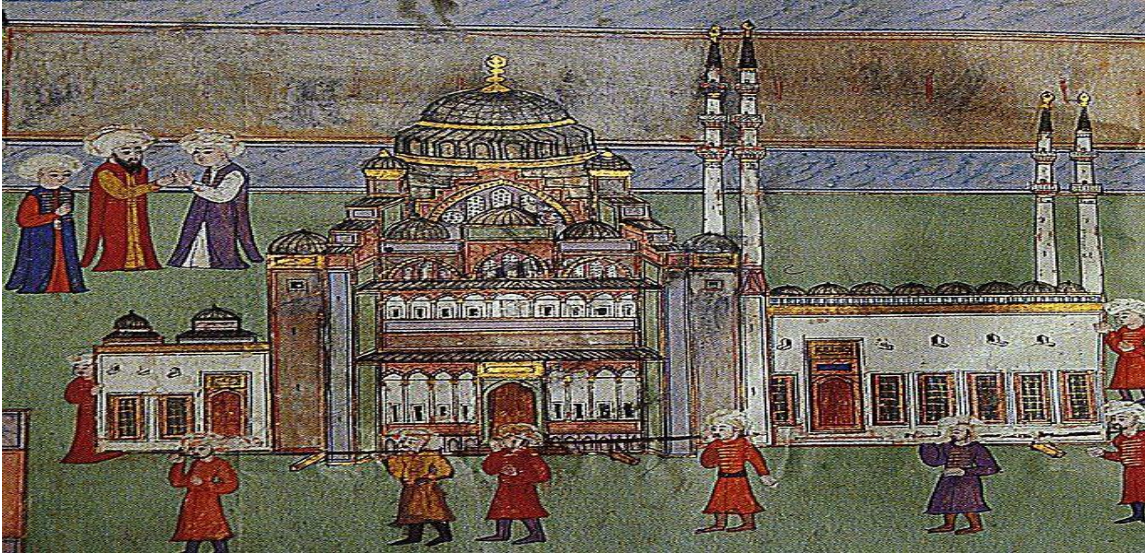
Minyatür, genellikle belirli bir olay ya da hikâyeyi anlatma amacı taşır. Bu anlatımcı işlevi nedeniyle minyatürlerde figürlerin hareketleri ve ifadeleri önem taşır. Tarihsel olaylar, savaşlar, günlük yaşam sahneleri ya da mitolojik hikayeler detaylı bir şekilde betimlenir. (Görsel 10) Her figür, anlatının bir parçasıdır ve olay akışını izleyiciye görsel bir şekilde sunar (Baykal, 1980).

Görsel 10. Minyatür sanatının anlatımcı tarzını anlatan bir çalışma (Sultan Süleyman'ın Topkapı Sarayı'nda cülusu) (Süleymannâme, 1558)

2.1.3.3.2. Ayrıntıya Verilen Önem

Minyatürlerde ayrıntılar büyük bir titizlikle işlenir. Özellikle figürlerin giysileri, mimari detaylar, doğa unsurları gibi öğeler ince işçilikle tasvir edilir. (Görsel 11) Her bir detayın özenle resmedilmesi, minyatür sanatının sanatçısının teknik ustalığını yansıtır. Minyatürlerde ayrıntılar, eserin anlamını ve derinliğini artırır (Ögel, 1978).

Görsel 11. 1582 yılında yapılmış ve ayrıntıları ile dikkat çeken bir eser Minyatür de ayrıntı

2.1.3.3.3. Perspektifin Yokluğu

Türk minyatüründe, Batı resmindeki gibi tek noktalı perspektif kullanılmaz. Perspektif yerine, her bir obje ya da figür kendi ölçeğinde, izleyiciye yakınlığına ya da uzaklığına bakılmaksızın yerleştirilir. Bu, sahnenin her ögesini eşit derecede önemli kılar.(Görsel 12) Minyatürde perspektifin yokluğu, izleyicinin tüm kompozisyonu bir bütün olarak algılamasını sağlar (İrepoğlu, 2013).

Görsel 12. Kanuni Sultan Süleyman'ı, Eyüp Sultan Türbesi'nde dua ederken gösteren bir minyatür.

2.1.3.3.4. Renk Kullanımı

Minyatüre renk vermek amacıyla doğal toprak boya kullanılmıştır. Minyatürde doğal toprak boya, üst üste sürülen boyaların karışmasını engellediği için tercih edilmiştir.

Görsel 13. Minyatür sanatında en çok kullanılan renkler.

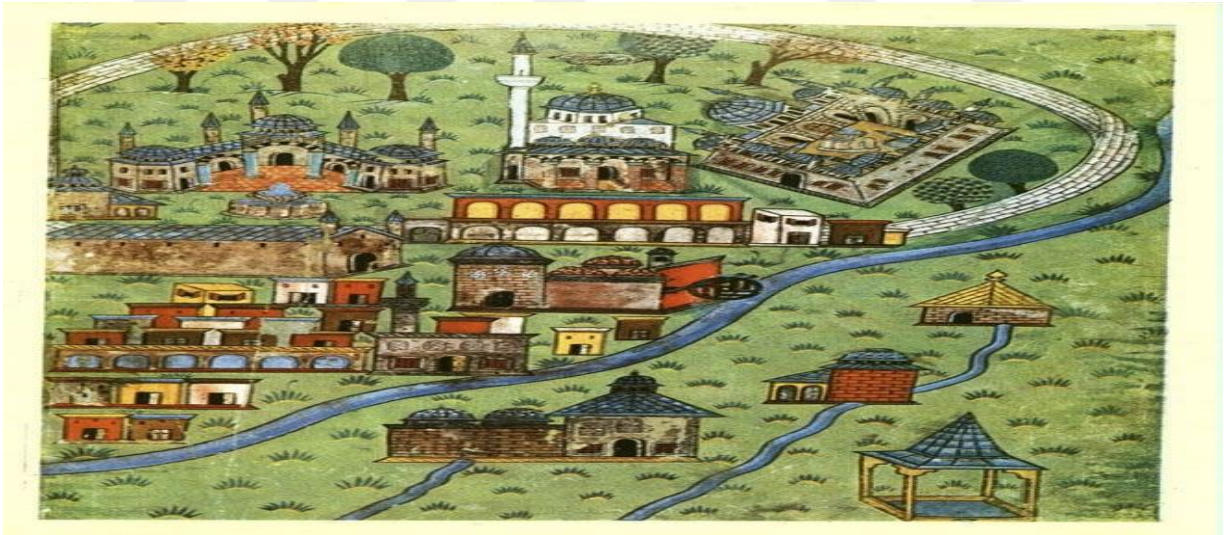
Minyatür sanatında canlı ve parlak renkler tercih edilir.(Görsel 13) Renklerin kullanımı, resmin anlatısal ve estetik değerini artırır. Özellikle kırmızı, mavi, yeşil ve altın gibi tonlar yaygın olarak kullanılır.(Görsel 14) Bu renkler, minyatürlere hem zenginlik katar hem de figürler arasındaki hiyerarşiyi belirtir. Genellikle önemli figürler daha parlak ve zengin renklerle resmedilir (Atasoy, 1989).

Görsel 14. Minyatür sanatında renkleri gösteren bir örnek.

2.1.3.3.5. Zaman ve Mekân Kavramı

Minyatürlerde zaman ve mekân, Batı sanatındaki gibi belirli bir gerçekliğe bağlı olarak gösterilmez. Bir olayın farklı aşamaları aynı sahne içinde tasvir edilebilir. (Görsel 15) Böylece minyatürler, zamansal bir süreklilikten bağımsız olarak olayları aynı anda gösterebilir. Mekânsal olarak ise, farklı mekanlar tek bir resim içerisinde birleştirilebilir. (Uzunçarşılı, 1950).

Görsel 15. Bu çalışmada birçok mekânın aynı yüzeyde tasvir edildiğini görmekteyiz.

Hiyerarşi ve Figürlerin Boyutu

Türk minyatüründe figürlerin boyutları, onların toplumsal ya da anlatısal önemine göre değişir. Örneğin, padişah gibi önemli kişilikler daha büyük boyutlarda resmedilirken, halktan ya da sıradan figürler daha küçük boyutlarda gösterilir. (Görsel 16) Bu hiyerarşik boyutlandırma, figürler arasındaki statü farkını vurgular (Ögel, 1978).

Görsel 16. Hiyerarşiyi Gösteren Minyatür Örneği.

Osmanlı minyatür sanatı Osmanlı saray kültürünü yansıtarak el yazmaları gibi lüks öğeleri süsleyen genelde Padişah ve diğer yüksek mertebelere sunulmuş bir sanat şeklidir.

2.1.3.3.6. İdealizasyon

Minyatür sanatında figürler ve nesneler idealize edilir. Gerçek hayatta var olan bireylerden çok, ideal tipler resmedilir. Bu nedenle, portreler bile genellikle gerçekçi değil, idealize edilmiş bir üslupla sunulur. (Görsel 17) Bu idealizasyon, özellikle Osmanlı minyatürlerinde saray ve savaş sahnelerinde belirgin bir şekilde görülür (Atasoy, 1989).

Görsel 17. Minyatürde İdealizasyonu en iyi gösteren örnek eserlerden bir çalışma.

2.1.4. Minyatürün Sanattaki Yeri

Minyatür sanatı, tarih boyunca farklı kültürlerde varlık göstermiş hem işlevsel hem de estetik açıdan önemli bir sanat formu olmuştur. Küçük boyutlu resimler anlamına gelen "minyatür", el yazmalarını süslemek, tarihi ve mitolojik olayları anlatmak ve zamanla bağımsız bir sanat formu olarak kabul görmek gibi çeşitli amaçlarla kullanılmıştır. Türk minyatür sanatı, özellikle Osmanlı döneminde doruk noktasına ulaşmış ve İslam sanatının önemli bir dalı olarak sanat tarihinde yer edinmiştir (Arslan, 2015; Kılıç, 2018; Öztürk, 2020; Yıldırım, 2016).

2.1.4.1. İşlevsel ve Anlatımsal Bir Sanat

Minyatür sanatı, başlangıçta el yazması kitapların süslenmesi ve içeriklerinin görsel olarak desteklenmesi amacıyla geliştirilmiştir. İslam dünyasında, özellikle dini metinler, tarihi kronoloji, (olayların tarihinde resmedilmesi veya yazılması) edebi eserler ve coğrafi kitaplar gibi çeşitli eserlerde minyatürler kullanılarak hikâyeler daha kolay anlaşılır hale getirilmiştir. Minyatürlerin detaylı ve anlatıma dayalı yapısı, olayların görsel olarak aktarılmasında önemli bir rol oynamıştır (Atasoy, 1989). Bu yönüyle minyatür, Batı sanatındaki tablo anlayışından farklı olarak, daha çok bir hikâye anlatma aracı olarak kullanılmıştır.

2.1.4.2. Estetik Değer

Minyatür sanatında estetik değerler, belirli kurallar ve ilkeler doğrultusunda şekillenmiştir. Perspektifin olmadığı, iki boyutlu bir yaklaşım ve ayrıntılara verilen önem, minyatür sanatını diğer resim türlerinden ayıran temel özelliklerdir.

Canlı renklerin, zengin motiflerin ve dekoratif unsurların kullanılması, minyatürlerin estetik çekiciliğini artırmıştır. Özellikle Osmanlı sarayında, minyatürler sadece bir tarih anlatısı değil, aynı zamanda sarayın ihtişamını ve görkemini yansıtan birer sanat eseri olarak da görülmüştür (Ögel, 1978).

2.1.4.3. Tarihi ve Kültürel Önemi

Türk minyatür sanatı, dönemin tarihi, sosyal ve kültürel yaşamına ışık tutan önemli bir belgedir. Özellikle padişahların hayatı, savaşlar, törenler ve gündelik yaşam sahneleri gibi birçok konu, minyatürlerle detaylı bir şekilde resmedilmiştir.

Bu minyatürler, sanatın yanı sıra tarih bilimi açısından da büyük bir değere sahiptir. Minyatürler, tarihsel olayların kayıt altına alınmasında ve kültürel mirasın korunmasında önemli bir rol oynamıştır (Uzunçarşılı, 1950).

2.1.4.4. Sanatçının Rolü ve İmzasızlık

Minyatür sanatında sanatçı, Batı sanatındaki gibi bireysel kimliği ile öne çıkmaz. Minyatürler genellikle bir atölyede, toplu bir çalışma sonucunda üretilmiştir. Sanatçılar, anonim kalmayı tercih ederler ve eserlerine imza atmazlar. Bu, İslam sanatında bireysellikten ziyade kolektif bir sanat anlayışının hâkim olduğunu gösterir (Baykal, 1980). Ancak bazı usta minyatürcüler, özellikle Osmanlı döneminde, sarayda önemli yerler edinmiş ve adları zamanla sanat tarihinde anılmıştır.

2.1.4.5. Batı Sanatından Farklılığı

Batı'daki resim sanatıyla karşılaştırıldığında, minyatür sanatının kendine özgü bir estetik anlayışa sahip olduğu görülür. Batı sanatında Rönesans ile birlikte gelişen perspektif anlayışı ve derinlik, minyatür sanatında yer bulmaz. Minyatürde, figürler ve mekânlar iki boyutlu olarak, üst üste ya da yan yana sıralanır. Bu, minyatür sanatının daha soyut ve dekoratif bir niteliğe sahip olmasına neden olur. Ayrıca minyatürlerde zaman ve mekân kavramı esnek bir yapıya sahiptir; olaylar ve karakterler aynı sahnede bir arada resmedilebilir (İrepoğlu, 2013).

2.1.4.6. Modern Sanatta Minyatür

Geleneksel minyatür sanatı, modern sanat dünyasında da kendine bir yer bulmuş ve birçok sanatçı, bu eski sanat formunu modernize ederek eserlerine dahil etmiştir. Günümüzde, dijital sanatın gelişimi ile birlikte minyatür sanatı da dijital platformlara taşınmış, geleneksel formlar modern teknolojilerle birleştirilmiştir. Türk minyatür sanatı, hem geçmişin bir yansıması olarak değer görmekte hem de çağdaş sanatçılar tarafından yeniden yorumlanarak sanatta önemli bir yer tutmaktadır (Kara, 2010).

2.1.5. Türk Minyatür Sanatının Önemli Sanatçıları

2.1.5.1.Şah Kulu (15. Yüzyıl)

Şah Kulu, Osmanlı minyatür sanatının erken dönemlerinde önemli bir sanatçı olarak kabul edilir. Özellikle İstanbul'daki sarayda çalışmış ve Osmanlı'da minyatür sanatının gelişmesine katkı sağlamıştır. Şah Kulu'nun minyatürleri, ince detayları ve canlı

renk kullanımıyla dikkat çeker(Görse18). Bu sanatçı, saray hayatının ve önemli kişilerin portrelerini tasvir etmekle tanınmıştır. Eserlerinde, Osmanlı sarayında yaşanan günlük hayatın zarif bir şekilde yansıtılması, onun stilinin en önemli özelliklerindendir.

Görsel 18. Şah Kulu Saz Yolu üslubundan önemli bir eser.

2.1.5.1. *Levni (17. yüzyıl) Eserleri: Mukarralar –Silsilename-Surnamei Vehbi*

Levni, Osmanlı minyatür sanatının 17. yüzyıldaki en önemli isimlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Osmanlı sarayında nakkaş olarak görev yapan Levni, özellikle padişah portreleri ve tarihi olayları resmetmesiyle tanınmıştır.

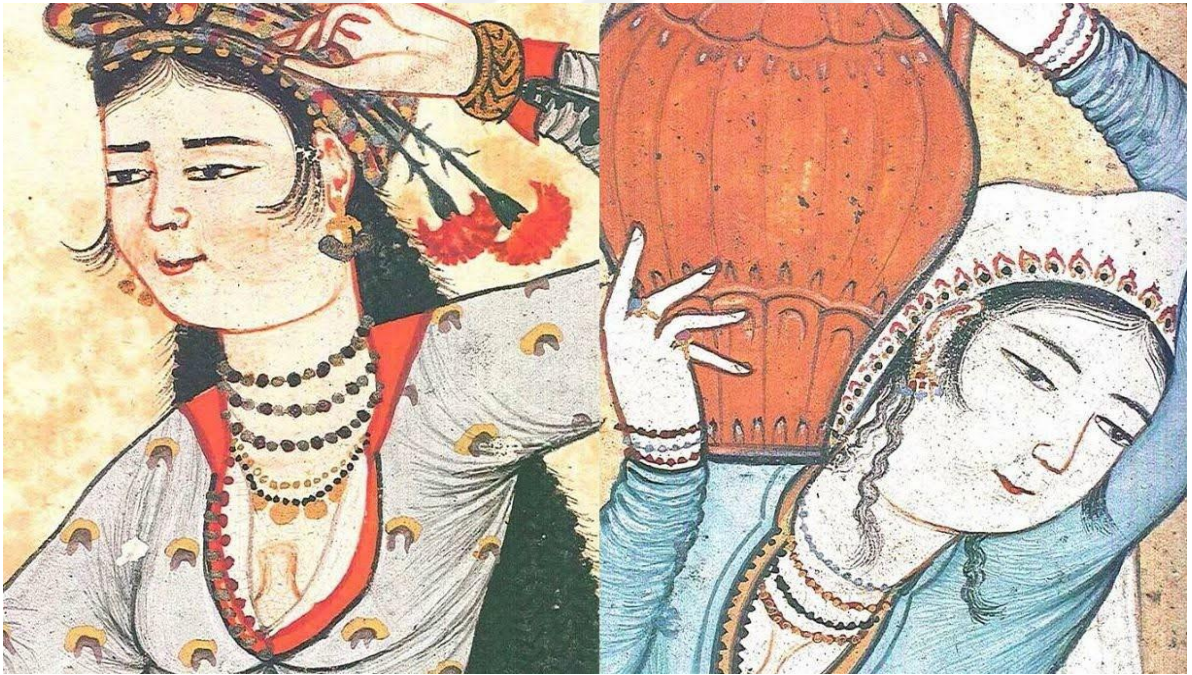
Sanatçı, dönemin klasik minyatür tarzını geliştirerek daha zengin ve detaylı bir üslup ortaya koymuş, bu da Osmanlı minyatür sanatında bir dönüm noktası oluşturmuştur. Özellikle "Surnamei Vehbi" adlı eseri, onun en bilinen yapıtlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bu eser, Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihini görsel bir anlatım yoluyla gelecek nesillere aktarmayı amaçlamış ve Levni'nin sanatsal üslubunun en iyi örneklerinden birini sunmuştur (Atasoy, 1989, s. 152).

Levni'nin sanatında zarif figürler ve renklerin dikkat çekici bir şekilde kullanımı, onun sanatını diğer Osmanlı nakkaşlarından ayıran en belirgin özelliklerden biri olmuştur. Özellikle minyatürlerinde kullanılan yumuşak geçişler, dengeli kompozisyonlar ve sembolik renkler, sanatçının estetik anlayışını yansıtmaktadır. Levni, ayrıca dönemin saray yaşamını, törenlerini ve gündelik hayatını resmederek Osmanlı toplumsal yapısının görsel bir dökümünü sunmuştur.(Görsel 16)

Bu bağlamda, Levni'nin eserleri sadece birer sanat eseri değil, aynı zamanda Osmanlı sosyal yaşamına dair birer tarihi belge niteliği taşımaktadır (Kuran, 2010, s. 234).

Levni'nin eserlerinde barok ve rokoko etkilerinin hissedilmesi, onun Avrupa sanat akımlarından da ilham aldığını göstermektedir. Bu durum, onun sanatının hem yerel hem de evrensel bir bağlama oturtulmasına olanak tanımıştır. Sanat tarihçileri, Levni'nin bu sentezci yaklaşımının, Osmanlı minyatür sanatının gelenekten modernleşmeye geçiş sürecinde önemli bir basamak olduğunu ifade etmektedir (Necipoğlu, 1996, s. 89).

Levni'nin yarattığı bu görkemli eserler, hem Osmanlı minyatür sanatının gelişimini göstermesi hem de dönemin estetik anlayışını yansıtması açısından büyük bir öneme sahiptir. Zarif figürler ve detaylı kompozisyonlar, onun sanatına damgasını vuran temel öğelerdir. Bugün Levni'nin eserleri, Topkapı Sarayı Müzesi Koleksiyonu'nda sergilenmekte olup, hem sanatseverler hem de tarihçiler için değerli bir kaynak olarak varlığını sürdürmektedir (Çetin, 2015, s. 192).

Görsel 19. 17 yüzyıl sanatçılarından Levni den bir örnek.

2.1.5.2. *Matrakçı Nasuh (16. yüzyıl)*

Matrakçı Nasuh, hem minyatür sanatçısı hem de matematikçi ve askeri stratejist olarak Osmanlı İmparatorluğu'nda önemli bir yere sahip olan çok yönlü bir figürdür. Sanatçının minyatürlerinde savaş sahneleri, tarihi olaylar ve coğrafi haritalar gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir.

Bu özellikler, onun hem sanatsal hem de bilimsel yönünü ortaya koymaktadır. Matrakçı Nasuh, özellikle Osmanlı İmparatorluğu'nun askeri zaferlerini ve padişahların günlük yaşamını tasvir etmesiyle tanınmaktadır. Onun eserleri, hareketli figürlerin tasvirindeki başarısı ve detaylara verilen önemiyle dikkat çeker (Atasoy, 1989, s. 176).

Matrakçı Nasuh'un en önemli eserlerinden biri olan "Süleymannâme", Osmanlı İmparatorluğu'nun Kanuni Sultan Süleyman dönemindeki seferlerini ve zaferlerini konu alır. Bu eserde, savaş sahnelerinden şehir planlarına kadar birçok farklı görsel anlatım yer almış, bu da Matrakçı'nın hem sanatçılık hem de mühendislik becerilerini sergilemesine olanak tanımıştır.(Görsel 20) Özellikle, sefer rotalarını detaylı bir şekilde haritalandırdığı minyatürler, Osmanlı minyatür sanatında bir yenilik olarak kabul edilmektedir (Necipoğlu, 1996, s. 92).

Sanatçının eserlerinde coğrafi detayların belirgin bir şekilde yer alması, onun haritacılık alanındaki bilgisini de yansıtmaktadır. Matrakçı Nasuh'un, şehirleri ve yolları üstten bir perspektifle resmettiği çalışmalar, Osmanlı seferlerini hem sanatsal hem de tarihsel bir perspektiften ele almaktadır (Kuran, 2010, s. 240).

Görsel 20. Matrakçı Nasuh (16. yüzyıl).

2.1.5.3. Nedim (18. yüzyıl)

Nedim, Osmanlı İmparatorluğu'nda 18. yüzyılda yaşamış ve özellikle saray yaşamını, eğlenceleri ve günlük yaşamı betimleyen minyatürleriyle tanınmıştır. Eserlerinde, *lale devri* olarak bilinen dönemin zarif yaşamını ve görkemli etkinliklerini resmetmiştir. Nedim'in minyatürleri, Osmanlı toplumunun lüksünü ve estetik anlayışını görselleştiren önemli örnekler sunmaktadır. (Görsel 21) *Saray yaşamı*, *toplantılar* ve *eğlenceler* gibi temalar onun minyatürlerinde öne çıkan konulardır.

Görsel 21. Nedim'in İstanbul'un hayatını anlatan minyatür örneği

2.1.5.4. Siyah Kalem (14. yüzyıl)

Siyah Kalem, erken Osmanlı minyatür sanatının en önemli isimlerinden biridir. Gerçekçi ve mistik öğeleri birleştiren Siyah Kalem, fantastik sahnelerle tanınır.(Görsel22)Eserlerinde, doğaüstü öğeler ve hayal gücü ön plana çıkar. Minyatürlerinde sıkça görülen fantastik yaratıklar ve büyük, abartılı figürler, onu diğer minyatür sanatçılarından ayıran özelliklerdir. Siyah Kalem'in eserleri, Osmanlı minyatür sanatının erken dönemine ait önemli örnekler olarak kabul edilmektedir.

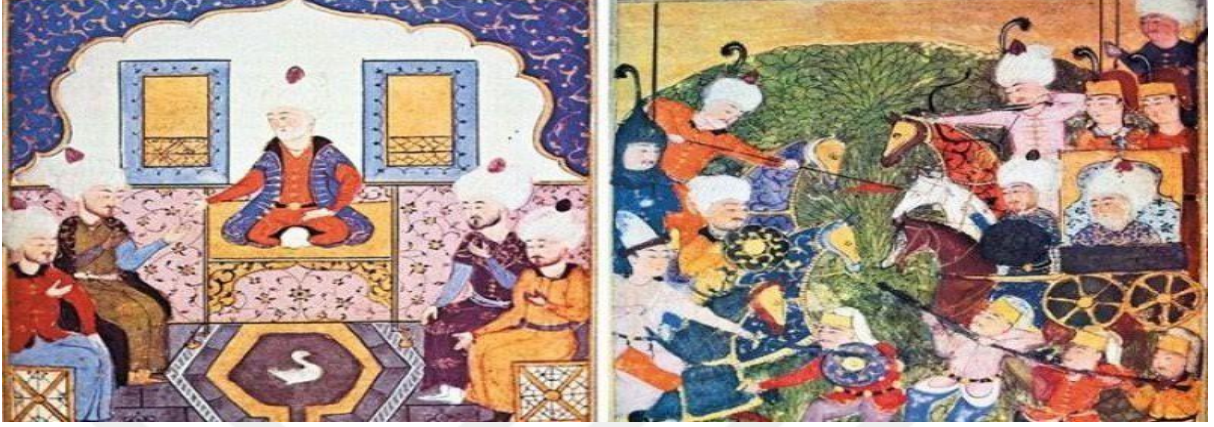

Görsel 22.Siyah Kalem 14. yüzyıl.

2.1.5.5. Tahsine (16. yüzyıl)

Tahsine, Osmanlı minyatür sanatında önemli bir figürdür. Sarayda çalışan bir sanatçı olan Tahsine, Osmanlı dönemi minyatürlerinde günlük yaşamı ve tarihi olayları en ayrıntılı biçimde resmetmiştir.

Eserlerinde, özellikle saray yaşamını, savaş sahnelerini ve önemli törenleri detaylı bir şekilde yansıtmıştır. *Şehname* adlı eserinde yer alan minyatürler, onun sanatındaki zarif detaylar ve derinlik duygusuyla tanınır.(Görsel 23.24)

Görsel 23. Nakkaş Tahsin'e den görseller.

Türk minyatür sanatının en önemli temsilcileri, hem sanatsal hem de kültürel olarak Osmanlı İmparatorluğu'nu, Selçuklu kültürünü ve İslam dünyasının estetik anlayışını görsel olarak aktarmışlardır. Her bir sanatçının eserleri, dönemin sosyal yapısını, kültürünü ve estetik değerlerini yansıtan önemli belgeler niteliğindedir.

Minyatürler, aynı zamanda tarihsel olayları ve mitolojik figürleri detaylı bir şekilde betimleyerek hem sanatı hem de tarihi koruyan birer miras olarak günümüze ulaşmıştır. Minyatürlerin sanat eğitimi üzerinde de ciddi etkileri olmuştur.

2.2.İlgili Araştırmalar

Bu çalışmada, görsel sanatlar derslerinde dijital teknolojiler ve Türk minyatür sanatının birlikte ele alınmasının öğrenciler üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma kapsamında, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Google Scholar, Dicle Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Ankara Millet Kütüphanesi, Science Direct, JSTOR, Google Akademi ve Ulakbim gibi kaynaklardan faydalanılarak literatür taraması gerçekleştirilmiştir.

İncelemeler sonucunda elde edilen çalışmalar analiz edilmiş ve araştırmanın bağlamına uygun örnekler değerlendirilmiştir. Erkan (2018), geleneksel Türk minyatür sanatının dijital ortamda yeniden üretilmesini ele almış ve dijital araçların geleneksel sanat üretim süreçlerini hızlandırarak öğrencilere teknik beceri kazandırdığını vurgulamıştır.

Ayrıca, “Geleneksel minyatür sanatının dijital teknolojilerle yeniden üretilmesi, bu sanatın geçmişten günümüze olan yolculuğunu modern teknolojiyle harmanlayarak sunma fırsatı vermektedir” (Erkan, 2018, s. 118). Şenel (2020), dijital teknolojilerin sanat eğitiminde kullanımını ve öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerine etkisini inceleyerek, dijital sanat araçlarının öğrencilerin sanatsal yaratıcılıklarını artırdığını ifade etmiştir.

Araştırmasında, “Dijital teknolojilerin sanat eğitimi sürecine dahil edilmesi, öğrencilerin yaratıcı düşünme kapasitelerini önemli ölçüde geliştirmiş ve onların sanatsal yaratıcılıklarını daha geniş bir yelpazede ifade etmelerine olanak sağlamıştır” (Şenel, 2020, s. 78). Kurt (2019) ise yapay zekanın sanat eğitimindeki rolüne odaklanmış, bu araçların öğrencilerin estetik karar verme süreçlerini desteklediğini ve teknik becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Kurt’un çalışmasında, “Yapay zeka teknolojilerinin sanat eğitime entegrasyonu, öğrencilerin estetik ve sanatsal karar verme süreçlerini daha derinlemesine ele alabilmelerine olanak tanımaktadır” (Kurt, 2019, s. 53) ifadesi yer almıştır. Yılmaz (2021), geleneksel Türk minyatür sanatının dijitalleşmesini ve bu sürecin öğrencilere sanatsal bakış açısını genişletme fırsatı sunduğunu tartışmış,

“Türk minyatür sanatının dijital ortamda yeniden üretilmesi, hem bu sanatın korunması hem de modern sanat eğitime entegre edilmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır” (Yılmaz, 2021, s. 40) diyerek bu sürecin önemini vurgulamıştır.

Son olarak, Özbek (2016), dijital çizim teknolojilerinin sanat eğitimindeki yeri üzerine yaptığı araştırmasında, grafik tabletler ve dijital çizim yazılımlarının öğrencilerin teknik becerilerini artırdığını ve onların sanat üretim süreçlerini yenilikçi bir boyuta taşıdığını ifade etmiştir.

Özbek’e göre, “Dijital çizim teknolojileri, öğrencilerin teknik becerilerini artırmakla kalmayıp, onların sanatsal üretim süreçlerinde yenilikçi ve yaratıcı düşünme kapasitelerini de geliştirmektedir” (Özbek, 2016, s. 95). Bu çalışmalar, dijital teknolojilerin sanat eğitiminde kullanımının hem öğrencilerin yaratıcılıklarını hem de teknik becerilerini geliştirme açısından önemli katkılar sunduğunu göstermektedir.

2.3.GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE TÜRK MİNYATÜR SANATI VE DİJİTAL ÇİZİM TEKNİKLERİ

Görsel sanatlar eğitimi, öğrencilerin yaratıcılığını geliştiren, farklı sanat dallarını tanıtan ve onlara estetik bir bakış açısı kazandıran önemli bir alandır.

Minyatür sanatı ise bu kapsamda öğrencilere sunulabilecek, tarihsel ve kültürel birikimiyle zengin bir içerik sunan sanat dallarından biridir. Türk minyatür sanatı gerek teknik özellikleri gerekse anlatım biçimiyle, görsel sanatlar dersinde hem geleneksel hem de çağdaş yaklaşımlar çerçevesinde işlenebilir. Bu sanatın öğretimi, öğrencilere tarihî, kültürel ve sanatsal bir perspektif kazandırırken, onların el becerilerini ve ayrıntılara dikkat yeteneklerini de geliştirmektedir.

2.3.1.Görsel Sanatlar Eğitiminde Minyatür Sanatının Yeri

Minyatür sanatı, görsel sanatlar derslerinde geleneksel sanatların tanıtılması açısından büyük bir öneme sahiptir. Özellikle Türk sanat tarihinde önemli bir yeri olan minyatür, hem öğrencilerin kültürel mirası tanımasını sağlar hem de farklı bir resim tekniği öğrenmelerine olanak tanır. Bu bağlamda, minyatür sanatının görsel sanatlar eğitimine entegre edilmesi, öğrencilerin tarihî dönemler hakkında bilgi edinmesine ve bu bilgileri sanat yoluyla ifade edebilmesine imkân tanır (Atasoy, 1989).

2.3.2.Minyatür Sanatının Derslerde Teknik ve Uygulama Detayları

Bu bölüm, geleneksel Türk minyatür sanatının dijital araçlarla yeniden üretilmesi sürecinde kullanılan teknik yöntemler ve uygulama süreçlerine ilişkin ayrıntılı bir açıklama sunmaktadır. Araştırma, hem geleneksel hem de dijital yöntemlerin öğretiminde izlenen adımları ve bu süreçte karşılaşılan teknik detayları ele almaktadır.

2.3.2.1.Geleneksel Minyatür Sanatının Öğretimi

Kullanılan Materyaller ve Yöntemler

Geleneksel Araçlar: Fırçalar (ince uçlu), Doğal toprak boyalar, Parşömen kâğıdı, Çeşitli kaligrafi ve kontur kalemleri.

Uygulama Aşamaları: Öğrencilere önce minyatür sanatının tarihsel ve kültürel bağlamı tanıtılmıştır. Sanatın temel prensipleri (iki boyutluluk, perspektifin yokluğu, renklerin sembolik kullanımı) açıklanmıştır.

Uygulamada, öğrencilerden geleneksel araçlarla basit bir kompozisyon oluşturmaları istenmiştir.

Karşılaşılan Zorluklar: İnce detayların çizimi için gereken el becerisi ve sabır, bazı öğrenciler için zorlayıcı olmuştur. Doğal boyaların hazırlanması ve uygulanması süreci zaman almıştır.

2.3.2.2. Dijital Minyatür Sanatının Öğretimi

Kullanılan Dijital Araçlar

Donanım: Bilgisayarlar veya tabletler, Dijital kalemler (stylus). Akıllı tahta Yazılımlar: Adobe Photoshop: Katman tabanlı çalışma ve detaylı boyama imkânı. Procreate: Çizim araçlarının kolay kullanımı ve hareketli görseller oluşturma seçenekleri. Krita: Açık kaynaklı bir yazılım olarak temel çizim ve boyama işlemleri.

Uygulama Aşamaları:

2.3.2.2.1. Tanıtım ve Eğitim:

Öğrencilere kullanılan dijital yazılımlar tanıtılmış ve temel araçların (fırça seçimi, katman oluşturma, renk paleti kullanımı) nasıl kullanılacağı açıklanmıştır. Dijital çizimle geleneksel çizim arasındaki farklar karşılaştırmalı olarak açıklanmıştır. Dijital Minyatür Tasarımı: Öğrenciler, geleneksel yöntemlerle oluşturdukları kompozisyonları dijital ortamda yeniden üretmiştir. Renk seçimi, doku oluşturma ve dijital araçlarla detay ekleme süreçleri uygulanmıştır.

Karşılaşılan Teknik Zorluklar:

Dijital araçları kullanma konusunda deneyimi olmayan öğrencilerin başlangıçta zorlandığı görülmüştür. Grafik tablet ve yazılım uyumluluğu sorunları bazı öğrenci gruplarında zaman kaybına neden olmuştur. Geleneksel minyatür sanatının detaylı işçiliğinin dijital ortamda yansıtılması bazı teknik kısıtlamalarla karşılaşmıştır. Geleneksel ve dijital sanat yöntemlerinin karşılaştırmalı analiz. (Tablo 1)

2.3.3. Geleneksel ve Dijital Sanat Yöntemlerinin Karşılaştırılması

Tablo 1. Geleneksel ve Dijital Sanat Yöntemlerinin Karşılaştırılması

Kriter	Geleneksel Yöntemler	Dijital Yöntemler
Araç ve Malzeme	<i>Fırça, boya, kâğıt</i>	<i>Grafik tablet, yazılım</i>
Zorluk Seviyesi	<i>El becerisii gerektirir, detay odaklıdır.</i>	<i>Teknolojik bilgi gerektirir, hız avantajı.</i>
Hata Düzeltibilme	<i>Zor ve zaman alıcı</i>	<i>Geri alma ve katman özelliği kolaylık sağlar.</i>
Zaman Yönetimi	<i>Daha uzun sürede tamamlanır.</i>	<i>Daha kısa sürede tamamlanabilir.</i>
Özgürlük ve Esneklik	<i>Geleneksel Kurallara bağlıdır.</i>	<i>Yaratıcılık için daha fazla özgürlük tanır.</i>

2.3.3.4. Teknik ve Estetik İlkelerin Öğretilmesi

Görsel sanatlar dersinde minyatür öğretilirken, özellikle iki boyutlu anlatım, perspektifsizlik, simetri ve detaylara verilen önem gibi estetik ilkeler üzerinde durulmalıdır. Öğrencilere, geleneksel minyatürlerde mekânın nasıl düzlem üzerine yayılmadan ifade edildiği ve figürlerin simetrik bir düzen içinde nasıl yerleştirildiği anlatılmalıdır. Bu, öğrencilere farklı bir estetik anlayışı kazandırırken, yaratıcı düşünme becerilerini de destekler (Ögel, 1978).

2.4. Minyatürün Dijital Sanatla Buluşması

Görsel sanatlar dersinde, minyatür sanatını modern dijital tekniklerle birleştirerek öğrencilere sunmak, onların hem geleneksel hem de çağdaş teknikleri bir arada kullanmalarını sağlar. Dijital araçlar yardımıyla minyatür tarzında çizimler yapmak, öğrencilere yeni bir ifade aracı sunar. Özellikle yapay zeka ve dijital sanat uygulamaları kullanılarak minyatür sanatına modern bir dokunuş eklenebilir (Kara, 2010). Bu bağlamda, geleneksel sanatı teknoloji ile birleştiren projeler, öğrencilerin teknik becerilerini artırır ve sanata olan ilgilerini canlı tutar.

2.5.Minyatür ve Kültürel Kimlik

Görsel sanatlar dersinde minyatür sanatı, sadece bir sanat tekniği olarak değil, aynı zamanda kültürel bir kimliğin temsilcisi olarak da ele alınabilir. Türk minyatür sanatı, Osmanlı dönemindeki tarihî olayların, günlük yaşamın ve mitolojik hikayelerin görsel olarak ifade edilmesinde kullanılmıştır. Bu sanatı inceleyen öğrenciler, kültürel mirası ve geçmişini anlama konusunda derinlemesine bir bakış açısı kazanır. Aynı zamanda, bu tarihi perspektif öğrencilerin sanata bakışını da zenginleştirir (İrepoğlu, 2013).

2.6.Minyatür Sanatının Eğitimdeki Katkıları

Minyatür sanatının görsel sanatlar eğitiminde kullanılması, öğrencilerin birçok farklı yeteneğini geliştirmesine yardımcı olur. Minyatürler, dikkatli çalışma, sabır ve ayrıntılara özen gösterme gibi özelliklerin gelişmesine katkıda bulunur. Ayrıca, minyatürlerde kullanılan ince çizim teknikleri ve renk seçimleri, öğrencilerin el becerilerini geliştirirken, onların kompozisyon oluşturma yetilerini de artırır. Bu sanatı öğrenen öğrenciler, aynı zamanda tarihe ve sanatın evrimine dair bilgi sahibi olur ve kendi sanat anlayışlarını geliştirme şansı bulurlar (Baykal, 1980).

2.6.1.Öğrenciler İçin Uygulamalı Minyatür Çalışmaları

Görsel sanatlar dersinde minyatür sanatı üzerine uygulamalı çalışmalar yapmak, öğrencilerin sanata daha fazla ilgi duymasını sağlar. Minyatürlerin detaylı yapısı, öğrencilerin ince işçilik ve sabır gerektiren çalışmalar yapmalarını teşvik eder. Geleneksel yöntemlerle yapılan bu uygulamalar, öğrencilerin el-göz koordinasyonunu geliştirirken aynı zamanda onların yaratıcı düşünme yetilerini de güçlendirir. Minyatür yapımı sırasında kullanılan küçük fırçalar ve dikkatli çizimler, öğrencilerin sanatla olan bağlarını kuvvetlendirir ve onların sanat algısını daha derinleştirir.

2.6.2.Görsel Sanatlar ve Öğretim Programı

Görsel sanatlar dersi, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan öğretim programı çerçevesinde, öğrencilerin sanatsal becerilerini geliştirmek, estetik duyarlılıklarını artırmak ve onların yaratıcı düşünme becerilerini desteklemek amacıyla yürütülmektedir.

Bu ders, öğrencilere sanatın farklı disiplinlerini tanıma, tarihsel sanat akımlarını anlama ve sanat aracılığıyla kendilerini ifade etme becerilerini kazandırmayı hedefler. Öğrencilere sanatsal süreçlerin teorik ve pratik boyutlarıyla tanıtılması, hem sanat tarihine dair bilgi sahibi olmalarını sağlar hem de uygulamalı çalışmalarla el becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.

2.6.2.1.Öğretim Programının Amacı

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın amacı, öğrencilere sanata dair bilgi kazandırırken, onların yaratıcılıklarını ve sanatla olan bağlarını güçlendirmektir. Bu program, sanat eğitimini sadece teknik beceriler üzerinden değil, aynı zamanda öğrencilerin duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimini destekleyen bir araç olarak ele alır. Öğrencilerin estetik duyarlılık kazanmaları, farklı kültürel sanat ürünlerini tanımaları ve bu ürünleri değerlendirebilme becerisi geliştirmeleri amaçlanır (MEB, 2018).

2.6.2.2.Öğretim Programının İçeriği

Görsel sanatlar öğretim programı, öğrencilerin sanat tarihinden çağdaş sanata kadar geniş bir yelpazede bilgi sahibi olmalarını sağlayan kapsamlı bir içerik sunar. Programda, resim, heykel, seramik, grafik tasarım gibi farklı sanat dallarına dair teorik ve uygulamalı bilgiler yer alır. Öğrenciler, sanatın farklı disiplinlerini öğrenirken aynı zamanda yaratıcı süreçlere katılarak kendi sanatsal üretimlerini gerçekleştirirler.

Her sınıf düzeyinde kazanımlar belirlenmiş olup, bu kazanımlar öğrencilerin gelişim seviyelerine göre çeşitlenir.

(Tablo 2) Örneğin, ilkokul düzeyinde temel çizim ve boyama becerileri ön planda iken, ortaokul ve lise düzeylerinde öğrencilerin daha karmaşık kompozisyonlar oluşturmaları, farklı teknikleri deneyimlemeleri ve sanat eserlerini analiz edebilmeleri hedeflenir (MEB, 2018).

Tablo 2. Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme Alanı(MEB ,2022).

BÖLÜM1		
1	Hafta	4.Hafta
2	Sınıf	6.Sınıf
3	Öğrenme Alanı/Ünite	Ecdadın Yolunda Bir Sanat
4	Alt öğrenme Alanı/Konu	Osmanlısanatındaetkinyeriolanminyatürleriincelervekendibiçimlendirmedeğerleriyleçizerekveboyayarakifadeeder.
5	Beceriler	Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklamayı bilir.
6	Önerilen Süre	
BÖLÜM2		
1	Öğrenci Kazanımları	G.6.3.3.İncelenensanateserindekisanatelemanlarıvetasarımilkelerininifadele riaktarmadakirolüüzerinde durulur.

2.7.Sanat Tarihi Ve Kültürel Sanat Bilinci

Görsel sanatlar dersinde öğrencilerin yalnızca uygulamalı çalışmalarla sınırlı kalmaması, aynı zamanda sanat tarihine dair bir perspektif kazanmaları önemlidir. Öğrencilerin sanat tarihi boyunca gelişen farklı akımları, sanatçılar ve eserleri tanımaları, hem kendi sanatsal üretimlerinde ilham alabilecekleri kaynakları keşfetmelerine hem de sanatın toplumsal ve kültürel bağlamını anlamalarına olanak tanır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretim programı, bu kapsamda öğrencilerin geleneksel Türk sanatlarını, özellikle minyatür, hat, çini gibi sanat dallarını tanımalarını teşvik eder. Böylece öğrenciler hem kendi kültürel miraslarını öğrenir hem de sanatın evrensel boyutlarını kavrayabilirler (Ersoy, 2016).

2.7.1.Yaratıcı Düşünme ve Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesi

Görsel sanatlar öğretim programı, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmek amacıyla tasarlanmıştır. Sanatsal üretim süreci, öğrencilerin bir fikir veya temayı görsel olarak ifade etmeleri, çeşitli teknikleri deneyerek sorunlara yaratıcı çözümler bulmaları gibi çok yönlü becerileri içerir. Bu süreçte öğrenciler, hem bireysel hem de grup çalışmaları yaparak iş birliği içinde öğrenmeyi deneyimlerler.

Özellikle eleştirel düşünme ve sanatsal yorumlama becerileri, öğrencilerin kendi çalışmalarını ve diğer sanat eserlerini analiz ederken geliştirdikleri yetkinliklerdir. Öğretim programında yer alan değerlendirme etkinlikleri, öğrencilerin yaptıkları çalışmaları değerlendirirken hem kendilerine hem de başkalarına yapıcı bir şekilde eleştiri getirebilmelerini teşvik eder (Barrett, 2012).

2.7.2. Teknolojik Araçlar ve Dijital Sanatın Öğretim Programına Entegrasyonu

Görsel sanatlar öğretim programı, günümüz teknolojilerini kullanarak öğrencilerin dijital sanatla tanışmalarını da hedefler. Bilgisayar destekli tasarım, dijital illüstrasyon ve grafik tasarım gibi çağdaş sanat uygulamaları, öğrencilerin sanatla olan etkileşimlerini zenginleştirir. Özellikle dijital teknolojilerin kullanımı, öğrencilerin sanatsal üretim süreçlerinde yenilikçi yöntemler geliştirmelerine yardımcı olur. Bu sayede, sanat eğitiminde geleneksel ve dijital yöntemler bir arada kullanılabilir (Freedman, 2003).

2.7.3. Görsel Sanatlar ve Disiplinler Arası Yaklaşımlar

Görsel sanatlar dersi, diğer derslerle disiplinler arası bir yaklaşımla da ilişkilendirilebilir. Örneğin, tarih dersinde işlenen bir konunun sanatsal bir projeye dönüştürülmesi, ya da matematik dersinde geometrik şekillerin sanatsal kompozisyonlarda kullanılması, öğrencilerin sanata farklı bakış açılarıyla yaklaşmalarını sağlar. Bu tür disiplinler arası çalışmalar, öğrencilerin hem akademik hem de sanatsal becerilerini pekiştirir (Marshall, 2010) Bu tür disiplinler arası çalışmalar sadece Türkiye, de geçerli değil, dünyada da sanat eğitiminde farklı modeller olarak kullanılmaktadır.

Sanat, evrensel bir dil olarak kabul edilir ve farklı kültürler arasında bir köprü görevi görür. Sanat eğitimi, öğrencilere farklı kültürlerin sanatlarını tanıma ve anlama fırsatı sunarak kültürler arası iletişimi teşvik eder. UNESCO gibi uluslararası kuruluşlar, sanat eğitiminin toplumların kültürel zenginliğini ve barış içinde bir arada yaşamalarını destekleyen bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Sanat eğitimi, bireylerin estetik zevklerini geliştirmenin yanı sıra, sosyal ve kültürel farkındalıklarını artırır (UNESCO, 2006).

2.7.4. Sanat Eğitimi Modelleri ve Dünyadaki Yeri

Dünyada sanat eğitimi farklı yaklaşımlar ve modellerle uygulanmaktadır. Bazı ülkeler, sanat eğitimi müfredata entegre ederken, bazıları ise bu eğitimi uzmanlaşmış

sanat okulları aracılığıyla sunmaktadır. Örneğin, Finlandiya, Kanada ve Japonya gibi ülkeler, sanat eğitimi erken çocukluk döneminden itibaren müfredatın vazgeçilmez bir parçası olarak kabul etmektedirler. Bu ülkelerde sanat eğitimi, yaratıcılığı ve sanatsal ifade becerilerini geliştirmeye odaklanır. Öğrencilere sadece resim ve heykel gibi geleneksel sanatlar öğretilmez, aynı zamanda dijital sanatlar ve çağdaş sanat pratikleri de tanıtılır (Freedman, 2003).

ABD'de ise sanat eğitimi, okul müfredatının yanı sıra topluluk merkezleri, müzeler ve özel sanat atölyeleri aracılığıyla geniş bir yelpazede sunulmaktadır. Bu sistem, öğrencilerin hem akademik hem de bağımsız olarak sanatsal deneyimlerini genişletmelerine olanak tanır. Ayrıca, sanat eğitimi STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) alanlarıyla entegre edilerek STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, and Mathematics) modeline dönüştürülmüştür. Bu yaklaşım, sanatı bilim ve teknoloji ile birleştirerek disiplinler arası öğrenmeyi teşvik eder (Marshall, 2014).

2.7.5.Sanatın Toplumsal ve Kültürel Gelişimdeki Yeri

Sanat eğitimi, toplumsal ve kültürel gelişim açısından da önemli bir rol oynar. Birçok ülkede sanat eğitimi, bireylerin toplumsal olaylara duyarlılıklarını artırarak onları aktif vatandaşlar haline getirir. Toplumdaki farklı sosyal ve kültürel grupların kendilerini ifade edebilecekleri bir platform sunar ve bu sayede toplumsal uyum ve anlayışı teşvik eder. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde sanat eğitimi, bireylerin sosyal ve ekonomik hayata katılımlarını artıran bir araç olarak görülmektedir.

Sanat eğitimi, yalnızca sanatsal becerilerin geliştirilmesine değil, aynı zamanda bireylerin yaratıcı düşünme, problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine de katkıda bulunur.

Bu beceriler, günümüzün hızla değişen dünyasında bireylerin karşılaştıkları karmaşık sorunlarla başa çıkabilmeleri için gereklidir. Sanat eğitimi, bireylere farklı düşünme yollarını öğretmek onların inovatif çözümler geliştirebilmelerine olanak tanır (Eisner, 2002).

2.8.Sanat Eğitimi Ve Teknoloji

Günümüzde dijital teknolojilerin sanat eğitimine entegrasyonu, sanat eğitiminin evriminde önemli bir kilometre taşıdır. Dijital sanatlar, fotoğrafçılık, video prodüksiyonu, grafik tasarım ve bilgisayar destekli tasarım gibi alanlar, öğrencilerin hem geleneksel hem de çağdaş sanatsal becerileri geliştirmelerine yardımcı olur. Teknoloji, sanat eğitimine yeni bir boyut kazandırarak, öğrencilerin sanatı deneyimleme ve yaratma biçimlerini dönüştürmüştür.

Dünyanın dört bir yanında, dijital teknolojiler sanat eğitiminde inovasyonu teşvik eden bir araç olarak kullanılmaktadır (Manovich, 2001).

Bu bağlamda, sanat eğitiminde teknoloji kullanımı, öğrencilere dijital beceriler kazandırmanın yanı sıra, onların yaratıcı potansiyellerini keşfetmelerine ve sınırlarını genişletmelerine de olanak sağlar. Sanat eğitimi, geleneksel tekniklerle dijital teknolojilerin entegrasyonunu sağlayarak öğrencilere çok boyutlu bir öğrenme deneyimi sunar.

2.8.1.Teknolojinin Sanat Eğitimindeki Rolü

Teknolojinin sanat eğitimine entegrasyonu, hem öğretim süreçlerini zenginleştiren hem de öğrencilerin yaratıcı potansiyelini artıran önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Dijital sanat araçları, özellikle öğrencilerin yaratıcılıklarını daha özgür bir şekilde ifade etmelerine olanak tanıırken, aynı zamanda teknik beceriler kazanmalarını da sağlamaktadır. Şenel (2020) teknolojinin, geleneksel yöntemleri tamamlayıcı bir rol oynayarak öğrencilerin hem eleştirel hem de yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir.

Bununla birlikte, dijital teknolojiler, sanat eğitiminde zaman ve hata düzeltme açısından da önemli avantajlar sunmaktadır. Necipoğlu (1996, s. 89), dijital teknolojilerin, sanatı daha geniş bir kitleye ulaştırma ve geleneksel yöntemleri modern yaklaşımlarla birleştirme potansiyeline sahip olduğunu ifade etmektedir. Ancak, bu teknolojilerin geleneksel yöntemlerin yerini almaktan çok, onları destekleyici bir araç olarak kullanılmasının gerekliliği vurgulanmaktadır.

2.8.2.Dijital Sanat ve Eğitim Arasındaki Etkileşim

Dijital sanat, teknolojinin sanat eğitimine entegrasyonu ile birlikte hem öğretim yöntemlerinde hem de öğrencilerin sanatsal üretim süreçlerinde önemli bir değişim yaratmıştır. Dijital araçlar, öğrencilerin yaratıcılıklarını daha özgürce ifade etmelerine olanak tanıırken, aynı zamanda geleneksel yöntemlerin eksik kaldığı bazı teknik imkanları

sunmaktadır. Özellikle grafik tabletler, dijital çizim yazılımları ve 3D modelleme araçları, öğrencilerin modern teknolojilere aşinalığını artırırken sanatsal becerilerini geliştirmelerini sağlamaktadır (Atasoy, 1989, s. 152).

Bu etkileşim aynı zamanda öğrenme sürecinde motivasyonu artırmakta ve öğrencilerin bireysel yaratıcılıklarını desteklemektedir. Freedman (2003, s. 67), dijital teknolojilerin, sanat eğitime yeni bakış açıları kazandırarak hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirdiğini belirtmiştir. Ancak, bu etkileşim sürecinde dijital teknolojilerin geleneksel yöntemlerin yerine değil, onları tamamlayıcı bir araç olarak kullanılmasının önemine vurgu yapılmaktadır.

2.8.3.Dijital Sanatın Öğrencilere Katkıları

Dijital sanat, öğrencilerin hem teknik beceriler hem de yaratıcı düşünme kapasiteleri üzerinde olumlu etkiler sağlamaktadır. Grafik tabletler, dijital çizim yazılımları ve 3D tasarım araçları gibi teknolojiler, öğrencilerin sanatsal üretim süreçlerini hızlandırmakta ve onların yaratıcı potansiyellerini özgürce ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Şenel (2020), dijital sanatın öğrencilerin özgüvenini artırdığını ve bireysel yaratıcı süreçleri desteklediğini belirtmektedir.

Ayrıca, dijital sanat araçları sayesinde öğrenciler, hata yapma korkusu olmaksızın üretim süreçlerini deneyimleyebilir ve geri dönüşlerle eserlerini geliştirebilir. Necipoğlu (1996, s. 89), dijital sanatın özellikle detay odaklı çalışmalarda esneklik sağlayarak öğrencilerin teknik becerilerini geliştirdiğini ifade etmektedir. Bu süreçte, öğrencilerin problem çözme, zaman yönetimi ve disiplinler arası düşünme becerileri de güçlenmektedir.

2.9.Sanat Eğitiminin Küresel Geleceği

2.9.1.Dünya Geneline Sanat Eğitimi

Dünyada sanat eğitimi giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Sanatın bireylerin kişisel gelişimindeki rolü, toplumsal barışa katkısı ve kültürel zenginliği koruma misyonu, sanat eğitime yönelik küresel ilgiyi artırmıştır. Sanat eğitimi, yalnızca sanatı bir meslek olarak seçenler için değil, aynı zamanda bireylerin kendilerini daha iyi ifade etmeleri ve dünyaya farklı bir perspektiften bakabilmeleri için bir araç olarak görülmektedir.

2.9.2.UNESCO ve Küresel Eğitim Politikaları

UNESCO ve diğer uluslararası örgütler, sanat eğitiminin tüm dünya genelinde yaygınlaştırılmasını ve geliştirilmesini savunmaktadır.

Sanat eğitimi, evrensel bir kültürel mirasın korunması ve yeni nesillerin yaratıcı düşünme yeteneklerinin geliştirilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Sanat, insanlığın ortak dili olarak, kültürel çeşitliliği kucaklar ve daha barışçıl bir dünya için zemin hazırlar (UNESCO, 2006).

2.9.3.Kültürel Çeşitlilik ve Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi, kültürel çeşitliliğin anlaşılmasında ve farklı kültürlerin sanatsal değerlerinin tanıtılmasında önemli bir araçtır. UNESCO (2006), sanat eğitiminin, kültürler arası anlayışı artırarak bireylerin ortak bir estetik dil geliştirmesine katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Ayrıca, farklı kültürlerden esinlenen sanat projeleri, öğrencilerin yaratıcılıklarını zenginleştirirken, kültürel mirası öğrenme ve aktarma süreçlerini desteklemektedir (Freedman, 2003, s. 45).

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, süreçleri, çalışma grubu, ortamı, araştırmacının rolü, veri toplama teknikleri ve verilerin analizi üzerinde durulacaktır. Araştırmanın bu aşamalarının her biri, elde edilecek bulguların güvenilirliği ve geçerliliği açısından kritik öneme sahiptir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın temel amacı, altıncı sınıf Görsel Sanatlar dersi müfredatında yer alan minyatür sanatını dijital teknoloji ile birleştirerek, bu yenilikçi yaklaşımın öğrenciler üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Geleneksel sanat formlarından biri olan minyatür sanatı, detaylı işçiliği ve estetik değerleriyle geçmişten günümüze önemli bir kültürel miras taşımaktadır. Ancak günümüz öğrencilerinin dijital teknolojilere olan ilgisi ve bu teknolojilerin eğitim süreçlerinde giderek artan önemi, bu sanatın modern yöntemlerle öğretilmesine yönelik yeni yaklaşımlar geliştirilmesini gerektirmektedir. Araştırmada, minyatür sanatının dijital araçlar kullanılarak işlenmesinin öğrencilerin

sanatsal becerilerine, yaratıcılıklarına, derse olan ilgilerine ve genel öğrenme deneyimlerine nasıl bir katkı sağladığı araştırılmıştır. Bu kapsamda, araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan eylem araştırması deseni tercih edilmiştir. Eylem araştırması, uygulayıcıların kendi eğitim süreçlerini aktif bir şekilde değerlendirip geliştirmelerine olanak tanıyan, çözüm odaklı bir araştırma yaklaşımıdır. Bu yöntem, öğretmenlerin ya da uygulayıcıların, eğitim süreçlerinde karşılaşılan sorunları gözlemleyerek ve analiz ederek, bu sorunlara yönelik pratik çözümler üretmelerini ve uygulamalarını sağlar. Eylem araştırmasının temel amacı, sadece mevcut durumun anlaşılmasını değil, aynı zamanda bu durumun iyileştirilmesini hedefleyen bir döngüsel süreç yaratmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 295). Araştırma sürecinde, öğretmen tarafından planlanan ve uygulanan öğretim etkinlikleri gözlemlenecek, süreç boyunca elde edilen veriler analiz edilmiş ve elde edilen bulgular doğrultusunda uygulamalar revize edilerek yeniden uygulanmıştır. Bu yöntem sayesinde, minyatür sanatının dijital teknoloji ile birleştirilmesi sürecinde hem öğrencilerin bu yenilikçi yaklaşıma olan tepkileri hem de bu yöntemle edinilen kazanımlar derinlemesine incelenmiş olacaktır.

3.1.1. Nitel Araştırma ve Eylem Araştırması

Nitel araştırmalarda izlenen yol genellikle tümevarım olarak tanımlanır. Tümevarım, bireysel gözlemlerden yola çıkarak genel sonuçlar çıkarılmasını sağlar. Araştırmacının, çalıştığı grubun özelliklerini, dinamiklerini ve önceki deneyimlerini anlaması, araştırmanın niteliğini artırır (Büyüköztürk et al., 2019). Nitel araştırmalar, katılımcıların deneyimlerini ve perspektiflerini anlamak için derinlemesine veri toplama yöntemleri kullanır; bu da araştırmanın içsel geçerliliğini sağlar. Nitel araştırma süreci, katılımcıların seçimi, veri toplama yöntemleri ve görüşme süreci gibi unsurları içerir. Bu aşamalar, süreç içerisinde sürekli olarak değerlendirilir ve ihtiyaç duyulduğunda değişiklikler yapılır (Seggie & Bayyurt, 2021). Patton (2014), nitel araştırmayı insanların yeteneklerinin ve güçlerinin gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi için uygun bir yöntem olarak nitelendirirken, Creswell (2013) nitel araştırmanın daha çok yorumlar üzerine kurulu olduğunu ve doğal etkilerin değerlendirilmesine olanak tanıdığını belirtmektedir. Ayrıca, nitel araştırmanın sistematik gözlemler ve planlamalar içermesi gerektiği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk et al., 2019).

Eylem araştırması, öğretim uygulamalarının sistematik bir biçimde gözlemlenmesini ve değerlendirilmesini içerir (Johnson, 2019). Uygulayıcılar, kendi eğitim süreçlerinde karşılaştıkları sorunları belirleyerek bu sorunların çözümüne yönelik adımlar atar. Bu yöntem, araştırma ve uygulamanın entegrasyonunu sağlamakta ve elde edilen sonuçların pratikte uygulanmasını kolaylaştırmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Eylem araştırmasının belirli aşamaları vardır. Bu aşamalar, problem belirleme, veri toplama, veri analizi, eylem planı oluşturma, eylemi gerçekleştirme ve alternatif eylem karar verme şeklindedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Eylem araştırmasında kesin sonuçlar elde etme zorunluluğu yoktur; bu nedenle süreç içerisindeki dinamiklerin ve etkileşimlerin nasıl geliştiği, sonuçların üzerindeki etkisiyle birlikte değerlendirilir (Johnson, 2019). Ayrıca, bu yöntem, bireylerin gerçek yaşam deneyimlerini merkeze alarak, insanların eylemlerini kendi bakış açılarıyla açıklama fırsatı sunar. Bu bağlamda, sanatsal araştırmalarda da uygulamaların sistematik bir şekilde yürütülmesi önemli bir yer tutar (Stringer, 2007).

3.2.Araştırma Süreci

Araştırma süreci, öncelikle araştırma probleminin tanımlanması ile başlamıştır. Bu aşamada, altıncı sınıf Görsel Sanatlar dersinde minyatür sanatının dijital teknolojilerle nasıl entegre edileceğine dair temel sorular ve ihtiyaçlar belirlenmiştir. Daha sonra, dersin içeriği ve uygulanacak öğretim yöntemleri üzerinde planlama yapılmış, uygulama sürecinde izlenecek aşamalar netleştirilmiştir. Bu planlama, hem araştırmanın odak noktasını güçlendirmiş hem de veri toplama sürecine rehberlik etmiştir. Problem tanımlama aşamasını takiben, ilgili literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Bu tarama sırasında, minyatür sanatı, dijital teknolojilerin eğitimde kullanımı, eylem araştırması yöntemi ve sanatsal pedagojik yaklaşımlar üzerine yapılan önceki çalışmalar incelenmiştir. Literatür taraması, araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının ve sorularının oluşturulmasına temel teşkil etmiştir.

Araştırma soruları, öğrencilerin öğrenme süreçlerini, yaratıcılıklarını ve derse katılımlarını değerlendirmek üzere yapılandırılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesi, gönüllülük esasına dayalı bir süreçle gerçekleştirilmiştir. Altıncı sınıf öğrencilerinden oluşan çalışma grubunun seçilmesinde, öğrencilerin istekliliği ve araştırma kapsamında sunulan uygulamalara aktif katılım gösterebilecek durumda olmaları dikkate alınmıştır.

Katılımcıların seçim süreci tamamlandıktan sonra, araştırma sürecine yönelik etik kurallar doğrultusunda hareket edilmiştir. Bu kapsamda, üniversitenin etik kuruluna başvuru yapılarak etik onay alınmış, ardından İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler temin edilmiştir (EK-1, EK-2, EK-3 ve EK-4).

Tablo 3. Araştırma Süreci.

ARAŞTIRMA SÜRECİ
1.Araştırma Probleminin Belirlenmesi
2.Uygulamaların Belirlenmesi
3.Literatür Taraması
4.Veritoplama Yöntemlerinin Belirlenmesi
5.Araştırma Sorularının Belirlenmesi
6.Çalışma Gurubunun Tespit Edilmesi
7.Gerekli izinlerin Alınması
8.Verilerin Toplanmaya Başlanması
9.Verilerin Betimsel Analizi
10.Raporlaştırma
11. Sonuç ve Öneriler

Etik onay ve izin süreçlerinin tamamlanmasının ardından, veri toplama aşamasına geçilmiştir. Veri toplama süreci iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada, öğrencilerin genel durumunu, ihtiyaçlarını ve beklentilerini anlamaya yönelik ön veriler toplanmıştır. Bu aşamada anketler, gözlemler ve öğretmen değerlendirme formları kullanılmıştır. İkinci aşamada ise, yüz yüze veri toplama yöntemleri uygulanmıştır. Öğrencilerin süreç boyunca oluşturdukları dijital minyatür çalışmaları, grup tartışmaları ve yarı yapılandırılmış görüşmeler gibi yöntemlerle zenginleştirilmiş bir veri seti oluşturulmuştur. Elde edilen veriler, nitel analiz yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bu süreçte, tematik analiz yöntemi benimsenmiş ve veriler belirli kategoriler altında toplanarak detaylı bir şekilde incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular, hem öğrencilerin dijital teknolojilerle desteklenen minyatür sanatı çalışmalarına ilişkin görüşlerini hem de bu yaklaşımın öğrenme süreçlerine katkılarını ortaya koymuştur.

Son olarak, analiz edilen veriler bir rapor halinde düzenlenmiş ve araştırmanın sonuçları ile öneriler kısmı oluşturulmuştur. Bu bölümde, araştırma bulguları doğrultusunda hem öğretmenlere hem de müfredat düzenleyicilerine yönelik uygulanabilir öneriler sunulmuştur. Araştırma süreci, bu raporun tamamlanmasıyla sona ermiştir. Tüm bu süreçler Tablo.3 de gösterilmiştir.

3.2.1.Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı içerisinde Diyarbakır ilinin Sur ilçesine bağlı bir köy ilkokulunun 6. sınıfında öğrenim gören toplam 10 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma, bu okulun A ve B şubelerinde öğrenim gören öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesi sırasında, mevsimlik işçi olarak çalıştığı için araştırma sürecine düzenli katılım sağlayamayan bir öğrenci ile eğitim yılı başından itibaren devamsızlık gösteren iki öğrenci araştırmanın dışında bırakılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrenciler, 11-12 yaş aralığında olup yedi kız ve üç erkek öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılar, araştırmaya gönüllülük esasına göre dahil edilmiş ve katılım sürecinde etik ilkeler gözetilmiştir. Gönüllü katılım izin belgeleri EK-5’te, öğrencilerin yaşlarının küçük olması nedeniyle alınan veli izin belgeleri ise EK-6’te sunulmuştur. Araştırmada, öğrencilerin kimlik bilgileri gizli tutulmuş ve her bir katılımcıya rastgele seçilen bir rumuz atanmıştır. Rumuzlar, minyatür sanatına atıfta bulunacak şekilde belirlenmiş, bu yöntemle hem katılımcıların kimliklerinin korunması hem de sanat odaklı bir tematik bütünlük sağlanmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri ve rumuzları, aşağıdaki tablo 4’te detaylı olarak sunulmaktadır:

Tablo 4 . Çalışma Grubu Demografik Bilgileri

Çalışma Grubu Demografik Bilgileri				
RUMUZ	CİNSİYET	YAŞ	ŞUBE	KATILIM
Lale	Kız	11	A	Gönüllü
Gül	Kız	11	B	Gönüllü
Sümbül	Kız	11	A	Gönüllü
Zambak	Kız	13	B	Gönüllü
Çiğdem	Kız	11	A	Gönüllü
Menekşe	Kız	11	B	Gönüllü
Selvi	Erkek	12	A	Gönüllü
Ardıç	Erkek	11	B	Gönüllü
Servi	Erkek	11	A	Gönüllü
Kardelen	Kız	11	B	Gönüllü

3.2.1.1.Çalışma grubunun seçilmesi

Araştırmanın yürütüldüğü köy okulu, araştırmacının görev yaptığı kurum olması nedeniyle tercih edilmiştir. Bu durum, araştırmanın yürütülmesi sırasında birçok avantaj sağlamıştır. Araştırmacının okul ortamını ve katılımcıların sosyo-kültürel bağlamını önceden tanıyor olması, öğrencilerle daha kolay bir iletişim kurulmasını ve sürecin etkin bir şekilde planlanmasını mümkün kılmıştır.

Çalışma grubunun belirlenmesi sırasında, amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme, belirli bir fenomen ya da olgu hakkında derinlemesine bilgi edinmek amacıyla bilgi açısından zengin bireyler ya da grupların seçilmesine olanak tanır (Patton, 2014). Tipik durum örnekleme, belirli bir program veya uygulamanın sıradan ya da genel örneklerini inceleyerek bu durumun karakteristik özelliklerini anlamaya çalışır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Bu yöntem, genelleme yapmak yerine, incelenen durumun bağlamına dair derinlemesine bilgi sağlamayı hedefler. Araştırmaya katılan çalışma grubu, 6. sınıf öğrencilerinin dijital teknolojilerle desteklenen minyatür sanatı uygulamaları üzerindeki etkilerini incelemek için uygun bir örnek teşkil etmektedir. Öğrencilerin seçimi, hem araştırmanın bağlamına uygun hem de uygulamanın etkilerini derinlemesine incelemek için yeterli çeşitliliği sağlamıştır.

3.2.2.Araştırma Ortamı

Araştırma, Diyarbakır ilinin Sur ilçesine bağlı, 150 haneli ve 650 nüfuslu bir mahallede yer alan bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir. 2024-2025 eğitim-öğretim yılı itibarıyla, okulda toplam 500 öğrenci öğrenim görmekte ve 45 öğretmen görev yapmaktadır. Tek bir binadan oluşan okul binası, 16 derslik kapasitesine sahiptir ve bölgedeki en büyük okul olarak dikkat çekmektedir. Her sınıf ikişer veya üçer şubeden oluşmakta olup, geniş sınıf düzeni ve ferah eğitim ortamı, öğrencilerin öğrenim süreçlerine olumlu katkılar sağlamaktadır. Araştırma, okulun özel olarak tasarlanmış görsel sanatlar atölyesinde yürütülmüştür.(Görsel 27 ve 28) Bu atölye, öğrencilerin sanatsal etkinliklerini gerçekleştirmelerine olanak tanıyan fiziksel bir altyapıya sahiptir. Görsel sanatlar dersleri, okulda görev yapan ve aynı zamanda araştırmayı yürüten araştırmacı tarafından verilmiştir. Atölyenin yanı sıra, okulun geniş bir bahçesi ve öğrencilerin yaratıcı aktivitelerini destekleyebilecek çeşitli açık alanları bulunmaktadır.

Görsel 24. Görsel Sanatlar Bahçesi.

Bu doğal ve destekleyici çevre, öğrencilerin motivasyonlarını artırmış ve öğrenme deneyimlerini zenginleştirmiştir. Okulun kırsal bir bölgede yer alması, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde ilgi ve motivasyonlarının daha açık olmasını sağlamış ve bu durum araştırma açısından önemli bir avantaj yaratmıştır.(Görsel 25 ve 26) Doğal ortamın sunduğu dinginlik ve öğrenmeye elverişli atmosfer, öğrencilerin görsel sanatlar eğitimine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilemiştir.

Bununla birlikte, okulda kullanılan eğitim materyallerine erişim ve sunulan olanakların çeşitliliği, araştırmanın tasarımında belirleyici bir unsur olmuştur.

Araştırma süreci, görsel sanatlar atölyesinde başlatılmıştır. Derslerde, dijital teknolojiler etkin bir şekilde kullanılmış, tabletler ve akıllı tahtalar gibi araçlar eğitim materyali olarak değerlendirilmiştir. Ancak, okulun ve çevredeki köylerin altyapı eksiklikleri nedeniyle internet erişimi ve bilgisayar kullanımında bazı zorluklar yaşanmıştır. Bu sorunlar, sosyal medya ve diğer dijital iletişim araçlarıyla desteklenerek giderilmeye çalışılmıştır.

Görsel 25. Görsel Sanatlar Atölyesi.

Araştırma süresince öğrencilerin kullanacağı tüm malzeme ve araçlar, araştırmacı tarafından temin edilmiştir. Bu sayede, öğrencilerin eşit şartlarda çalışmaları sağlanmış ve materyal eksikliklerinin eğitim sürecini olumsuz etkilemesi önlenmiştir. Malzemelerin araştırmacı tarafından temin edilmesi, çalışmanın planlı ve sürdürülebilir bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunmuştur.

Araştırmada, dijital teknolojilerin görsel sanatlar eğitimine entegrasyonu üzerinde durulmuştur. Minyatür sanatı, hem geleneksel yöntemlerle hem de dijital araçlarla öğretilmiş; bu süreçte öğrencilerin sanatla ilgili bilgi ve becerileri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Öğrencilere sağlanan dijital materyaller ve eğitim araçları, konunun kavranmasını kolaylaştırmış ve uygulama sürecini desteklemiştir.

Araştırma ortamında karşılaşılan en büyük zorluk, dijital teknolojilere olan erişimin sınırlı olmasıdır. Özellikle internet bağlantısı ve bilgisayar altyapısındaki eksiklikler, süreçte belirleyici bir faktör olmuştur. Bu sınırlılıklar, dijital kaynakların daha yaratıcı ve esnek bir şekilde kullanılmasını gerektirmiştir. Araştırma, bu bağlamda, sınırlı kaynaklarla etkin bir eğitim süreci yürütmenin örneğini sunmuştur. Araştırmanın gerçekleştirildiği ortamın özellikleri Tablo 5’te belirtilmiştir.

Tablo 5. Araştırmanın Gerçekleştirildiği Ortamın Özellikleri

Kategori	Detaylar
Okulun Konumu	Diyarbakır, Sur ilçesine bağlı kırsal bir mahallede yer almaktadır.
Nüfus ve Hane Sayısı	150 hane, 650 nüfus
Öğrenci Sayısı	500 öğrenci
Öğretmen Sayısı	45 öğretmen
Okulun Yapısı	Tek bina, 16 derslik
Atölye	Görsel sanatlar için özel tasarlanmış atölye
Araç ve Gereçler	Tabletler, akıllı tahtalar, sanat malzemeleri araştırmacı tarafından temin edilmiştir.
Altyapı Zorlukları	İnternet erişimi ve bilgisayar kullanımında sınırlılıklar yaşanmıştır.
Avantajlar	Doğal çevre, geniş bahçe ve yaratıcı alanlar; öğrencilerin motivasyonlarının yüksek olması.

3.2.3. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ortaokulda yaklaşık yedi yıldır görsel sanatlar öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Bu süre zarfında, hem okul ortamını hem de öğrencilerin sosyo-kültürel bağlamlarını yakından tanıma imkânı bulmuştur. Araştırmacının görsel sanatlar eğitimi alanındaki uzmanlığı ve mesleki deneyimi, öğrencilerle etkili bir iletişim kurmasını ve öğretim süreçlerini verimli bir şekilde yönetmesini sağlamıştır. Araştırmacının minyatür sanatına yönelik özel ilgisi, araştırma konusunun belirlenmesinde etkili olmuştur. Görsel sanatlar ders planında yer alan minyatür konusu, araştırmacı tarafından daha önce detaylı bir şekilde incelenmiş ve sınıf ortamında denenmiştir. Bu süreçte yapılan gözlemler, öğrencilerin minyatür sanatına olan ilgilerinin yüksek olduğunu ve bu sanatın yaratıcı potansiyellerini ortaya çıkarmada önemli bir araç olduğunu göstermiştir. Bu ön gözlemler, araştırmanın temelini oluşturan önemli bir veri olarak değerlendirilmiştir.

Minyatürün araştırma konusu olarak seçilmesi, araştırmacının bireysel ilgisi ile tez danışmanının onayının birleşimiyle gerçekleşmiştir.

Danışman, minyatür sanatının görsel sanatlar eğitimindeki yerinin önemine vurgu yaparak, bu konunun öğrenciler üzerindeki etkilerinin incelenmesinin literatüre değerli katkılar sağlayacağını belirtmiştir. Araştırmacının konuya olan derin ilgisi ve önceki deneyimleri, katılımcı-gözlemci rolünü benimsemesini kolaylaştırmış ve araştırma sürecine özgüvenle yaklaşmasını sağlamıştır.

Araştırmacı, görev yaptığı okulda uzun yıllar boyunca öğrencilerle birebir etkileşimde bulunmuş, onların ilgi alanlarını, öğrenme tarzlarını ve sosyo-kültürel özelliklerini yakından gözlemlemiştir. Bu bilgi birikimi, hem araştırmanın planlanmasında hem de uygulama sürecinde avantaj sağlamıştır. Öğrencilerin öğrenme süreçlerine yönelik derinlemesine bilgi sahibi olmak, araştırmacının onları motive etmesini ve ihtiyaçlarına uygun yöntemler geliştirmesini kolaylaştırmıştır. Araştırmacının bu yakın ilişkisi, bilimsel tarafsızlığı zedelememiş; aksine, araştırmanın doğal bir ortamda yürütülmesine olanak tanımıştır. Bu bağlamda, araştırmacı hem öğretmen hem de gözlemci olarak çift rol üstlenmiştir. Bu çift rol, araştırmanın uygulama aşamasında katılımcılara erişimi kolaylaştırmış ve gözlem süreçlerini derinleştirmiştir.

Araştırmacının okul ve öğrenciler hakkındaki bilgisi, uygulama sürecinde karşılaşılabilecek zorlukları önceden öngörmesini sağlamış ve bu zorluklara karşı etkili çözümler geliştirmesine olanak tanımıştır. Örneğin, araştırma sürecinde öğrencilerin kullanacağı materyallerin temini, sınıf yönetimi stratejileri ve dijital teknolojilerin kullanımı gibi detaylar, araştırmacının ön bilgisi ve deneyimi sayesinde titizlikle planlanmıştır. Bu bağlamda, araştırmacının okulda uzun süre görev yapmış olması, sadece uygulama kolaylığı sağlamamış; aynı zamanda öğrencilerle güçlü bir bağ kurarak onların güvenini kazanmasına da olanak tanımıştır. Bu durum, öğrencilerin araştırmaya daha istekli katılım göstermelerini sağlamış ve araştırmanın bilimsel geçerliliğini artırmıştır.

Araştırmacının rolü, bu çalışmanın başarısında önemli bir yer tutmaktadır. Yılların deneyimiyle edindiği bilgi birikimi, öğrencilerle güçlü bir etkileşim kurmasını ve araştırma sürecini etkili bir şekilde yürütmesini sağlamıştır. Minyatür sanatına yönelik kişisel ilgisi ve bu konuda yaptığı önceki çalışmalar, araştırmanın tasarımını ve uygulanmasını yönlendiren temel unsurlar arasında yer almıştır. Bu bağlamda, araştırmacının çift rolü, bilimsel objektifliği koruyarak araştırmaya derinlik ve anlam kazandırmıştır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Veri toplama sürecinde çeşitli teknikler kullanılmıştır. Bu teknikler arasında yarı yapılandırılmış görüşmeler, gözlem formları ve öğrenci günlükleri yer almaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşmeler, öğrencilere minyatür konusundaki deneyimlerini ve öğrenme süreçlerini derinlemesine anlama imkânı tanımıştır. Gözlem formları, sınıf içindeki etkileşimleri ve öğrenci katılımını izlemek için kullanılmıştır. Ayrıca, öğrenci günlükleri, öğrencilerin süreç boyunca düşüncelerini ve duygularını kaydetmelerini sağlamıştır.

Araştırmanın alt amaçlarına yönelik daha derinlemesine ve kapsamlı bulgulara ulaşmak amacıyla farklı veri toplama yöntemleri bir arada kullanılmıştır.

Bu yaklaşımın temel nedeni, veri çeşitliliği aracılığıyla daha güvenilir ve tutarlı sonuçların elde edilmesidir. Birden fazla yöntem kullanımı, araştırma problemini farklı açılardan ele alarak, her bir yöntemin sınırlılıklarını dengeleyip güçlü yönlerini birleştirerek daha zengin bir analiz sağlamaktadır.

Bu bakış açısına göre, yöntem çeşitliliği, araştırmanın karmaşıklığını çözmede önemli bir strateji sunmaktadır (Johnson & Onwuegbuzie, 2004).

Araştırmada, yöntem çeşitliliği (triangülasyon) benimsenmiş ve farklı veri toplama teknikleri bir arada kullanılmıştır.

Bu strateji, tek bir yöntemle sınırlı kalmadan, veri çeşitliliği aracılığıyla daha güvenilir ve tutarlı sonuçlara ulaşmayı amaçlamaktadır. Johnson ve Onwuegbuzie (2004), yöntem çeşitliliğinin, araştırma problemini farklı açılardan ele alarak her bir yöntemin sınırlılıklarını dengelediğini ve güçlü yönlerini birleştirdiğini belirtmektedir.

Bu bağlamda, yarı yapılandırılmış görüşmeler, gözlem formları ve öğrenci günlükleri birlikte kullanılarak, araştırmanın karmaşık yapısının daha kapsamlı bir şekilde anlaşılması hedeflenmiştir.

Bu yöntemler sayesinde elde edilen veriler, araştırmanın analiz sürecine daha fazla derinlik kazandırmış ve elde edilen bulguların geçerliliğini artırmıştır. Bu çerçevede, araştırmada aşağıdaki veri toplama teknikleri bir arada kullanılmıştır:

Gözlem

Yapılandırılmış Gözlem formu

Görüşme

Yarı Yapılandırılmış Görüşme formu (Odak Grup görüşmesi)

Yapılandırılmış görüşmeler

Dokümanlar

Yıllık ve Günlük ders planlar

Araştırmaya ait günlükler

Ses kayıtları, etkinlik Fotoğrafları

Öğrencilerin Minyatür çizim örnekleri

Dijital tasarım çizimleri, Sınıf içi etkileşimler

VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Gözlem

Yapılandırılmamış Gözlem Formu (1. Alt Amaç)

Görüşme

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (2. Alt Amaç) Yapılandırılmamış Görüşme Formu (1. Alt Amaç)

Doküman Ve Görsel-işitsel Materyaller

Ders Planları (1. Alt Amaç) Araştırmacı
Günlükleri (1. Alt Amaç) Fotoğraf Ve
Ses Kayıtları (1. Alt Amaç) Telefon
Mesajları (2. Alt Amaç)
Öğrenci Tasarım Çalışmaları (2. Alt Amaç)

3.3.1.Gözlem

Nitel araştırmaların temel veri toplama yöntemlerinden biridir ve araştırmacının inceleme konusu olan olayları, davranışları veya sosyal etkileşimleri doğal ortamlarında dikkatlice izleyerek bilgi toplamasını sağlar. Gözlem, bir araştırmacının, katılımcıların davranışlarını ve etkileşimlerini objektif bir şekilde kaydetmesine olanak tanır.

Gözlem sürecinde, araştırmacı genellikle "katılımcı" veya "katılımsız" gözlemci rolünü üstlenebilir. Katılımcı gözlemde, araştırmacı sadece gözlem yapmakla kalmaz, aynı zamanda araştırma sürecine aktif olarak katılır ve katılımcılarla etkileşimde bulunur. Katılımsız gözlemde ise, araştırmacı dışarıdan gözlem yapar ve katılımcılarla doğrudan etkileşime girmez (Yıldırım & şimşek, 2016).

Gözlem, nitel araştırmalarda, bireylerin veya grupların doğal ortamlarındaki davranışlarını ve sosyal etkileşimlerini anlamaya yönelik güçlü bir araçtır. Gözlem yoluyla, araştırmacılar katılımcıların bilinçli olarak ifade etmedikleri, fakat davranışlarında yansıttıkları düşünce, duygu ve tutumları da ortaya çıkarabilirler. Bu yönüyle gözlem, anket veya mülakat gibi diğer veri toplama tekniklerinin ötesine geçerek, katılımcıların sosyal dünyalarını daha derinlemesine keşfetmeye imkân tanır (Patton, 2014).

3.3.2.Görüşme

Görüşme, nitel araştırmalarda sıklıkla başvuru alan veri toplama tekniklerinden biridir. Bu yöntem, araştırmacı için doğal bir şekilde ilerleyen ve hızlıca gelişen bir süreç sunarken, bazı araştırmalarda daha derinlemesine çözümlemeler yapmayı ve etkili sorular geliştirmeyi gerektirebilir (Glesne, 2015). Bu çalışmada ise, araştırmaya yönelik soruların kalitesini artırmak amacıyla uzman görüşleri alınmış ve elde edilen sorular, çocukların anlayabileceği bir dille yeniden düzenlenmiştir.

Görüşme yöntemi, özellikle yazılı ifade becerileri gelişmemiş veya yeterli yaş düzeyine ulaşmamış öğrencilerle yapılan araştırmalarda tercih edilen bir veri toplama aracıdır. Bu teknik, öğrencilerin konuya ilişkin algılarını, verdiği yanıtları ve bunların açıklamalarını anlamada önemli bir rol oynar. Araştırmacı, öğrenciye açık uçlu ve yorumsuz sorular sormalı, öğrenciyi herhangi bir baskı altında hissettirmemelidir. Ayrıca, görüşme süresi boyunca öğrenci tarafından söylenen her şey dikkatle dinlenmeli ve doğru şekilde kaydedilmelidir. Bu sürecin sonunda, araştırmacının elde ettiği veriler, araştırmanın amacına uygun şekilde kullanılmalı ve araştırılan konu hakkında derinlemesine bilgi sahibi olunmalıdır (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2014).

Görüşme teknikleri genellikle üç ana kategoride sınıflandırılır: yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme (Büyüköztürk, 2019). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, görüşmeciye ve katılımcılara daha fazla esneklik sunar. Bu teknikte, soruların sıralaması, ayrılan zaman ve verilen yanıtlar daha serbest bir şekilde şekillenir.

Bu sayede, katılımcıların konuyu farklı açılardan ele almasına olanak tanınır. Yapılandırılmış görüşmeye kıyasla, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği daha zengin bilgi ve farklı bakış açıları sağlar (Yılmaz & Arık, 2019).

Yarı yapılandırılmış görüşme, eğitim ortamlarında genellikle daha uygun görülür çünkü belirli bir formatı takip ederken, aynı zamanda daha fazla özgürlük sağlar. Bu tür bir görüşme sürecinde, araştırmacı görüşme öncesinde katılımcıyı yönlendirecek soruları ve konu başlıklarını içeren bir form hazırlar. Ardından, bu formu gönüllü katılımcılara uygular (Salı, 2018).

Yapılandırılmamış görüşme, daha serbest ve esnek bir yapıya sahiptir. Bu görüşme türünde, sorular önceden belirlenmemiş olup, görüşme sırasında spontane olarak gelişebilir. Genellikle araştırmacı ile katılımcı arasında gözlemler ve sosyal etkileşimlere dayalı bir süreçtir (Büyüköztürk, 2019).

Bu çalışmada ise, hem yarı yapılandırılmış görüşme hem de yapılandırılmamış görüşme teknikleri kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruların kapsam geçerliliğini sağlamak için dört uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlardan ikisi Dicle Üniversitesi, biri Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesinden biri Bitlis Eren Üniversitesinden olup tamamı Görsel Sanatlar Eğitimi alanında çalışan öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Uzman görüşleri doğrultusunda sorunlu maddeler formdan çıkarılmış Yarı yapılandırılmış görüşmelerin içeriği, araştırmanın geçerliliğini artırmak adına yapılandırılmış görüşmeler, odak grup görüşmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu tür görüşmelerde, katılımcıların birbirlerinin yanıtlarını duyup, kendi düşüncelerini yeniden gözden geçirebileceği bir ortamda, daha derinlemesine ve dürüst yanıtlar almayı amaçlanmıştır (Büyüköztürk, 2019). Görüşmeler, araştırma uygulamasının yapıldığı sınıfta samimi bir ortamda yapılmıştır. Bu, öğrencilerin rahatça cevap verebilmeleri için önemli bir faktördür. Araştırmacı, görüşmeleri akıllı cihazı ile sesli kaydolarak almış ve görüşme dökümlerini Word dosyasına kaydetmiştir.

Ayrıca, ders sırasında ve fikir üretme aşamalarında yapılan yapılandırılmamış görüşmeler de serbest bir biçimde gerçekleşmiştir. Bu görüşmeler, araştırmacının günlüklerinde kaydedilmiştir. Yani, görüşme süreci doğal bir etkileşimle gelişmiş, öğrencilerin fikirlerini özgürce ifade etmelerine olanak tanınmıştır.

3.3.3.Doküman ve Görsel-İşitsel Materyaller

Bu araştırmada kullanılan doküman ve görsel-işitsel materyaller, öğrencilerin minyatür sanatı ve dijital sanatla ilgili algılarını derinlemesine incelemek amacıyla seçilmiştir. Minyatür sanatının örnekleri ve dijital sanat tekniklerini gösteren görseller, öğrencilerin konuya olan ilgisini artırmak ve öğrenme süreçlerini desteklemek için kullanılmıştır. Görsel-işitsel materyallerin eğitimde kullanımı, öğrenme sürecini daha etkileşimli ve verimli hale getirebilmek için önemli bir araç olarak kabul edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018).

Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre, görsel-işitsel materyaller, özellikle sanat eğitimi gibi soyut kavramları öğrenmeye yönelik derslerde önemli bir rol oynamaktadır. Bu materyaller, öğrencilerin hem görsel hem de işitsel duyularına hitap ederek, daha güçlü bir öğrenme deneyimi sunar. Ayrıca, minyatür sanatına dair videolar ve dijital tasarım örnekleri, öğrencilerin farklı sanat dallarını bir arada keşfetmelerine olanak sağlamıştır. Yıldırım ve Şimşek (2018), görsel-işitsel materyallerin eğitimdeki etkisini şu şekilde özetler: "Öğrencilerin öğrenme süreçlerine etkileşimli ve çok yönlü katkı sağlamak, görsel-işitsel materyallerin sağladığı en büyük avantajlardan biridir" (s. 92).

3.3.3.1.Günlük Ders Planlamaları

Bu araştırmada uygulanan günlük ders planlaması, dört hafta süresince belirli bir hedef doğrultusunda öğrencilere minyatür sanatı ve dijital sanat üzerine eğitim verilmesini amaçlamaktadır. Dersler, öğrencilerin sanatsal yaratım süreçlerini hem geleneksel hem de dijital ortamda keşfetmelerini sağlamak için tasarlanmıştır. Ancak, planlama sürecinde dikkate alınması gereken bazı çevresel faktörler ve pratik zorluklar vardır. Bu faktörler, ders planlarının esnek bir şekilde değiştirilmesine ve adaptasyon yapılmasına neden olabilmektedir. Günlük ders planları, başlangıçta her hafta için belirli bir konu, aktivite ve değerlendirme süreci içerecek şekilde düzenlenmiştir. Her dersin süresi, konuya uygun etkinliklerin kapsamı ve öğrenci geri bildirimlerine göre belirlenmiştir.

Ancak, çevresel şartlar, örneğin sınıfın teknolojik altyapısındaki aksaklıklar, zaman sınırlamaları veya hava koşulları gibi dış etkenler nedeniyle ders planlarında bazen değişiklikler yapılması gerekebilmektedir. Bu tür değişiklikler, dersin etkinliğini ve öğrencilerin öğrenme sürecini olumsuz etkilememek amacıyla esnek bir şekilde yapılmıştır. Örneğin, dijital sanatla ilgili derslerde planlanan bazı video ve görsel içerikler, teknik aksaklıklar nedeniyle farklı bir materyal türüyle (örneğin, fiziksel sanat eserleri) desteklenmiş ya da sınıf dışı bir etkinlikle tamamlanmıştır.

Planlamadaki esneklik, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini olumsuz etkilememek için oldukça önemlidir.

Ders planlarında yapılan değişiklikler, dersin genel hedeflerine ulaşma amacını bozmadan, öğrencilerin öğrenme süreçlerini en verimli şekilde destekleyecek şekilde şekillendirilmiştir.

Konu ve Amaçlar: Her dersin başlangıcında, öğrencilerin öğrenmesi beklenen konular ve kazanımlar net bir şekilde belirlenmiştir. **Aktiviteler ve Yöntemler:** Minyatür sanatı ve dijital sanatla ilgili yaratıcı aktiviteler, öğrencilerin ilgisini çekmeye yönelik tasarlanmıştır.

Ancak, çevresel faktörler nedeniyle yapılan değişiklikler, dersin gelişim sürecine olumlu katkılar sağlamış, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini desteklemek için farklı yöntemler kullanılmasına olanak tanımıştır. Örneğin, sınıf dışı bir etkinlik planlandığında, öğrenciler gruplar halinde dışarıda sanat eserleri yaratma fırsatı bulmuş ve bu süreçte çevreyle etkileşimde bulunmuşlardır. Sonuç olarak, günlük ders planlaması sürecinde, çevresel faktörler ve koşullar göz önünde bulundurularak derslerin esnek bir şekilde yürütülmesi sağlanmış ve öğrencilerin sanatla ilgili yaratıcı düşünme becerilerinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

3.3.3.2.Araştırmacı Günlükleri

Araştırmacı günlükleri, nitel araştırmalarda veri toplama sürecinde önemli bir araç olarak kullanılır. Çelik, Baykal ve Memur (2020), araştırmacı günlüklerinin, araştırma sürecindeki kişisel gözlemleri ve deneyimleri kaydederek, araştırmacının bakış açısını ve araştırma sürecindeki düşünsel gelişimini anlamada kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadırlar. Bu araştırmada tutulan araştırmacı günlüğü uygulamanın başından sonuna kadarki uzun bir süreci kapsamaktadır. Araştırmacı tuttuğu günlüğü el yazısı şeklinde ve kısa hatırlatmaları not ederek düzenlemiştir. Araştırmacı ayrıca gözlemlerini, öğrenciler ile yaptığı görüşmelerde oluşan önemli soru ve önemli noktaları günlüğünde

belirtmiştir. Araştırmacılar, bu günlükleri kullanarak, özellikle katılımcılarla yapılan görüşmeler ve gözlemler esnasında karşılaştıkları zorlukları, etik sorunları ve kendi duygu durumlarını yazarak, araştırma sürecine dair derinlemesine bir farkındalık oluştururlar.

Çelik, Baykal ve Memur'a (2020) göre, araştırmacı günlükleri aynı zamanda araştırmanın şeffaflığını artırır ve araştırmacının süreç içinde nasıl bir yaklaşım sergilediğini gözler önüne serer. Bu günlükler, yalnızca veri toplamanın ötesinde, araştırmacının yöntemsel seçimlerini ve araştırma sürecindeki kararlarını daha iyi anlamaya yönelik bir araçtır. Ayrıca, araştırmacının kişisel önyargılarını fark etmesine yardımcı olabilir, bu da araştırmanın güvenilirliğini artırır.

Fotoğraflar ve Ses Kayıtları

Bu çalışmada, fotoğraflar ve ses kayıtları, öğrencilerin sanatsal süreçlerini daha derinlemesine anlamak ve veri toplama sürecini zenginleştirmek amacıyla kullanılmıştır. Fotoğraflar, özellikle öğrencilerin yarattığı dijital ve geleneksel sanat eserlerinin görsel kanıtlarını sunmak için tercih edilmiştir. Johnson (2015), görsel materyallerin, öğrencilerin sanatla ilgili algılarını daha açık bir şekilde ortaya koymaya yardımcı olduğunu belirtir. Fotoğraflar, sanat eserlerinin zaman içinde nasıl geliştiğini ve öğrencilerin yaratıcı süreçlerini görsel olarak kaydetmek için etkili bir araçtır. Bu sayede, öğrencilerin sanatsal üretim süreçlerine dair önemli veriler elde edilmiştir.

Görsel 26. Öğrenci minyatür incelemeden görüntüler.

Ses kayıtları, araştırmacının öğrencilerle yaptığı görüşmelerin ve ders içi etkileşimlerin kaydedilmesine olanak tanımıştır. Sesli kayıtlar, öğrencilerin fikirlerini daha doğal ve dürüst bir şekilde ifade etmelerine olanak verir, çünkü yazılı ifade becerisi her öğrencide eşit olmayabilir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Yıldırım ve Şimşek (2018), ses

kayıtlarının, öğrenci yorumlarının ve düşüncelerinin doğrudan ve bozulmamış bir şekilde toplanmasını sağladığını vurgular. Bu teknik, aynı zamanda araştırmacının katılımcıların ses tonlarındaki incelikleri ve duygusal tepkilerini anlamasını kolaylaştırır, böylece daha kapsamlı ve doğru veriler elde edilmesine yardımcı olur.

Her iki materyal de, öğrencilerin yaratıcılık süreçlerini anlamada çok yönlü veri toplama teknikleri olarak önemli bir işlev görmüştür.

Fotoğraflar ve ses kayıtları, hem görsel hem de işitsel veriler sunarak araştırmanın kapsamını genişletmiş ve öğrencilerin sanatla olan ilişkilerini daha derinlemesine inceleme fırsatı tanımıştır.

3.3.3.3. Veri Toplama Teknikleri: Telefon, WhatsApp Mesajları ve Dijital Platformlar

Bu araştırmada, telefon görüşmeleri ve WhatsApp mesajlaşmaları gibi dijital araçlar kullanılarak öğrenci görüşleri toplanmıştır. Creswell (2014), dijital iletişim araçlarının, özellikle uzaktan etkileşim gerektiren araştırmalarda veri toplama sürecini daha erişilebilir ve esnek hale getirdiğini belirtmektedir. WhatsApp, öğrencilerin görüşlerini anlık olarak paylaşımlarına ve grup etkileşimi ile fikir alışverişinde bulunmalarına olanak sağlamıştır. Ayrıca, EBA ve MEB platformları da öğrenci verilerinin toplandığı bir diğer dijital kaynak olmuştur. Yıldırım ve Şimşek (2018), dijital platformların, özellikle online eğitim süreçlerinde, öğrenci geri bildirimlerinin toplanmasında gelişmiş bir veri kaynağı sunduğunu vurgulamaktadır. Bu platformlar, öğrencilerin sanatla ilgili düşüncelerini ve performanslarını izlemek için etkili bir araç olarak kullanılmıştır.

3.3.4. Minyatür Sanatı ve Öğrenci Tasarım Çalışmaları

Minyatür sanatı, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve estetik algılarını geliştirmede etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu araştırmada, öğrencilerin minyatür teknikleriyle yapılan tasarımlarını inceleyerek, sanatsal sürecin nasıl işlediğini anlamayı amaçlanmıştır. Minyatür, geleneksel bir sanat formu olmasının yanı sıra, öğrencilere detaylara dikkat etme, renk ve kompozisyon bilgisi gibi sanatsal becerilerini geliştirme fırsatı sunmaktadır.

Creswell (2014), sanat eğitiminin öğrencilerin yaratıcılıklarını ve eleştirel düşünme becerilerini artırma gücüne sahip olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle minyatür gibi geleneksel sanat biçimlerinin, öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmelerine ve özgün tasarımlar ortaya koymalarına olanak tanıdığını belirtir.

Bu bağlamda, minyatür sanatı, öğrencilere yalnızca teknik beceriler kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda sanatı ve kültürü daha derinlemesine anlamalarına da yardımcı olur. Öğrenci tasarımlarının incelenmesi, onların hem teknik hem de yaratıcı gelişimlerini görmek açısından önemlidir.

Creswell (2014), nitel araştırmalarda katılımcıların yaratıcı süreçlerini ve öğrenme deneyimlerini analiz etmenin, araştırmacıya derinlemesine bir anlayış kazandırdığını ifade eder. Minyatür sanatı üzerinden yapılan tasarımlar, öğrencilerin kendi kültürel mirasları ile modern sanat anlayışlarını nasıl harmanladıklarını gösteren somut örnekler sunar. Bu tür

çalışmalar, aynı zamanda öğrencilerin sanatsal ifade biçimlerini keşfetmelerine ve kişisel yorumlarını sanat aracılığıyla dışa vurmalarına olanak tanır.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama süreci, araştırmanın sağlam temellere oturmasını sağlamak adına kapsamlı bir şekilde planlanmış ve uygulanmıştır. İlk aşamada, dört haftalık bir süre boyunca literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada, geleneksel Türk minyatür sanatı ve dijital sanatın eğitimde kullanımı üzerine mevcut literatür detaylı bir şekilde incelenmiştir. İnceleme sürecinde, bu iki disiplinin pedagojik bağlamdaki entegrasyonu, öğrencilerin sanatsal ve bilişsel gelişimleri üzerindeki etkileri hakkında bilgi edinilmiştir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda, araştırmanın teorik altyapısı oluşturulmuş ve bu temel üzerine ders planları ile veri toplama araçları geliştirilmiştir. Geliştirilen araçlar arasında gözlem formları, öğrenci çalışma değerlendirme kriterleri ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları yer almıştır.

Araştırmanın uygulama süreci ise dört hafta boyunca planlı bir şekilde yürütülmüştür. Bu süreçte, 6. sınıf öğrencileri üzerinde deneysel bir çalışma gerçekleştirilmiştir. İlk iki hafta boyunca, öğrenciler geleneksel Türk minyatür sanatına ait temel teknikleri öğrenmiş ve bu tekniklerle bireysel çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar sırasında, öğrencilerin malzeme kullanımı, çizim teknikleri ve kompozisyon oluşturma becerileri gözlemlenmiştir. Gözlemler sırasında öğrencilerin öğrenme süreçlerinde karşılaştıkları zorluklar ve bu zorlukları aşma yöntemleri not edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinde meydana gelen değişimlere dair ipuçları elde edilebilmiştir.

Sonraki iki haftalık süreçte ise dijital çizim araçlarının kullanımı üzerine odaklanılmıştır. Öğrencilere, dijital çizim araçlarının temel işlevleri öğretilmiş ve bu araçlar kullanılarak dijital minyatür çalışmaları yapmaları sağlanmıştır. Bu süreçte,

öğrencilerin dijital araçları kullanma hızları, hata yapma oranları, yaratıcılık düzeyleri ve geleneksel tekniklerle karşılaştırıldığında gösterdikleri gelişim gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin dijital araçlara karşı geliştirdikleri tutumlar ve bu araçların yaratıcı süreçlerini nasıl etkilediği üzerine veriler toplanmıştır.

Uygulama süreci boyunca toplanan veriler, gözlemler, öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi ve yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla elde edilmiştir. Gözlem formları, öğrencilerin ders esnasındaki davranışlarını ve performanslarını sistematik bir şekilde kayıt altına almak için kullanılmıştır.

Öğrenci çalışmaları, belirlenen değerlendirme kriterlerine göre analiz edilerek, geleneksel ve dijital minyatür tekniklerindeki gelişim seviyeleri karşılaştırılmıştır. Görüşmeler ise öğrencilerin süreç hakkındaki düşüncelerini, zorlukları ve bu süreçte edindikleri kazanımları anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen tüm veriler, detaylı bir şekilde arşivlenmiş ve analiz süreci için hazır hale getirilmiştir.

Veri arşivleme sürecinde, tüm gözlem notları ve görüşme kayıtları dijital ortamda saklanmış, öğrenci çalışmalarının fotoğrafları ve dijital dosyaları düzenli bir şekilde sınıflandırılmıştır. Bu sistematik yaklaşım sayesinde, araştırmanın herhangi bir aşamasında gözden kaçan detayların yeniden incelenmesi mümkün kılınmıştır. Verilerin analiz edilmesi sırasında, hem nicel hem de nitel analiz yöntemleri kullanılarak sonuçların güvenilirliği ve geçerliliği artırılmıştır. Bu süreç, araştırmanın bulgularını daha kapsamlı ve sağlam bir şekilde sunabilmek adına titizlikle yürütülmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada, gözlem, görüşme, doküman analizi ve görsel-işitsel kayıtlar aracılığıyla toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, verileri önceden belirlenmiş temalar doğrultusunda düzenleyerek okuyucuların veriyi doğrudan anlamasına olanak tanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu yöntem, öğrenci deneyimlerinin geleneksel ve dijital minyatür sanatına yönelik etkilerini özgün bir anlatımla sunma amacımıza uygun bir çerçeve sağlamıştır.

Araştırma sürecinde gerçekleştirilen sınıf içi gözlemler, öğrencilerin geleneksel ve dijital sanat uygulamaları sırasında sergiledikleri davranışları sistematik olarak incelemeye olanak tanıdı. Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre gözlem verileri, katılımcıların doğal davranışlarını kayıt altına alarak süreci doğrudan yansıtmak için güçlü bir araçtır.

Bu bağlamda, dört haftalık süreç boyunca öğrencilerin hem geleneksel hem de dijital teknikleri kullanma becerilerindeki gelişimleri gözlemlenmiş ve analiz edilmiştir.

Öğrencilerin minyatür sanatına dair deneyimlerini ve düşüncelerini anlamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Betimsel analizle düzenlenen bu görüşmeler, her bir öğrencinin sanatsal gelişimi, yaratıcı düşünce süreçleri ve dijital sanat araçlarına karşı tutumlarını ortaya koymuştur. Yıldırım ve Şimşek (2018), betimsel analizde görüşme verilerinin kullanımı ile katılımcıların bakış açısını detaylıca aktarmanın araştırma sonuçlarını güçlendirdiğini belirtmektedir. Bu doğrultuda, görüşmeler aracılığıyla öğrencilerin geleneksel ve dijital minyatür deneyimlerine dair özgün yorumları analiz edilmiştir.

Çalışma süresince öğrencilerin dijital ve geleneksel yöntemlerle ürettikleri minyatür çalışmaları, doküman analizi kapsamında değerlendirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'in (2018) vurguladığı gibi, doküman analizi, verilerin daha derin bir bağlamda incelenmesine ve katılımcıların ürettikleri materyallere dayalı anlamlı sonuçlar çıkarılmasına katkı sağlamaktadır. Bu analizde, öğrencilerin her iki tür minyatür çalışması karşılaştırılmış, görsel-işitsel kayıtlar ise dijital sanat araçlarına yönelik tutumlarıyla ilgili ayrıntılı bilgileri sunmuştur.

Betimsel analiz sürecinde, elde edilen veriler belirlenen temalara göre sınıflandırılmıştır. İlk olarak, öğrencilerin geleneksel minyatür sanatı uygulamalarındaki süreçleri, ardından dijital araçlarla yaptıkları çalışmalar analiz edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'in (2018) belirttiği üzere, betimsel analiz veriyi derinlemesine anlamayı sağlayan bir çerçeve sunar ve bu çalışmada da öğrenci deneyimlerini bütüncül olarak ele almak için bu yöntemin uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Bu analiz süreci sonunda elde edilen bulgular, öğrencilerin sanatsal gelişimleri ve teknik yeterlilikleri üzerine geniş bir perspektif sunmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda, dijital ve geleneksel sanatın bütünleşik olarak öğretilmesinin öğrencilerin sanatsal farkındalıklarını ve teknik becerilerini nasıl geliştirdiği betimlenmiştir.

4.BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarına yönelik bulgular ve yorumlara yer verilmiştir

4.1.Türk Minyatür Sanatı Dijital Çizim Deneyimlerinin 6. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde İşleme Süreci

Türk Minyatür Sanatı Dijital Çizim Deneyimlerinin 6. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde İşleme Süreci” çerçevesinde oluşturulan bu bölüm, birinci alt amacı içermektedir. Birinci alt amaca ulaşmak için veri toplama araçlarından; yapılandırılmamış gözlem formu, yapılandırılmamış görüşme formu, ders planları, araştırmacı günlükleri, fotoğraf ve ses kayıtları ile öğrenci çalışmaları kullanılmıştır.

Bu bölümde elde edilen verilerin incelenmesi ile (“Fark etme”), “Geleneksel ile Dijitali Birleştirme (*Tasarlama*)ve Yeni çizimleri Keşfetme olmak üzere üç tema belirlenmiştir. (“*Keşfet*”) teması da “Minyatürün Tarihsel ve Kültürel Bağlamı” ile “Minyatürün Sanatsal Özellikleri” olmak üzere iki alt temada ele alınmıştır., öğrencilerin geleneksel Türk minyatür sanatını dijital çizim deneyimi ile nasıl birleştirdiğini ve bu birleşimin onların sanatsal gelişimine etkilerini incelemektir. Araştırmanın birincil alt amacı, öğrencilerin geleneksel minyatür sanatını fark etmeleri, dijital ile bu geleneği nasıl tasarlayabileceklerini keşfetmeleri ve yeni çizimlerle yaratıcı süreçlerini geliştirmeleridir. Veri toplama süreci, yapılandırılmamış görüşmeler, gözlem formları, ses kayıtları ve fotoğraflardan oluşan bir yöntemle gerçekleştirilmiştir. Bu veriler, öğrencilerin geleneksel minyatür sanatı ile dijital sanat arasındaki ilişkileri nasıl kurduklarını, hangi teknikleri ve yaklaşımları kullandıklarını anlamamıza olanak tanımıştır.

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE MİNYATÜR KONUSUNU İŞLEME SÜRECİ

Geleneksel Minyatür Sanatını Fark Etme: Öğrencilerin geleneksel Türk minyatür sanatını tanıma sürecinde, minyatür sanatının detaylı ve sembolizmle yüklü yapısını fark ettikleri gözlemlenmiştir. Yapılandırılmamış görüşmelerde öğrenciler, geleneksel minyatürlerin ince çizim detayları ve renk kullanımıyla ilgili farkındalık geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, bu minyatürlerdeki tarihsel ve kültürel öğeler, onların sanata bakış açılarını daha derinleştirmiştir. Fotoğraflarla belgelenen bu gözlemler, öğrencilerin

geleneksel sanatla ilgili önceki bilgilerinin, dijital ortamda nasıl daha belirgin hale geldiğini göstermektedir.

Geleneksel ile Dijitali Birleştirme (Tasarlama): Dijital çizim uygulamaları, geleneksel minyatür sanatını dijital araçlarla yeniden tasarlama sürecinde öğrencilerin yeni yaratıcı yollar keşfetmelerine olanak sağlamıştır.

Gözlem formlarında, öğrencilerin geleneksel minyatürlerdeki unsurları (örneğin, desenler, figürler, kompozisyonlar) dijital ortamda yeniden üretme çabası, onların dijital sanat becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Ses kayıtlarında, öğrenciler dijital ortamda çalışmanın, geleneksel tekniklere nazaran daha hızlı ve esnek bir şekilde denemeler yapmalarını sağladığını ifade etmişlerdir. Bu durum, dijital araçların geleneksel minyatür sanatının yeniden yorumlanmasında önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Yeni Çizimlerle Keşfetme: Öğrenciler, dijital araçlar ile geleneksel minyatür sanatını birleştirdiklerinde, özgün ve yaratıcı çizimler ortaya koymuşlardır. Bu süreçte öğrenciler, geleneksel minyatürlerdeki sembolizmi ve estetik anlayışını dijital dünyaya aktarırken yeni teknikler geliştirmişlerdir. Elde edilen dijital çizimler, öğrencilerin hem teknik becerilerinin hem de sanatsal yaratıcılıklarının geliştiğini göstermektedir. Fotoğraflar ve ses kayıtları, öğrencilerin bu yaratıcı sürecin nasıl bir parçası olduklarını ve yeni çizimlerde nasıl farklı stratejiler kullandıklarını belgelemektedir. Araştırma ortamında karşılaşılan en büyük zorluk, dijital teknolojilere olan erişimin sınırlı olmasıdır. Özellikle internet bağlantısı ve bilgisayar altyapısındaki eksiklikler, süreçte belirleyici bir faktör olmuştur.

İlk Ders

Araştırmacı "Bugün, eski ve çok özel bir sanat dalı olan Türk minyatür sanatı ile tanışacağız ve bu sanatı dijital dünyada nasıl yeniden canlandırabileceğimizi keşfedeceğiz." şeklinde kısa bir açıklama ile kısa bir bilgi verdi. Bu giriş aşaması, öğrencilere hem teorik bir bilgi temeli sunar hem de dijital sanatla yapacakları uygulamalara hazırlık sağlar. Yapılacak etkinlikler günlük planlara uygun şekilde yapılmıştır.

Tablo 6. 1. Hafta Planı: Minyatür ile Tanışma

Dersin Bölümü	Zaman (dakika)	AÇIKLAMA
Giriş	10	Öğrencilere "Minyatür sanatı nedir?" sorusu sorulacak. Türk minyatür sanatının tarihçesi hakkında kısa bir video izlenecek.
Sunum	20	Türk minyatür sanatının karakteristik özellikleri: kompozisyon yapısı, renk kullanımı, detaylı işçilik. Ünlü minyatür örnekleri üzerinden tartışma yapılacak.
Uygulama	20	Öğrenciler, geleneksel minyatür sanatından ilham alarak, kendi minyatür tasarımlarını kağıt üzerinde çizecekler. Renk seçimleri hakkında grup çalışması yapılacak.

4.1.1. Birinci Hafta Minyatür ile Tanışma

Öğrenciler sınıfa girip yerlerine yerleşirken, Araştırmacı tahtaya büyük harflerle “GELENEKSEL TÜRK MİNYATÜR SANATI” yazıyorum. Öğrencilerin ilgisini çekmek için Yüzümde heyecanlı bir gülümsemeyle onların dikkatini çekmeye çalışıyorum.

Araştırmacı: “Çocuklar, bugün size bambaşka bir dünyadan bahsedeceğim. Belki daha önce hiç karşılaşmadığınız, ama eminim çok seveceğiniz bir sanatla tanışacağız. Sizce ‘minyatür’ ne demek olabilir?” diye araştırmacı soruyor soruyorum.

Bir an sınıfta sessizlik oluyor, sonra bir öğrenci cesaretle parmağını kaldırıyor:

Sümbül: “Öğretmenim, bunlar parmak evler ve parmak insanlar mı diyelim ya da küçük bir şey demek olabilir mi?”

Başımı sallayıp gülümsüyorum. “Harika bir başlangıç! Evet, ‘minyatür’ gerçekten de küçük anlamına geliyor. Ama bu sanat sadece küçük boyutlu çizimlerle ilgili değil. Aynı zamanda çok ama çok detaylı, incelikle işlenmiş bir dünyadan bahsediyoruz. ”Tam bu sırada arka sıralardan biri merakla lafa giriyor:

Kardelen: “Peki hocam, neden böyle küçük küçük yapmışlar? Büyük çizmek daha kolay olmaz mıydı?” Hocam eski insanların gözlerinde mercek mi vardı. Ya da onların göz bebeklerini büyüktü çok şaşkınım.

Araştırmacı Gülerek tahtaya döndü....

“Haklısınız, büyük çizmek daha kolay olurdu. Ama eski zamanlarda fotoğraf makineleri ya da kameralar yoktu. İnsanlar, padişahların hayatını, savaşları, saraylarda olup bitenleri ya da günlük yaşamı anlatmak için böyle detaylı minyatürler yapardı. Yani aslında bu sanat, Osmanlı döneminde bir tür hikâye anlatma aracıydı.”

Bir başkası hemen atılıyor:

Lale: “E ama hocam, ben bazı minyatürlere baktım, her şey aynı boyda. Hatta bir adamın kafası evden bile daha büyüktü. O adam o eve nasıl sığıyor. Ne insanlar büyük, ne evler küçük. Neden böyle yapmışlar ki?”

Araştırmacı “Çok dikkatlisiniz! İşte bu minyatür sanatının en önemli özelliklerinden biri. Minyatürlerde Batı sanatındaki gibi bir perspektif kullanılmaz. Her şey düz bir yüzeyde çizilir, derinlik ya da uzaklık hissi verilmez. Çünkü minyatür sanatçısı, her şeyi eşit şekilde göstermek isterdi.

Önemli olan, detayları vurgulamaktı; bir insanın yüzündeki çizgilerden bir padişahın kaftanındaki desenlere kadar...”Bu noktada sınıftan bir ses daha yükseliyor:

Çiğdem :“Hocam, peki bu resimleri yapmak uzun sürüyor muydu? Çok zor gibi görünüyor. Bunu başarabilir miyim? Fakat denemeden bunu bilemem denemek başarmanın yarısıdır.

Araştırmacı “Evet, çok haklısınız,” diye cevap verdi. “Minyatür yapmak büyük sabır ve dikkat isterdi. Sanatçılar, Nakkaş hane denilen atölyelerde çalışırdı. İlk olarak, ince uçlu fırçalarla figürlerin ana hatları çizilirdi. Sonra kat kat renkler eklenir, her bir detay özenle işlenirdi. Bir minyatürü tamamlamak bazen haftalar, bazen aylar sürerdi! Öğrencilerden birkaçı hayretle birbirine bakıyor. İçlerinden biri,

Ardıç: “Hocam, biz de yapabilir miyiz? Çok merak ettim!” diyor.

Araştırmacı onlara dönüyor. “Elbette yapabilirsiniz! Bugün sizinle kendi minyatürlerinizi çizeceğiz. Ama önce hayal gücünüzü çalıştırmamız lazım. Şimdi hepiniz gözlerinizi kapatın. Bir padişahın sarayında olduğunuzu ya da eski bir pazarda dolaştığınızı düşünün. Gözlerinizin önüne neler geliyor? Kıyafetler, desenler, insanlar, renkler... Hayal ettiğiniz her detayı zihninizde iyice canlandırın. Çocuklar heyecanla gözlerini kapatıyor. Bazıları hafifçe gülüyor, kimisi arkadaşlarına bakmadan duramıyor. Ama birkaç saniye içinde sınıf sessizleşiyor. Şimdi gözlerinizi açın,” diyorum. “Hayal ettiklerinizi kâğıdınıza aktarmaya başlayın. Her detaya dikkat edin; kıyafetlerin kıvrımlarını, renklerin canlılığını,

yüzlerdeki ifadeleri düşünün. ”Çocuklar hemen kâğıt ve kalemlerine sarılıyor. Arada bir yanıma gelip sorular soruyorlar:

Selvi: “Hocam, saçları böyle mi yapsam yoksa daha kısa mı?”

Servi: “Öğretmenim, padişahın kaftanına nasıl desen ekleyeceğim?”

Zambak: “Hocam, benim pazarıma kedi koydum, olur mu?”

Araştırmacı hepsine tek tek cevap veriyor. “Tabii ki olur! Minyatürde hayal gücünün sınırı yok. Sen o kediyi orada gördüysen, çizmen lazım!”

Bir süre sonra sınıfta harıl harıl çizim yapan çocukların arasında dolaşan araştırmacı. Bazıları padişahın tahtta oturduğu sahneler çizerken, bazıları saray bahçelerini resmetmiş. Arka sıralardan biri, eski bir pazar yerindeki insan kalabalığını çizmiş.

Her biri Kendi dünyasını yaratmış! Dersin sonunda tüm çizimlere birlikte bakıyoruz. “Çocuklar, bugün neler hissettiniz? Minyatür çizmek nasıldı?” diye soruyorum.

Menekşe: “Hocam, kendimi sanki Osmanlı’da gibi hissettim!” diyor.

Gül: “Çok detay var, yapmak çok zor ama eğlenceli!” diye ekliyor.

Son olarak araştırmacı sınıfa dönüp şöyle dedi. Bugün harika bir başlangıç yaptık. Minyatür sanatını hem tarihî hem de sanatsal yönleriyle tanıdık. Ama bu sadece ilk adım. Bir sonraki dersimizde, bu geleneksel sanatı dijital araçlarla nasıl birleştireceğimizi göreceğiz. Dijital minyatür yapmaya hazır olun! Bu sözlerle araştırmacı dersi bitiriyor. Çocukların gözlerindeki heyecan ve mutluluk, bu sanatın onlara nasıl ilham verdiğini görmek benim için paha biçilemez bir an oluyor.

Tablo 7. 2. Hafta Planı: Dijital Sanat Araçları ile Tanışma

Dersin Bölümü	Zaman (dakika)	AÇIKLAMA
Giriş	10	Dijital sanat nedir? Soru-cevap etkinliği yapılacaktır.
Sunum	20	Dijital çizim programı (örneğin, Procreate veya Photoshop) tanıtılacaktır. Temel araçların (fırça, renk paleti, katman) kullanımı gösterilecektir.
Uygulama	30	Öğrenciler, dijital çizim programında basit bir minyatür tasarımı yapacaklar. Her öğrencinin kendi

		bilgisayarında çalışması sağlanacak.
--	--	--------------------------------------

4.1.2.İkinci Hafta: Dijital Sanat Araçları ile Tanışma

Bu haftaki dersimizde, öğrencilerle dijital sanat araçlarını tanıttım ve onların bu araçları kullanarak sanat üretme becerilerini geliştirmelerine rehberlik ettiğim bir deneyim yaşandı. Dijital sanatı ve geleneksel sanatla birleşme potansiyelini keşfetmek, hem benim hem de öğrenciler için heyecan vericiydi.

Araştırmacı derse büyük bir gülümsemeyle sınıfa girmiştir, “Çocuklar, hiç bilgisayar ekranında resim yaptınız mı?” diye sorarak başlamıştır. Önce bir sessizlik oldu, ardından bir öğrenci,

Sümbül: “Hocam, Paintte karalamıştım, ama onun sayılır mı?” diye esprili bir şekilde yanıt verdi. Bu cevap kahkahalara sebep oldu ve böylece güzel bir başlangıç yaptık.

Dijital Sanat Nedir?

Konuyu derinleştirmek için, “Peki, dijital sanat dediğimiz şey sizce tam olarak nedir?” diye sorduk. Bazı öğrenciler “Bilgisayarla yapılan resim” derken, bir diğeri heyecanla atılarak,

Lale: “Telefon uygulamalarında çizilen şeyler mi?” diye sordu. Bu noktada, dijital sanatın yalnızca çizimden ibaret olmadığını, grafik tasarım, animasyon, fotoğraf manipülasyonu ve 3D tasarım gibi birçok dalı olduğunu öğrencilere anlatıldı.

Bir öğrenci derin bir düşünceyle, Gül: “*Hocam, dijitalde çizim yapmak zor olmalı, çünkü kalemi tutamıyoruz, değil mi?*” dedi. Gülümseyerek, “Aslında biraz alışkanlık meselesi. Kalemi kağıtta tutmaya alışkınız ama dijitalde de benzer şekilde dokunmatik ekran ya da grafik tablet kullanıyoruz. İlk başta biraz tuhaf gelse de el alışıyor,” demiştik

Dijital sanat programını tanıtırken katmanların önemini anlatırken, bir öğrenciden beklenmedik bir yorum geldi:

Zambak: “Hocam, bu katmanlar tost gibi mi? Üst üste koyuyoruz ama arada peynir

ya da sucuk var gibi düşünebilir miyiz?” Gülererek, “Evet, tam da öyle! Ama burada peynir yerine farklı renkler, çizgiler ya da detaylar koyuyoruz,” . Bu açıklama, kavramı hemen anlamalarını sağlamıştır.

Programın fırça araçlarını tanıtırken Selvi, “*Hocam, bu fırçalar büyücünün değneği gibi, bir dokunuyorsun, her şey süper oluyor,*” demiştir. Bu yorum hem beni hem de diğer öğrencileri güldürmüştü. Ancak hemen ekledim: “Tabii ki işin büyüğü sizde; çünkü hangi detayları ekleyeceğinize ve renkleri nasıl bir araya getireceğinize siz karar veriyorsunuz

Öğrencilere basit bir dijital minyatür çalışması yapmaları için rehberlik ettim. Herkes kendi bilgisayarında minyatür sanatına özgü bir şehir manzarası ya da hayali bir sahne çizmek için çalışmaya başladı.

Menekşe, fırça kalınlıklarını ayarlamakta zorlanınca “*Hocam, bu fırça ya çöp gibi kalın ya da saç teli gibi ince oluyor, arası yok mu?*” diye şikâyet etti. Bu esprili şikâyete, “Fırçanın gizli ayarları var, hemen sana göstereyim,” diyerek araştırmacı öğrencinin sorununu çözmüştür

Çiğdem, “*Hocam, bu dijital programın ‘geri alma’ özelliği hayat kurtarıyor! Kağıtta yanlış çizersek, silgiyle mahvediyoruz,*” dedi. Bu gözlem üzerine, dijital sanatın teknik avantajlarını ve hata yapmaktan korkmamalarını vurgulamıştır.

Bazı öğrenciler dijital sanatla ilgili çok yaratıcı ve ilginç sorular sormuşlardır. Örneğin:

Servi: “*Hocam, minyatürdeki insanlar neden bu kadar minik? Dev gibi çizemiyor muyuz?*”

Araştırmacı “Minyatür sanatında dev insanlar çizilmez çünkü sanatçı her şeyi eşit boyutta yaparak olayların ya da mekânların bir hikâye gibi görünmesini istemiştir. Ama sen dev bir padişah çizmek istersen, kendi minyatür tarzını yaratabilirsin!” demiştir

Zambak: “*Bu çizim programında her şey çok düzgün oluyor, bu biraz hile gibi değil mi?*”

Araştırmacı “Dijitalde çizgiler biraz daha düzgün görünebilir ama bu senin yaratıcı dokunuşlarını engellemez. Düzgün ya da dağınık çizmek tamamen senin tercihin! Unutma, sanat senin kendi hikâyeni anlatma şeklindir” demiştir

Ardıç: “*Hocam, bu kadar katman yapınca arada kaybolmuyorsunuz mu?*”

Araştırmacı “Kayboluyorum ama her zaman bir ‘geri alma’ ya da katman kapatma düğmesi var! Dijital sanatın en güzel yanı bu ” demiştir.

Dersin sonunda öğrenciler çalışmalarıyla ilgili düşüncelerini paylaştılar. Çiğdem “*Bilgisayarda çizim yapmak başta zor ama sonra sanki bilgisayar elimiz oluyor,*” diyerek dijital sanata hızla uyum sağladığını söyledi.

Kardelen: “*Hocam, kâğıttaki gibi bir his vermiyor ama renkleri değiştirmek çok eğlenceli,*” diyerek dijitalin avantajlarına vurgu yaptı. Sömbül: sanki süre akıp gidiyor, ne kadar hızlı etkinlik bitti. Araştırmacı son olarak, öğrencilere “Bugün öğrendiklerinizi bir kenara yazın; çünkü gelecek dersimizde, bu teknikleri daha da geliştirip harika dijital minyatürler yaratacağız!” demiştir.

Bu ders, dijital sanatla tanışmaları ve geleneksel sanatı dijital ortamda yeniden keşfetmeleri için harika bir başlangıç olmuştur. Öğrencilerin meraklı soruları ve yaratıcı çalışmaları, bu yöntemin ne kadar etkili olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.

Tablo 8. 3. Hafta Planı: Geleneksel ve Dijital Sanatın Birleştirilmesi

Dersin Bölümü	Zaman (dakika)	AÇIKLAMA
Giriş	10	Öğrencilerle geleneksel ve dijital sanat arasındaki ilişki tartışılacak.
Sunum	20	Öğrenciler, önceki haftalarda yaptıkları geleneksel minyatür tasarımlarını dijital ortamda yeniden yaratacaklar. Renk kullanımı ve detay işçiliği üzerine pratik yapmaları teşvik edilecek.
Uygulama	20	Öğrenciler, yaptıkları çalışmaları sınıfla paylaşacak ve geri bildirim alacaklar.

4.1.3.Üçüncü Hafta: Geleneksel ve Dijital Sanatın Birleştirilmesi

Bu haftaki dersin temel amacı, geleneksel minyatür sanatındaki teknikleri dijital ortamda uygulamayı öğretmek ve öğrencilere bu iki disiplini birleştirme deneyimi yaşatmaktır. Böylelikle öğrenciler, hem geleneksel hem de dijital teknikleri bir arada kullanarak yaratıcı süreçlerini genişletebileceklerini fark edebileceklerdir.

Araştırmacı etkinliğe “Geleneksel sanat ve dijital sanat bir arada nasıl olabilir?”

sorusuyla başlanmıştır. Bu soru öğrencilerde merak uyandırdı. Kimileri “İkisi çok farklı değil mi?” diye sorgularken, diğerleri “Sanat sonuçta aynı sanat, bir farkı olur mu ki?” gibi yorumlar yapmıştır. Bu noktada, geleneksel sanatın tarihsel ve el işçiliğine dayalı bir süreç sunduğunu, dijital sanatın ise hız, düzenleme kolaylığı ve sınırsız yaratıcılık gibi avantajları olduğunu açıklamıştır. Her iki yöntemin de kendine has zorlukları ve güzellikleri olduğuna değinerek, bu derste bu iki disiplini birleştirme konusunda deneyim kazanacaklarını söylemiştir. Bazı öğrencilerin yorumları ve soruları bu tartışmaya oldukça renk katmıştır

Zambak “Geleneksel çizimler dijitalde nasıl geçiyor? Hepsi aynı mı oluyor?”

Araştırmacı “Geleneksel bir tasarımın aynısını dijital ortamda oluşturabilmiştir, ancak dijitalde bazen farklı araçlar kullanıldığından detaylarda küçük değişiklikler olabilir. Ama her iki ortam da kendi özgünlüğünü taşımıştır.”

Lale: “Dijitalde yapılan geleneksel bir minyatür, gerçek mi sayılır?”

Araştırmacı “Elbette sayılır! Önemli olan, kullandığınız tekniklerin ve yaratıcılığınızın eserde nasıl ortaya çıktığıdır. Dijital ya da geleneksel, her ikisi de birer sanatsal ifade biçimidir diye ifade etmiştir ve ekledi” her ikisi de sizin özgün çalışmalarınız ile ortaya çıkıyor.

Çiğdem: “Peki hocam, dijitalde geri alma var diye daha mı kolay oluyor? Yoksa sadece tembel işi mi bu?” diyerek esprili bir şekilde konuyu ele almıştır Güler, “Geri alma bir avantaj, ama dijitalde de ince detaylarla çalışmak oldukça zordur. Bu yüzden dijitalde tembellik kabul edilmez, merak etme!” diye yanıt vermiştir.

Araştırmacı geçmiş haftalarda yaptıkları geleneksel minyatür tasarımlarını dijital ortamda yeniden oluşturma görevini vermiştir. Bu süreçte, minyatür sanatında kullanılan detaylara ve renklere dikkat etmeleri gerektiğini bir kez daha hatırlatmıştır. Fırça seçimleri, renk paleti kullanımı ve katman tekniklerini tekrar gözden geçirilmiştir.

Araştırmacı bazı öğrencilerin, dijital fırçaları kontrol etmekte başlangıçta zorlanmıştır. “Hocam, bu fırça kalem gibi değil, çok hızlı kayıyor!” diyen bir öğrencinin sıkıntısını, fırça ayarlarını detaylıca göstererek çözmüştür. Diğer yandan, “Geri alma ve katman kullanımı olmasa bu kadar detaylı çalışamazdım,” diyen bir öğrenci dijital araçların avantajını hemen fark etmiştir.

Menekşe: “Renkleri daha canlı mı yapmalıyız, yoksa pastel mi bırakmalıyız?”

Araştırmacı “Minyatürlerde genellikle canlı ve parlak renkler kullanılmıştır. Ama burada kendi yaratıcılığınızı konuşturabilirsiniz. Önemli olan kompozisyonun bütünlüğünü bozmamanız” demiştir.

Kardelen “Hocam, dağları çiziyorum ama hep yamuk oluyor, dijitalde bu normal midir?”

Araştırmacı “Evet, başlarda biraz kontrol zor gelebilir. Fırça hassasiyetini ayarlayarak ya da yavaş çizerek daha düzgün hatlar elde edebilirsin. Ama biraz da doğal olsun, sanatın özgünlüğü buradan gelir demiştir !”

Çalışmalar tamamlandıktan sonra, öğrenciler tasarımlarını sınıfta sunmuştur. Her biri, dijital ortamda yeniden yarattıkları geleneksel minyatürlerini gösterdi ve hangi teknikleri nasıl kullandıklarını anlatmışlardır.

Ardıç, dağ ve bulut figürlerini katmanlar halinde çizerek harika bir doğa manzarası oluşturmuştu. “Dağları çizmek için 5 farklı katman açtım hocam, yoksa sürekli karışıyordu,” diyerek deneyimlerini paylaşmıştır.

Selvi, saray figürünü ince fırçalarla detaylandırmış ve renk geçişlerinde altın sarısını öne çıkarmıştır. Çalışmasını sunarken, “Gelenekselde elim yoruluyordu ama burada daha çok gözüm yoruldu,” demiştir.

Dersin sonunda öğrencilerle kısa bir değerlendirme sohbeti yapılmıştır. Çoğu, dijital sanatın sağladığı hız ve düzenleme kolaylığını sevmiş olsa da, geleneksel çizimin dokusunun ve hissinin farklı olduğunu dile getirilmiştir.

Servi “Hocam, dijitalde çizmek daha kolay gibi ama gelenekseldeki hatalar sanki resme ayrı bir ruh katıyordu,” diyerek iki yöntem arasındaki farkı güzel bir şekilde özetlemiştir. Bir diğeri ise, “Dijitalde çok hızlı ilerliyoruz ama bence daha dikkatli olmamız gerekiyor, çünkü bazı detaylar çok kolay kayboluyor,” diyerek gözlem yapmıştır.

Araştırmacı bu ders, öğrencilerin hem geleneksel hem de dijital sanatı bir arada kullanarak yaratıcılıklarını geliştirmelerine ve farklı bir deneyim yaşamalarına olanak sağlamıştır. Geleneksel minyatür sanatının detaylı işçiliği ile dijital sanatın teknik kolaylıklarını harmanlamak, öğrencilerin yeni bir bakış açısı kazanmasına yardımcı olmuştur. Özellikle detaylara dikkat etmeyi öğrenen öğrenciler, bu iki yöntemin birleşiminden doğan yenilikçi sanat anlayışını keşfetmekten oldukça keyif almışlardır.

Tablo 9. 4. Hafta Planı: Değerlendirme ve Sergi Hazırlığı

Dersin Bölümü	Zaman (dakika)	AÇIKLAMA
Giriş	10	Dersin hedefleri ve öğrenilenler hakkında kısa bir değerlendirme yapılacak.
Sunum	30	Öğrenciler, oluşturdukları dijital ve geleneksel eserleri sergilemek için hazırlık yapacaklar. Eserlerin dijital ortamda sunumu için uygun formatlar hakkında bilgi verilecek.
Uygulama	20	Öğrenciler, eserlerini sunacak ve diğer öğrencilerden geri bildirim alacaklar. Etkinlik sonunda sanat eğitiminin her derste öğrencilerin katılımı ve yaratıcı düşünce becerilerini geliştirmelerine yönelik etkinlikler düzenlenecek. Dersler arasında öğrencilerin bireysel çalışmalarını geliştirebilecekleri zamanlar ayarlanabilir. Dijital sanat uygulamalarında öğretmenlerin rehberliği, öğrencilerin programları etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamada önemli olacak. Bu plan, öğrencilerin hem geleneksel hem de dijital sanat konusunda bilgi edinmelerini, becerilerini geliştirmelerini ve yaratıcılıklarını ortaya koymalarını hedefliyor.

4.1.4.Dördüncü Hafta: Değerlendirme ve Sergi Hazırlığı

Araştırmacı bu haftaki ders, öğrencilerin önceki haftalarda öğrendiklerini ve ürettiklerini bir araya getirmeleri, çalışmalarını paylaşmaları ve öğrendikleri üzerinden kendi gelişimlerini değerlendirmeleri üzerine kurulmuştur. Öğrencilerin, geleneksel ve dijital sanat tekniklerini harmanladıkları eserleri sunmaları, birbirlerinden ilham almaları ve yaratıcı düşüncelerini geliştirmeleri hedeflenmiştir. Aynı zamanda bu süreç, onlara bir sanatçının kendi eserini sunarken yaşadığı heyecanı ve sorumluluğu deneyimleme fırsatı sunmuştur.

Araştırmacı dersin başında, son haftalarda öğrendiklerini hatırlamaları ve sanatla kurdukları ilişkiyi değerlendirmeleri için kısa bir konuşma yapmıştır. "Geleneksel

minyatür sanatını öğrenip dijital araçlarla çalışmak sizde ne gibi etkiler yaratmıştır?" diye sormuştur. Bu soru üzerine öğrencilerden oldukça içten ve dikkat çekici yorumlar alınmıştır. Sümbül, "Eskiden resim sadece kağıtta olur sanıyordum ama artık bilgisayarda da sanat yapılabileceğini anladım," diyerek yeni bir bakış açısı kazandığını ifade etmiştir. Gül ise, "Dijitalde çizim yaparken aslında her adımda farklı şeyler denemek çok eğlenceliydi; hiç hata yapmaktan korkmadan ilerleyebiliyordum," demiştir. Öğrencilerin dijital sanatın sunduğu özgürlüğü keşfetmeleri ve bunun yaratıcılıklarına nasıl katkıda bulunduğunu fark etmeleri, bu süreçte onların sanata dair yeni fikirler geliştirdiğini göstermiştir

Zambak: "Minyatürdeki detayları yapmak çok zaman alıyor ama dijitalde bazı şeyler daha kolay olmuştur. Hem daha hızlı çizim yapabildim hem de farklı renkleri hemen denemiştir."

Selvi: "İlk başta dijitalde çizmek zor geldi ama artık daha rahatım. Katmanlar sayesinde her detayı ayrı ayrı yapabildim, bu güzel oldu. "dedi.

Kardelen: "Bence hem geleneksel hem de dijital sanat farklı duygular yaratıyor. Dijitalde biraz daha teknik ama eğlenceli, gelenekselde ise her çizgi daha özel gibi hissediyorum." dedi.

Öğrenciler, sergi için hem geleneksel hem de dijital ortamda ürettikleri eserleri bir araya getirmiştir. Araştırmacı dijital çalışmaları sergilemek için uygun formatlar konusunda bilgi verilmiştir. Ekran görüntüsü alma, çözünürlüğü ayarlama gibi teknik detayları kısaca anlatmıştır. Bu adımlar, öğrencilerin dijital sanatın sunum gerekliliklerine dair temel bilgiler edinmelerini sağlamıştır Her öğrenci, sergiye koyacağı çalışmayı özenle seçmiştir; bazıları detaylı dijital çizimlerini sergilemek isterken bazıları geleneksel minyatürlerini daha çok beğendiklerini ifade edilmiştir. Böylece, eserlerini bir araya getirirken, sanatsal tercihlerinin oluşmaya başladığını gözlemlenmiştir.

Öğrenciler hazırlık yaparken, herkes birbirinin çalışmalarına bakarak, fikir alışverişinde bulunmuştur. Bazıları arkadaşlarının çalışmalarını görünce kendi eserlerine ufak dokunuşlar eklemeye karar vermiştir. Bir öğrenci, "Şunu biraz daha renklendirsem iyi olur," diyerek kendi çalışmasına eleştirel bir bakış getirmiştir. Diğer öğrenciler de ona fikir vererek küçük bir tartışma ortamı oluşturmuştur. Bu, öğrencilerin sanata dair eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği gibi, sergiyi bir iş birliği ve paylaşım alanına

dönüştürmüştür. Hocam biz ilk bu minyatürü yaparken hiç umudum yoktu ama şimdi harika işler çıkardığımızı görüyorum demek ki bir insan isterse her şeyi öğrenirmiş bir de ilk dönem minyatür sanatçılarındaki bu teknoloji olsaydı neler yapardılar. Sergi sırasında her öğrenci, eserini tüm sınıfa sundu. Kimi öğrenciler eserlerinin anlamını, süreçte karşılaştıkları zorlukları ve elde ettikleri sonuçları anlatırken, diğerleri eserin nasıl oluştuğuna dair kısa açıklamalar yaptı. Öğrencilerin birbirlerinden gelen geri bildirimleri dikkatle dinlediğini ve verilen önerileri ilgiyle karşıladığını gözlemlemiştir.

Selvi: "Dijitalde daha hızlı çizim yapabildim ama geleneksel minyatürde daha çok emek verdim. Dijital çizim, bence daha rahat ama geleneksel çizim kadar özel hissettirmiyor."

Zambak: "Benim çizimimde saray detayı var ve dijitalde bunu yaparken çok eğlendim. Katmanlarla çalışmak çok kolay oldu ama kâğıtta çizerken bu kadar düzgün yapamıyorum."

Menekşe: "Fırçaların farklılığı çok güzel. Gelenekselde tek tip fırça var ama dijitalde her türlü fırçayı seçebiliyorum. Dijitalde daha çok seçenek var gibi."

Kardelen: "Aslında şöyle düşündüm malzeme tasarrufu ve vakit tasarrufu olarak dijital daha mantıklı gelenekselde gel boyaları hazırla kâğıda döküldü birileri değdi çalışma battı gibi şeyler yok."

Araştırmacı Öğrencilerin geri bildirimlerinde, eserin duygusal etkisini ya da teknik yönlerini ele alan içten yorumlar yaptıkları gözlemlenmiştir. Bir öğrenci, sınıf arkadaşının dijital çizimindeki detaylara övgü yaparak, "Bu çizimdeki renk geçişleri çok hoş, keşke ben de o kadar renk uyumunu yakalayabilsem," demiştir. Bir diğer öğrenci ise kendi çalışmasına dair "Renkleri daha canlı yapabilirim ama gelenekselde bu kadar parlak renkler bulamıyorum," diyerek renk seçeneklerinin önemini vurgulamıştır.

Araştırmacı, etkinlik sonunda, sanat eğitiminin, bireylerin kendilerini ifade etme ve yaratıcılıklarını geliştirme becerilerindeki rolü üzerine bir tartışma yapmıştır. Öğrenciler, sanat derslerinin onlara özgür bir alan sunduğunu ve yaratıcı düşüncelerini paylaşabilmeleri için fırsatlar sunduğunu belirtmişlerdir. Lale, "Sanat dersi, bence diğer derslerden farklı. Burada ne yaparsak yapalım yanlış değil, kendi fikrimizi ortaya koyabiliyoruz," diyerek sanatın özgürleştirici yönünü vurgulamıştır.

Ardıç, "Sanat sayesinde stresimi atabiliyorum; sanki başka bir dünyaya gidiyorum çizerken," diyerek sanatın rahatlatıcı ve zihinsel olarak olumlu etkilerini paylaşmıştır..

Bu yorumlar, öğrencilerin sanatın kişisel gelişimlerine nasıl katkı sunduğunu ve özgüvenlerini artırdığını göstermesi açısından kıymetlidir. Araştırmacı öğrencilerin yaratıcı süreçlerini paylaşımlarına ve sanata dair bireysel düşüncelerini daha derinlemesine ifade etmelerine olanak tanımıştır. Hem geleneksel hem de dijital sanatın birlikte değerlendirildiği bu ders, öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımalarına, birbirlerinden ilham almalarına ve sanatın duygusal derinliğini keşfetmelerine katkı sağlamıştır. Ayrıca öğrencilerin sanata dair sahip oldukları görüşlerin derinleştiğini ve sanata olan ilgilerinin güçlendiği gözlemlenmiştir.

Araştırmacı, sanatı bir ifade aracı olarak benimseyen, yaratıcı düşüncelerini sergileyen ve sanat yoluyla kendilerini daha iyi tanıyan öğrenciler yetiştirme amacımıza yönelik oldukça verimli geçmiştir.

4.2.Görsel Sanatlar Dersinde Yapılan Minyatür Çalışmaların Öğrencilerin Yaratım ve Üretim Süreçlerine Katkısı

Bu araştırmada, 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerle Türk minyatür sanatının ele alınmasıyla hem geleneksel hem de modern yaklaşımlarla bu sanat dalını deneyimlemeleri hedeflenmiştir. Türk minyatür sanatı, estetik değerleri, detaylara verdiği önem ve anlatı odaklı yapısıyla öğrenciler için hem sanatsal hem de kültürel bir öğrenme aracı sunmuştur.

Etkinlik kapsamında, öğrencilerin önce minyatür sanatının temel prensiplerini anlamalarını sağlanmıştır.

Öğrenciler, minyatürlerin iki boyutlu bir anlayışa sahip olduğunu, detaylara büyük önem verildiğini ve renklerin anlatımda sembolik bir anlam taşıdığını öğrenmişlerdir. Bu bilgiler ışığında, minyatürlerde yer alan doğal motifler, tarihi olaylar ve sosyal yaşam sahneleri üzerine gözlem ve tartışmalar yapılmıştır

Öğrencilere, herhangi bir tasarım sınırlaması koymadan minyatür sanatının estetik anlayışını kendi yaratıcılıklarıyla birleştirebilecekleri projeler geliştirme fırsatı sunulmuştur. Kimi öğrenciler doğa temalı minyatürler tasarlarlarken, kimileri saray yaşamını ve geleneksel Osmanlı törenlerini resmetmeye çalışmıştır. Bu süreçte, öğrenciler hem klasik çizim araçları hem de dijital araçlar kullanarak çalışmalar yapmıştır. Dijital ortamda çalışmak, onların bu sanatın modern dünyada nasıl yorumlanabileceğini deneyimlemelerine olanak tanınmıştır.

Bu uygulamalar, öğrencilerin hem geleneksel sanat formlarını anlamalarına hem de yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır. Minyatür sanatının

detaycılığı ve simgesel anlatımı, onların sabır, gözlem ve ifade becerilerini pekiştirmiştir. Aynı zamanda öğrenciler dijital çizim araçlarını kullanarak geleneksel bir sanatı modern bir yaklaşımla yorumlama fırsatı bulmuştur.

Araştırmada, öğrencilerin büyük bir kısmının minyatür sanatını uygularken hem keyif aldığını hem de bu sanat dalına karşı ilgilerinin arttığını gözlemlenmiştir. Minyatür sanatının, tarih ve kültürle harmanlanmış estetik yapısı, onların sanatsal ifade biçimlerini zenginleştirmiştir.

Bu çalışmanın, minyatür sanatının hem modern eğitim süreçlerine hem de genç nesillerin yaratıcı potansiyeline değerli katkılar sağladığı örnek görsellerde görülebilmektedir.

Uygulama 1

Görsel 27. Dijital ve Geleneksel.

Görsel 27, Gül'ün çalışması. Minyatür sanatından esinlenerek bir düğün sahnesi resmedilmiştir.

Bu çalışma, 6. sınıf öğrencilerinin geleneksel Türk minyatür sanatına dayalı olarak dijital ortamda gerçekleştirdikleri yaratıcı bir uygulamadır. Çalışmada minyatür sanatının özelliklerinden biri olan hikâye anlatımı ve figür yoğunluğu öne çıkmaktadır. Öğrenci, minyatür sanatında sıkça rastlanan toplumsal bir olayı, yani düğün sahnesini temel alarak kompozisyonunu oluşturmuştur. Figürlerin birbirine bağlı ve düzenli bir şekilde

sıralanması, minyatür sanatının kompozisyon anlayışına uygun bir biçimde işlenmiştir. Renk kullanımı açısından ise canlı ve çeşitli tonların tercih edilmesi, hem geleneksel hem de modern bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

Özellikle, düğün çadırı ve figürlerin kıyafetlerinde kullanılan desen ve renkler, geleneksel Türk kültürünü çağrıştırırken, dijital araçların sağladığı temiz çizgiler ve simetrik formlar, modern bir dokunuş katmaktadır.

Öğrencinin, hem geleneksel minyatür sanatını hem de dijital araçları ilk defa kullanmasına rağmen bu kadar uyumlu ve anlamlı bir kompozisyon oluşturması, sanatsal ve teknik becerilerinin gelişiminde önemli bir aşama kaydettiğini göstermektedir. Bu çalışma, öğrencinin tarihi ve kültürel öğeleri çağdaş bir ifade biçimiyle birleştirme potansiyelini ortaya koymaktadır. Bu görsel, tezin, bulgular ve yorum kısmında öğrencilerin dijital teknolojilerle geleneksel sanatı nasıl birleştirebildiklerine dair güçlü bir örnek olarak yer alacaktır. Ayrıca, öğrencilerin kendi kültürel değerlerini keşfetmeleri ve yaratıcı bir şekilde ifade etmeleri açısından önemli bir öğrenme deneyimini yansıtmaktadır. Gül konu hakkında şunları dile getirmiştir

Gül:

“Bu çalışmayı yaparken, arada tableti bırakıp bir mola verdim, çünkü hem heyecanlanıyor hem de biraz bunalıyordum. (Evet, sanatçılar da mola verir!) Düğün sahnesi seçtim çünkü hem neşeli hem de çok renkli. Düğün çadırını çizerken biraz içimden, ‘Biraz daha desen yapayım, daha da göz alsın!’ dedim. Ama sonra, bir yerden sonra çizimler o kadar detaylandı ki kendi kendime ‘Gül, bir dur artık bu makine sanatı sınırsız bir dünya !’ demek zorunda kaldım. Figürlerin yüzlerini çizerken hepsine farklı ifadeler verdim.

Kimi heyecanlı, kimi sanki pastayı gözlüyor! Bu çalışmayı bitirince çok gururlandım, çünkü hem eskiyi hem yeniye birleştirmek bana çok ilginç geldi.

Hem tarihimizden bir şey öğrendim hem de teknolojiyi nasıl yaratıcı kullanabileceğimi gördüm. (Ama itiraf edeyim, çadırın çizgilerini düz yapmak beni biraz zorladı!)Bence bu düğün sahnesi, sadece bir resim değil; içinde hikâyeler, renkler ve biraz da benim komik ruh halim var. Bunu yaparken hem eğlendim hem de bir sanatçı olarak kendimi biraz daha ciddiye almaya başladım. Ama fazla da ciddiye almayayım, çünkü sanatta eğlenmek en önemlisi!”

Uygulama 2

Görsel 28. Dijital ve Geleneksel.

Görsel 28, Sümbül' ün çalışması. Türk Osmanlı eğlence sahnesinden yola çıkarak yapılan bir çalışma

Bu çalışma incelendiğinde adeta dijital minyatür sanatında bir “festival havası” estiği hissedilmektedir. Öğrenci, minyatür sanatına özgü detay zenginliğini ve hikâye anlatımını dijital bir şölenle birleştirmiştir. Ortaya çıkan bu sahnede bir yanda müzik, bir yanda dans, hatta arkada çayını almış sohbet eden bir grup bulunmaktadır. Bu resim bir mahalle düğününün modern yorumudur. Üst tarafta asılı duran objeler, adeta "bu festivalin enerjisi göklere kadar çıkmış" dedirtmektedir. Kim bilir, belki de bu spirallerin birinde dans eden bir sinek vardır; görmesek de hissediyoruz! Çalgıcılar, klasik enstrümanlarla coşkuyu körüklüyor; keman çalan figürün yoğunluğu o kadar hissediliyor ki yay sanki dijital ortamda bir milim öteye kaçsa kırılacak gibidir. Sağ taraftaki küçük sahne ise tam bir merak konusudur: Orada bir nikâh mı kıyılıyor yoksa mahalle radyosu ödül mü dağıtıyor, pek emin olamıyoruz ama herkes mutlu görünüyor. Masadaki oturanlar ise "bize yemek getirin" der gibi beklemektedir. Arka plandaki sarı, kırmızı ve mavi tonlar da bu sahneyi enerji dolu bir sanat eserine dönüştürmüştür. Bu çalışma hem dijital ortamın hem de öğrencinin hayal gücünün sınırsızlığını göstermektedir. Minyatür sanatının detaycılığına modern espri anlayışı katılmış, ortaya hem keyifli hem de anlam dolu bir eser çıkmıştır. “Geleneksel minyatür sanatında böyle bir sahne olsaydı, Osmanlı sarayında kahkahalar yükselirdi!” Sümbül konu hakkında şunları dile getirmiştir.

Sümbül:

“Bu çalışmayı yaparken kendimi bir Osmanlı nakkaşı gibi hissettim ama fırça yerine tablet kullandım. 'Minyatür yapıyorum, düğün sahnesi çizeyim de herkes eğlensin,' dedim. Sonuçta düğün, eğlencenin kralı, değil mi? Önce sahneyi kafamda canlandırımdı. Dedim

ki, 'Burada mutlaka bir çalgıcı grubu olacak, yoksa düğün olmaz!' aslında Diyarbakır halayı daha iyi olurdu ama neyse: Çalgıcıları çizerken keman çalan bir figüre o kadar odaklandım ki, kemani çalarken yay kırılacak gibi hissettim. Arkadaki figürleri yerleştirirken de 'Herkesi ayrı bir hikâye ekledim' dedim. Bakın, o masadakiler kesinlikle 'Ne zaman yemek gelecek?' diye bekliyorlar. Bir de arka planı yaparken renkleri patlattım! Sarı, kırmızı, mavi—ne varsa kullandım. Annem çalışmayı görünce 'Bu düğün çok neşeli olmuş, keşke bizi de çağırırsaydın,' dedi. Gülüştük ama sonra dedim ki, 'Bu iş ciddi bir sanat eseri oldu.' Çünkü hem Osmanlı'nın detaylarını hem de dijitalin simetrisini bir araya getirdim. Çalışmayı bitirince çok mutlu oldum.

Dedim ki, 'Sümbül, sen tarihle moderniyi karıştırmayı başardın!' Bu arada bir sır vereyim: O çalgıcıların arasında gizli bir DJ de var ama dikkatle bakmanız lazım! Bu çalışmayı yaparken hem eğlendim hem de yeni şeyler öğrendim. Sanırım sanatçı olmak böyle bir şey: Hem yaratıyor hem de kendi dünyanızı eğlendiriyorsunuz!''

Uygulama 3

Görsel 29. Dijital ve Geleneksel.

Görsel 29. Zambak'ın minyatür saray çalışması

Bu çalışma, öğrencimin hem geleneksel hem de dijital teknikleri kullanarak ortaya çıkardığı yaratıcı bir çalışmadır.

Öğrenci, ilk olarak geleneksel bir yöntemle, kâğıt üzerinde bir Türk minyatür evi taslağı oluşturmuştur. Ardından bu çizimini dijital ortamda

renklendirerek ve detaylandırarak modern bir dokunuşla zenginleştirmiştir. Sonuç, hem geleneksel Türk mimarisini yansıtan bir kompozisyon olmuştur. Çalışmada, Türk minyatür evlerine özgü kubbe, kemerli pencereler ve ince desen detayları dikkat çekmektedir. Bu unsurlar, öğrencinin geleneksel Türk sanatına dair güçlü bir farkındalığa sahip olduğunu göstermektedir. Bahçedeki çiçekler, patika yol ve çevredeki renkli öğeler ise, çalışmaya masalsı ve sıcak bir atmosfer katmaktadır. Özellikle öğrencinin renk seçimleri oldukça cesur ve yaratıcıdır; toprak tonları ile canlı renklerin uyumu, hem geçmişin nostaljisini hem de geleceğin enerjisini yansıtmaktadır.

Bu çalışmanın teze dahil edilmesinin sebebi, öğrencinin geleneksel sanat formlarını öğrenirken aynı zamanda dijital teknolojileri nasıl etkin bir şekilde kullanabildiğini göstermesidir. Hem teknik becerilerini hem de hayal gücünü geliştirdiği bu süreç, bir öğrencinin sanat eğitimiyle neler başarabileceğinin somut bir kanıtıdır. Bu eser, sanatsal ve kültürel mirasın modern araçlarla nasıl yeniden hayat bulabileceğini görmek açısından çok kıymetlidir. Zambak konu hakkında şunları dile getirmiştir.

Zambak:

"Bu çalışmaya başlarken önce kağıt üstünde minyatür bir evi çizmeye başladım. Ama olay burada bitmedi! Dedim ki, 'Zambak, bu evi dijitalde bir de renklendir, yoksa eksik kalır.' Akıllı tahtadan ve bahçeye çiçekler, çatılara desenler ekledim. Çalışırken en çok eğlendiğim kısım, minik bir patika yolu çizmek oldu.

O yolu o kadar süsledim ki, sanki çizime bir tavşan girip oradan hop hop zıplayarak geçecek gibi duruyor. Renk seçimi yaparken biraz cesurdum, itiraf edeyim. Toprak tonlarıyla başladım ama bir baktım elim canlı renklere gidiyor.

Bahçeye mavi bir kuş kondurdum, pencereleri turkuaz yaptım. E tabi çiçekler de sarı ve kırmızı! Bir yandan çizerken bir yandan 'Bu renkleri Osmanlı sarayına göstereceklerin kesin 'Bravo Zambak, tam bir sanatçısın!' derlerdi,' diye düşünüp güldüm.

Çalışmayı bitirdiğimde çok mutlu oldum çünkü ortaya çıkan ev tam hayalimdeki gibi olmuştu. Hem eskiye saygılı hem de yepyeni! Dedim ki, 'Anne biraz bekle.

Bu çalışmayı yaparken hem geçmişin izlerini keşfettim hem de geleceğin araçlarını kullandım. Yani, minyatürle dijitali birleştirmenin ne kadar havalı olabileceğini gösterdim."

Zambak, yaklaşık 7 aydır bu okulda eğitim görmektedir. Ailesi ekonomik şartlardan dolayı İstanbul'dan bu bölgeye göç etmek zorunda kalmıştır. Öğrencinin eğitim öğretime geç başlamasından dolayı yaşıtlarına göre algısı ve motor becerileri diğer öğrencilerden daha iyi bir seviyededir.

Uygulama 4

Görsel 30. Dijital ve Geleneksel.

Çiğdem 'in Görsel çalışması Ev ve Ağaç

Bu çalışma gözlemlendiğinde, öğrencinin hem geleneksel minyatür sanatına hem de modern dijital çizim tekniklerine olan ilgisini ve becerisini yansıttığı fark edilmektedir. Geleneksel yöntemle oluşturulan desenlerde, çizgilerin incelikle işlendiğini ve renklerin dengeli bir şekilde dağıtıldığı görülmektedir. Özellikle çatının kırmızı desenleri ve binanın turkuaz tonu, öğrencinin geleneksel minyatürlerdeki renk kullanımına ne kadar dikkat ettiğini ortaya koymaktadır. Dijital versiyonda ise çizgilerin daha net olduğu ve öğrencinin dijital araçları etkili bir şekilde kullanarak esere derinlik katmaya çalıştığı gözlemlenmektedir. Çalışma, hem geleneksel hem de modern teknikleri birleştirerek geçmişle geleceği buluşturmaktadır. Öğrenci, bu süreçte yalnızca bir eseri yeniden yaratmakla kalmamış, aynı zamanda bu iki yöntemin birbirini nasıl desteklediğini anlamış gibi görünmektedir. Bu da yaratıcı düşünme, gözlem yeteneği ve teknik becerilerin birleşimini oldukça iyi bir şekilde sergilemekte ve tez için oldukça anlamlı ve ilgi çekici bir örnek oluşturmaktadır. Çiğdem konu hakkında şunları dile getirmiştir:

Çiğdem:

“Bu çalışmayı yaparken kendimi hem saray nakkaşhanesinde çalışan bir sanatçı gibi hissettim. İlk önce kâğıt üstünde Türk minyatür evini çizerken, 'Bu çatının kırmızı desenleri

sarayıma yakışır mı?' diye düşündüm. Sonra dijital tableti elime alınca işler daha da eğlenceli hale geldi! Turkuaz tonlarını seçerken dedim ki, 'Bu binaya biraz canlılık katmak şart!' Bahçeye çiçekler eklerken de 'Burada bir tavşan koşuyor olsa ne güzel olurdu,' diye hayal kurdum.

Çizgileri tabletle çekerken işin kolaylığını fark edip biraz havaya girdim, ama yine de 'Minyatür yapmak sabır işiymiş,' demeden duramadım. Sonuçta ortaya çıkan eser tam hayalimdeki gibi oldu! Gelenekselle dijitali birleştirdim ve kendimi adeta geleceğin sanatçısı gibi hissettim. Kim bilir, belki bir gün bu evi gerçek hayatta da yaparım!"

Uygulama 5

Görsel 31. Dijital ve Geleneksel.

Kardelen' nin Görsel çalışması

Görselde sade, simetrik ve net bir estetik bulunmaktadır. Bu, öğrencilerin büyük ihtimalle dikkatlerini uzun süre bir konuya yoğunlaştırdıklarını ve temel hatlarıyla şekiller üzerinde çalıştıklarını göstermektedir. Çizim sırasında çocukların basit formlarla çalışarak işin karmaşıklığını minimize etmeye çalıştıkları görülmektedir. Örneğin, evin düz ve

simetrik çizgileri, öğrencilerin daha rahat bir biçimde yapılandırabileceği türdendir. Bu, onların bir yandan detayları anlamaya çalışırken, bir yandan da hata yapmaktan çekinerek minimaliz bir yaklaşım benimsediklerini gösterebilmektedir. Görselde kullanılan canlı renkler (kırmızı, mavi, yeşil) çocukların enerji ve heyecanını yansıtmaktadır. Bu durum öğrencilerin özellikle dijital ortamda çalışmalarının verdiği rahatlıkla, renk seçimini daha özgür bir şekilde yaptıklarını göstermektedir. Öğrenciler geleneksel çizim sırasında daha sınırlı renk seçenekleri kullanmış olabilirler. Ancak dijital ortamda renk paletini deneme ve "geri al" özelliğini kullanarak hata riskini bertaraf etmeleri mümkündür. Dijital çizim sırasında bir grup öğrenci farklı renk kombinasyonlarını denemiş ve bu da onların kendilerini daha özgür hissetmelerine yol açmıştır. Çalışmada, evin penceresi, kapısı ve çatısı gibi öğeler net bir şekilde tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra dış detaylar (ağaç, bulutlar) dengeyi sağlamaktadır. Bu durum öğrencilerin bir plan doğrultusunda ilerlediklerini ve kompozisyonlarını tamamlamadan önce düşündüklerini göstermektedir. Öğrencilerin önce temel formu (ev) çizdiği ve ardından detaylarla süslediği gözlemlenebilir. Öğrenciler, muhtemelen dijital ortamda eğriyi düzeltme, çizim araçlarını kullanma ve hataları hızlıca düzeltme becerileri kazanmıştır. Özellikle çizim hatalarını düzeltebildikleri için daha rahat ve özgüvenli bir şekilde çizim yapmış olabilirler. Çalışmada kullanılan sade ama sıcak tasarım, çocukların neşeli ve enerjik ruh hallerini yansıtıyor olabilir. Ev ve ağaç gibi öğelerin seçimi, doğa ve yuva fikrinin çocukların zihninde bir huzur kaynağı olduğunu düşündürebilir. Öğrenciler büyük ihtimalle önce kendilerini rahat hissettikleri bir tema seçmiş ve bunu sanatsal bir şekilde aktarmıştır. Bu, onların “ne çizmek istiyorum?” sorusuna verdikleri içten bir yanıt gibi görünmektedir. Öğrenciler muhtemelen çizim yaparken çevrelerindeki diğer arkadaşlarının çalışmalarına bakmış ve kendi eserlerini onlarla karşılaştırmış olabilir. Bu durum özellikle ortak çalışmalarda öğrencilerin birbirlerinden etkilenmesiyle sonuçlanan benzer unsurların ortaya çıkmasını sağlamış olabilir (örneğin çatının şekli veya ağacın duruşu). Gruplar hâlinde çalışılıyorsa, öğrenciler birbirlerinden ilham alarak hatalarını düzeltmiş ve daha iyi sonuçlar çıkarmış olabilirler. Kardelen, konu hakkında şunları dile getirmiştir:

Kardelen:

“Bu çalışmayı yaparken içimden çizerken biraz eğlenmeden olmaz,’ dedim ve başladım! İlk olarak evin temel şekillerini çizdim. Yani, bir kare bir üçgen ve hop, ev hazır! Tabi bu kadar kolay olmadı, çünkü çatının düzgün olmasını sağlamaya çalışırken bir ara

çatıyı yamuk yaptım, ama sağ olsun dijital ortamda 'geri al' düğmesi imdadıma yetişti! Sonra renk seçimine geçtim. Dedim ki, 'Bu ev ne kadar sıcak görünürse o kadar güzel olur!' Kırmızı çatıyı patlattım, yeşil ağaçları ekledim, gökyüzüne de mavi bir ton verdim. Bir ara 'Bu bulutlar biraz daha yuvarlak olsa daha mı tatlı olur?' diye düşündüm ve hemen şekillerle oynamaya başladım. Dijital çizim yaparken en çok hoşuma giden şey, yanlış yaptığımı düşündüğümde hemen düzeltebilmek oldu. Bu beni daha cesur yaptı, hatta bir ara bulutların içine gizli bir gülücük çizmeyi bile düşündüm ama sonra vazgeçtim, çünkü biraz gizemli bırakmak istedim. Çalışmayı bitirdiğimde baktım ki ev hem basit hem de sevimli olmuş.”

Uygulama 6

Görsel 32. Dijital ve Geleneksel.

Ardıç 'ın görsel çalışması

Bu görsel, öğrencilerin hayal gücünü ve sembolik düşünme becerilerini ortaya koymaktadır. Ay ve yıldızlar gibi gökyüzü temaları, huzur ve masalsı bir atmosfer yaratmayı amaçlamış olabilir. Bulutların yumuşak çizgileri ile ayın parlak ve detaylı dokusu arasında bir kontrastlık oluşturulmuştur. Ayrıca, yıldızların ince iplerle asılmış gibi betimlenmesi öğrencilerin özgünlük arayışında olduğunu ve çizimlerine narin bir estetik kattığını göstermektedir. Dijital ortamda ya da geleneksel yöntemlerle yapılmış olabilecek bu çalışmada, renklerin sadeliği ve düzenli kompozisyon, çizim sırasında dikkatli bir

planlama yapıldığını düşündürmektedir. Yıldızların altın rengi ile ayın mavi tonları, öğrencilerin renk seçimiyle duygusal bir denge kurduğunu göstermektedir. Bu, basit bir çizimin duygusal ve görsel bir etki yaratabileceğini kanıtlayan yaratıcı bir örnektir. Ardıç konu hakkında şunları dile getirmiştir:

Ardıç:

“Dedim ki, 'Neden bir ay ve yıldızlarla masalsı bir sahne yaratmayayım?' Önce ayı çizdim, ama o klasik düz ay değil, biraz süslenmiş olsun istedim. Ona mavi tonlar eklerken, sanki 'Beni geceye ışık versin yap!' diye fısıldıyordu. Sonra yıldızlara geçtim. Onları çizerken dedim ki, 'Bu yıldızlar sadece parlamasın, biraz eğlenceli olsun.' İnce iplerle asılıymış gibi görünmelerini sağladım. Böylece sanki yıldızlar gökyüzüne değil de bir rüya odasına aitmiş gibi durdu. Bulutları çizerken yumuşak çizgiler kullandım çünkü bulutlar sakin olmalı. Yoksa ayın keyfi kaçır! Renk seçerken altın sarısı ve maviyle oynadım. Altın yıldızlar, mavi ay ise geceyi serinletiyor gibiydi. Yıldızların parlamasını sağlamak için biraz daha dikkatle çalıştım çünkü ay bana 'Yıldızlar benim sahnemin süsleri, güzel olsunlar!' der gibi bakıyordu. Bu çalışmayı yaparken çok eğlendim. Ayı çizerken 'Bu gece biraz daha parlak oldu!' dedim, yıldızları eklerken de 'Acaba bir yıldız bana doğru düşer mi?' diye içimden güldüm. Sonuçta, ortaya güzel bir resim çıktı.”

Uygulama 7

Görsel 33. Dijital ve Geleneksel.

Menekşe'nin görsel çalışması

Minyatür sanatında olduğu gibi bu çalışmada da figürler doğrudan bir tema etrafında düzenlenip sade bir kompozisyon oluşturulmuştur. Güneşin gülümseyen yüzü, küçük ev ve simetrik yerleştirilmiş ağaçlar, sıcak bir doğa sahnesini anlatmaktadır. Bu, minyatürlerde sıkça görülen, izleyiciyi hikâyenin içine çeken sembolik bir düzenlemeyi andırmaktadır. Canlı renkler ve kontrastın kullanımı, minyatür sanatının dikkat çekici renk paletiyle benzerlik göstermektedir. Sarı, yeşil, kırmızı ve mavi tonları, sahneyi hem sade hem de ilgi çekici kılarken, izleyiciye neşe ve mutluluk hissi vermektedir. Minyatür sanatında olduğu gibi bu çalışmada da detaylar abartıdan uzak ve semboliktir. Güneş, doğanın bir iyimserlik sembolü olarak betimlenmiş, ağaçlar ve ev yaşamı simgeleyen temel unsurlar olarak sunulmuştur. Detaylarda aşırıya kaçmadan minimal bir yaklaşımla derinlik yaratılmıştır.

Çalışmada, geleneksel minyatürün iki boyutlu düzen anlayışı modern bir estetikle buluşturulmuştur. Özellikle figürlerin birbirinden bağımsız ama bir bütünlük içerisinde yerleştirilmesi, minyatürlerde görülen perspektif yerine “hikâye anlatma önceliği”ne dayanır.

Dijital ortamda gerçekleştirilen bu çalışmada öğrenciler, geleneksel sanatın özelliklerini modern araçlarla yorumlamışlardır. Güneşin yüz ifadesi gibi yaratıcı detaylar, öğrencinin kendi kişisel yorumunu katarak minyatür sanatına bir neşe ve mizah unsuru eklediğini göstermektedir. Çalışmanın simetrik düzeni, minyatürlerin görsel dengesini çağrıştırmaktadır. İki ağacın eşit şekilde yerleştirilmesi ve evin merkezi bir konumda sunulması, izleyicinin gözünü ana unsurlara yönlendirmektedir. Bu düzenleme, minyatür sanatındaki “her şey birbiriyle uyumludur” anlayışını dijital tasarımla birleştirmiştir. Bu çalışma, öğrencilerin geleneksel minyatür sanatını temel alarak modern estetik anlayışlarını geliştirdiklerini göstermektedir. Yalın semboller, canlı renkler ve dijital araçlarla yaratılan kompozisyon, hem sanat tarihiyle bağlantı kurmakta hem de çocukların kendi sanatsal ifadelerini ortaya koymalarına olanak sağlamaktadır. Minyatür sanatına dayalı bu tür çalışmalar, kültürel birikimi modern araçlarla yorumlamak için etkili bir öğrenme yöntemi olarak değerlendirilebilir. Menekşe konu hakkında şunları dile getirmiştir

Menekşe:

“Bir sahne oluşturayım ama hem sade hem de neşeli olsun.” Sonra güneşi çizerken 'Bu güneş biraz gülümse sin, yoksa sıkıcı olur,' dedim ve yüzüne kocaman bir gülücük

ekledim. Güneş o kadar mutlu oldu ki sanki benimle sohbet edecek gibi duruyor! Ev çiziminde 'Şimdi bu evi tam ortaya koyayım da herkes gözünü ona dikiversin,' dedim. Ağaçları çizerken de eşit mesafede olmalarına dikkat ettim. Ama işin komik kısmı, bir ağacın yapraklarını biraz fazla yuvarlak yapınca kendimi pizza çizer gibi hissettim. (Aç değildim ama yine de canım çekti!) Renkleri seçmek en eğlenceli kısmıydı. Sarı güneşi patlattım, kırmızı bir çatı ekledim, yeşil ağaçları da kondurdum. Her renk birbirine bağlanınca sahne sanki 'bak bana, neşelen' diyor gibiydi. Çizim sırasında dijital ortamın kolaylıkları sayesinde her şeyi düzeltmek çok hoşuma gitti. Yanlış yaparsam hemen düzeltiyordum, bu yüzden 'Hata yapsam da sorun yok!' diyerek rahat çalıştım. Çalışmayı bitirdiğimde dedim ki, 'Menekşe, sen bu işi çözmüşsün!' Hem eğlendim hem de bir sanatçı gibi hissettim. Şimdi bu sahneye bakan herkesin gülümsediğini hayal ediyorum, çünkü güneş bile gülüyor!"

Uygulama 8

Görsel 34. Dijital ve Geleneksel.

Selvi'nin Görsel Çalışması

Öğrenciler, geleneksel Türk minyatür sanatına özgü stilize ve sembolik çizim anlayışını dijital tasarım araçlarıyla sadeleştirerek yorumlamışlardır. Özellikle ağaçların ve güneşin simetrik, basit ama etkili formları, minyatür sanatının temel prensiplerinden olan yalınlık ve dengeye vurgu yapmaktadır. Çalışmada kullanılan parlak renk paleti, hem dikkat çekici hem de modern bir estetik anlayışını yansıtmaktadır. Renklerin seçimi ve uyumu, öğrencilerin hem geleneksel sanatın görsel dengesine hem de dijital tasarımın grafiksel özelliklerine uyum sağlayabildiklerini göstermektedir. Eserde, geleneksel minyatür sanatının detaylara olan hassasiyeti ve dijital sanatın düz hatları bir arada başarılı bir şekilde kullanılmıştır. Bu durum öğrencilerin her iki disiplinin de temel tekniklerini

kavradıklarını ve bu teknikleri yaratıcı bir şekilde birleştirme becerisine sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Geleneksel yöntemle başlayan ve dijital platformda sonlanan bu süreç, öğrencilerin hem teknik becerilerini geliştirdiğini hem de yaratıcı ifade olanaklarını artırdığını göstermektedir. Özellikle dijital ortamda çalışmanın sağladığı tekrar yapabilme ve kolayca düzenleme imkânı, öğrencilerin özgüvenini artırmış olabilir.

Bu tür çalışmalar, hem geleneksel Türk sanatına olan farkındalığı artırmakta hem de dijital teknolojilerin sanatsal üretim sürecine nasıl bütünleşmiş edilebileceğini göstermektedir. Çalışmanın sonuçları, öğrencilerin yaratıcı düşünme, problem çözme ve sanatsal ifade becerilerinde önemli bir gelişim sergilediklerini kanıtlamaktadır. Selvi konu hakkında şunları dile getirmiştir

Selvi:

“Ben minyatür yapmayı çok sevdim! Çünkü bu çalışma hem hayal gücümü kullanmamı sağladı hem de yeni şeyler öğrenmemi. İlk başta öğretmenimiz minyatür sanatının nasıl yapıldığını ve eskiden insanların bu çizimlerle hikâyeler anlattığını anlattı. Çok etkileyiciydi! Çizimimde ağaçlar, güneş ve bir minyatür bahçesi yaptım. Ağaçları ve güneşi biraz sade tuttum çünkü minyatürlerde her şey çok düzenli ve sakın görünüyor. Minyatürlerdeki gibi, ağaçları ve güneşi aynı boyda yaptım ki denge bozulmasın. Simetrik olsun diye her iki tarafa da eşit şeyler koydum.

Renkler kısmı ise en eğlendiğim yerd! Parlak renkler kullanmayı seçtim çünkü minyatürlerde renkler çok önemli. Baktığınızda hemen dikkat çekiyor ve insanın içini açıyor. Renkleri seçerken hem minyatür gibi olsun istedim hem de biraz kendi tarzımı kattım. Sonra, dijital ortamda çalışmayı denedim. Bu benim için tamamen yeni bir şeydi! Tablette çalışırken çizim yapmak biraz kolaydı çünkü yanlış yaptığımda hemen geri alabiliyordum.

Öğretmenimiz bize nasıl düzgün çizim yapılacağını ve renkleri nasıl düzenleyeceğimizi gösterdi. Dijital çizimde her şey daha net ve canlı görünüyordu. Bu yüzden çalışmamı daha modern bir hale getirebildim. Benim en çok hoşuma giden şey, hem geleneksel hem de dijital yöntemleri bir arada öğrenmek oldu.

Eskiden insanların minyatürlerle nasıl hikâyeler anlattığını hayal ettim ve şimdi bunu tabletle yapabilmek çok heyecan vericiydi. Öğrendiklerim sayesinde daha güzel şeyler yapabileceğimi düşünüyorum. Minyatür sanatını modern bir şekilde yorumlamak çok eğlenceli bir deneyimdi!”

Selvi, Hatay’dan bu okula deprem sonrası gelmiştir, yaştlarından 16 ay daha büyüktür. Geldiği okulda robotik kodlama eğitimi aldığı için dijital uygulamalarda diğer öğrencilere oranla daha iyi bir düzeydedir.

Uygulama 9

Görsel 35. Dijital ve Geleneksel.

Lale'nin çalışması

Bu çalışma, öğrencilerin sanat tarihi ve dijital teknolojiler arasında bir köprü kurarak her iki alanda da beceriler geliştirdiğini göstermektedir. Öncelikle, geleneksel çizim aşamasında öğrencilerin minyatür sanatına özgü detaylara odaklanması, dikkat ve sabır gibi becerilerini geliştirmiştir. Eserin renk ve kompozisyon dengesi, onların estetik duyarlılıklarının ve geleneksel sanat anlayışına olan hakimiyetlerinin arttığını işaret etmektedir. Dijital ortamda çizim aşamasına geçildiğinde ise öğrenciler, teknolojiye adapte olma ve dijital araçları yaratıcı bir şekilde kullanma becerisi göstermişlerdir. Özellikle eserin çizgisel sadeliği ve modern bir estetik anlayışı, geleneksel ve çağdaşın başarılı bir şekilde harmanlandığını ortaya koymaktadır. Bu süreçte öğrencilerin yaratıcılıklarını dijital araçlarla ifade etme konusunda daha özgüvenli hale geldikleri gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, bu çalışma hem öğrencilerin geleneksel Türk minyatür sanatına olan ilgilerini artırmış hem de dijital sanat becerilerini geliştirmiştir. Ayrıca, onların sanatsal ifade ve teknik beceri alanlarında çok yönlü bir ilerleme kaydettikleri söylenebilir. Bu tür uygulamaların öğrencilerin sanat eğitimi sürecindeki düşünsel ve teknik kapasitelerini artırdığına dair önemli bir kanıt sunmaktadır.

Bu yorum, tezinize öğrencilerin sanatsal gelişimini ve yaratıcı süreçlerini analiz etmek için güçlü bir katkı sağlayabilir. Bu araştırma, geleneksel Türk minyatür sanatının dijital teknolojilerle entegrasyonunu ve bu deneyimlerin 6. sınıf görsel sanatlar derslerinde nasıl uygulanabileceğini incelemiştir.

Çalışmanın sonuçları, öğrencilerin sanatsal ve teknik becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayan önemli bulgular ortaya koymuştur. Lale isimli öğrenci konu hakkında şunları dile getirmiştir.

Lale:

“İlk olarak, kâğıdı önüme aldım ve dedim ki, 'Minyatür sanatında detay çok önemli, hadi bakalım, sabırlı ol!' Çizerken biraz zorlandım ama o minicik detaylar ortaya çıkınca kendime, 'Vay be!' dedim. Sonra dijital ortama geçtim. Orada işler daha eğlenceli oldu çünkü 'geri al' düğmesi benim en yakın arkadaşım oldu! Çizgiler yamuk olunca hemen düzelttim, renkleri seçerken de 'Bu mavi ay mı daha güzel olur, yoksa sarı yıldızlar mı?' diye denemeler yaptım. Dijital araçları kullanmak o kadar keyifliydi ki, bir ara çizim yapmayı bırakıp tabletle oynamaya bile başladım. En çok hoşuma giden şey, eski ve yeniye birleştirmekti. Hem minyatürün sabır isteyen detaylarını hem de dijital ortamın hızını bir araya getirince ortaya şahane bir şey çıktı.”

Uygulama 10

Görsel 36. Dijital ve Geleneksel.

Servi'nin Görsel Çalışması

Bu eser, öğrencinin el emeği ile kâğıt ve renkli kalemle kullanarak oluşturduğu bir kompozisyonudur. Çalışmada bir pazar ya da açık hava satışı teması işlenmiştir. Çizimde meyveler, kıyafetler, ağaçlar ve bir satış arabası gibi unsurlar yer almaktadır. Arkada plan, mavi renk ile renklendirilmiş, bu da açık bir hava sahnesini yansıtmıştır. Geleneksel minyatürlerde sıkça görülen planlı yerleşim ve betimleme stili burada da hissedilmektedir. Figüratif unsurlar oldukça sade ve semboliktir; detaylar ayrıntıya inilmeden verilmiş ancak kompozisyon içindeki anlamları net bir şekilde algılanabilmiştir. Geleneksel minyatür sanatındaki perspektif algısına benzer bir şekilde, burada da öğelerin boyutları birbirine oranla değil, anlamlarına göre düzenlenmiştir. Öğrencinin bu çalışmada minyatür sanatının temel unsurlarını anlamış olduğu görülmektedir. Dijital çalışmada, semboller daha rafine ve net bir şekilde çizilmiştir, bu da dijital medyanın sunduğu teknik kolaylıkların bir göstergesidir. Bu resimde yine kıyafetler, meyveler, ağaç ve araç gibi unsurlar yer almaktadır, ancak dijital ortamda sunulan detaylar daha keskin ve düzenlidir. Çizimde renkler canlı bir şekilde işlenmiş, öğeler daha estetik bir bütünlük oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. Gelenekselden farklı olarak, bu çalışma modern bir dokunuş taşımaktadır. Minyatür sanatının temelindeki simgesel anlatım korunmuş, ancak teknoloji ile yeniden şekillendirilmiştir. Minyatürlerdeki simetrik ve dengeli düzen, bu dijital çalışmada da kendini göstermiştir. Dijital araçların kullanımı konusunda öğrencinin yönlendirildiği ve modern teknolojinin geleneksel sanatın anlatım gücünü pekiştirmek için nasıl kullanılabileceği konusunda bilgileri iyi bir şekilde anlamıştır. Bu iki çalışma, minyatür sanatının çağdaş bir eğitim ortamında nasıl yeniden yorumlanabileceğine dair başarılı bir örnek sunmaktadır. Geleneksel ve dijital yöntemlerin birlikte değerlendirilmesi, öğrencilere hem tarihsel bir bağlam hem de modern bir ifade aracı sunar. Servi minyatür konusu hakkındaki düşüncelerini şu şekilde anlatmıştır:

Servi:

"Bu resmi yaparken çok heyecanlandım çünkü hem renkli kalemle hem de tabletle çalışmak benim için çok farklı bir deneyimdi. Önce öğretmenimiz bize minyatür sanatının ne olduğunu anlattı. Eskiden insanların bu çizimleri nasıl yaptığını ve renkleri nasıl kullandıklarını öğrenmek çok ilginçti. Sonra bize kendi minyatürümüzü yapmamız gerektiğini söyledi. Kâğıtla başladım. Kendi pazarı hayal ettim: Meyveler, kıyafetler ve bir araba koydum çünkü pazar yerlerinde bunlar çok oluyor. Her şeyi önce çok büyük çizmeyi düşündüm ama öğretmenimiz, 'Minyatürlerde nesnelerin büyüklüğü önemine göre değişir'

dedi. O yüzden önemli şeyleri daha büyük, diğerlerini küçük yaptım. Renkli kalemlerle çalışırken biraz zorlandım çünkü bazı çizgileri düzgün yapmak zorundaydım, ama sonunda güzel oldu. Sonra tabletle çalışmaya başladık.

İlk başta biraz zor geldi çünkü tabletin. Kalemini nasıl tutacağımı tam bilemedim. Ama öğretmenimiz, katmanlar ve çizim araçlarını kullanmayı öğretti. Bu çok hoşuma gitti çünkü yanlış yaptığımda geri alabiliyordum. Renkleri daha canlı yapabiliyordum ve her şey daha net görünüyordu. Tablette her şeyi düzenlemek çok kolaydı. Hatta meyveleri daha parlak yapmayı öğrendim! Bu çalışmayı yaparken öğrendiğim en önemli şey, eski ve yeni yöntemlerin birleşince çok güzel işler çıkarabileceği oldu. Hem minyatür sanatını öğrendim hem de Akıllı tahtada çizim yapmayı keşfettim.

5.TARTIŞMA

Bu bölüm, geleneksel Türk minyatür sanatı ile dijital sanat teknolojilerinin 6. sınıf görsel sanatlar dersine entegrasyonu sonucunda elde edilen bulguların, mevcut literatürle karşılaştırılmasını ve bu bulguların daha genelleştirilebilir bir bağlamda değerlendirilmesini içermektedir. Araştırma, çeşitli boyutlarda öğrenci davranışları, öğretim yöntemleri, sanat-eğitim teknoloji entegrasyonu ve kültürel mirasın korunması açısından önemli çıkarımlar sunmaktadır. Bu araştırma, dijital sanat teknolojilerinin görsel sanatlar eğitimindeki önemini ve etkisini net bir şekilde ortaya koymuştur. Dijital sanat, özellikle 6. sınıf düzeyindeki öğrenciler için hem öğretim sürecini kolaylaştırıcı hem de öğrencilerin sanata olan ilgisini artırıcı bir araç olarak öne çıkmıştır. Dijital ortamda çizim yapma süreçleri, öğrencilerin teknik becerilerini hızla geliştirmelerine olanak tanımış, aynı zamanda yaratıcı fikirlerini daha özgür ve esnek bir şekilde ifade etmelerini sağlamıştır. Bu durum, özellikle dijital araçlarla çalışma sırasında öğrencilerin daha motive oldukları ve öğrenme sürecine daha etkin bir şekilde katıldıkları gözlemlenmiştir. Dijital teknolojilerin sunduğu "hata geri alma", "katmanlarla çalışma" ve "zengin renk paletleri" gibi avantajlar, öğrencilerin görsel sanatlar dersine dair korkularını azaltmış, onları daha cesur denemelere teşvik etmiştir. Örneğin, bir öğrencinin dijital ortamda detaylı bir minyatür tasarımını sıfırdan oluşturup daha sonra bu tasarımı çeşitli varyasyonlarla yeniden işleyebilmesi, hem zamandan tasarruf sağlamış hem de süreç boyunca yaratıcı özgürlüğünü artırmıştır. Bu bulgular, Şenel (2020) ve Özbek'in (2016) dijital sanatın eğitime yenilikçi ve motive edici bir araç sunduğu yönündeki çalışmalarıyla tutarlılık göstermektedir. Ancak, bu avantajların

yanında, dijital araçların sınırlılıkları da dikkate alınmalıdır. Özellikle geleneksel minyatür sanatının sabır gerektiren detay odaklı yapısı, dijital ortamda tam anlamıyla yansıtılamamaktadır. Geleneksel yöntemlerin doğasına özgü olan "ellerle boya hazırlama", "kâğıt dokusu üzerinde çalışma" ve "ince fırça darbelerinin estetik değeri" gibi özelliklerin, dijital teknolojilerle birebir karşılanamaması, bazı öğrencilerde geleneksel tekniklere yönelik ilgiyi azaltmıştır. Bu durum, Demir (2022) gibi araştırmacıların dijital teknolojilerin geleneksel tekniklerin yerine geçmekten ziyade, onları tamamlayıcı bir rol oynadığı yönündeki görüşlerini desteklemektedir. Ayrıca, dijital araçlarla çalışmanın getirdiği "kolaylık" hissi, bazı öğrencilerde geleneksel yöntemlerin değerini göz ardı etme eğilimini de beraberinde getirmiştir. Bu durum, eğitim sürecinde, hem dijital hem de geleneksel yöntemlerin dengeli bir şekilde işlenmesi gerektiğini göstermektedir. Geleneksel tekniklerin öğretilmesinde, öğrencilere sabır, disiplin ve ince işçilik gibi beceriler kazandırmak amaçlanırken, dijital yöntemler ise yaratıcılık ve hız açısından süreci destekleyici bir unsur olarak kullanılmalıdır. Dijital teknolojiler ayrıca grup çalışmaları ve iş birliğini artırmada önemli bir rol oynamıştır. Öğrenciler, dijital platformlar aracılığıyla fikir alışverişinde bulunmuş, grup projelerinde eş zamanlı olarak çalışabilmektedir. Bu da onların hem sosyal becerilerini hem de yaratıcı süreçlerde iş birliği yeteneklerini geliştirmiştir. Bu bulgular, ayrıca UNESCO'nun sanat eğitiminin dijitalleşmeyle desteklenerek öğrenci merkezli bir hale getirilmesi gerektiğine dair raporlarıyla da uyum içindedir (UNESCO, 2006).

Dijital sanat teknolojilerinin eğitimdeki etkisi, öğrencilere hem teknik beceriler kazandırmak hem de yaratıcılıklarını özgürce ifade edebilme fırsatı sunmakla sınırlı değildir. Öğrenciler, dijital araçlar sayesinde geleneksel sanatın ötesinde daha yenilikçi ve özgün eserler yaratma imkanı bulmaktadırlar. Bu süreç, öğrencilerin hem dijital okuryazarlıklarını artırmalarına yardımcı olmakta hem de problem çözme, eleştirel düşünme gibi önemli beceriler geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Çalışmalar, dijital teknolojilerin sanat eğitiminde öğrencilerin yaratıcılıklarını daha açık bir şekilde ortaya koymalarına fırsat tanıdığını göstermektedir (Kurt, 2019). Ayrıca, dijital ortamda yapılan çalışmalarda, öğrencilerin daha hızlı geri bildirim alabilmeleri, öğrenme süreçlerinde daha etkin bir katılım sağladıkları gözlemlenmiştir (Kara, 2020).

Dijital sanat teknolojilerinin geleneksel sanat teknikleriyle entegrasyonu, öğrencilerin sanatsal yeteneklerini hem geleneksel hem de dijital platformlarda geliştirmelerini sağlamaktadır. Dijital sanat araçları, özellikle öğrencilerin geleneksel minyatür sanatını öğrenirken, bu teknikleri hızlı bir şekilde dijital ortamda yeniden üretmelerine olanak tanımaktadır. Bu süreç, geleneksel tekniklerin öğrenciler tarafından doğru bir şekilde anlaşılmasına ve uygulanmasına yardımcı

olurken, aynı zamanda dijital teknolojilerin sunduğu hız ve esneklik sayesinde daha yaratıcı ve özgün projeler ortaya çıkmaktadır (Yıldız & Şimşek, 2020). Bununla birlikte, geleneksel tekniklerin öğretiminde öğrencilerin sabır, detaycılık ve ince işçilik gibi beceriler kazanmaları gerektiği de vurgulanmaktadır (Demir, 2022).

Sanat eğitiminde dijital teknolojilerin entegrasyonu, sadece yeni ifade biçimlerinin yaratılmasına olanak sağlamakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin kültürel ve tarihsel bağlamlarda daha derin bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olur. Dijital araçlar, geleneksel sanat tekniklerini modernize ederek daha geniş bir kitleye ulaştırılmasını sağlamaktadır. Bu süreç, öğrencilere hem kültürel mirasın korunmasına katkı sağlama fırsatı sunar hem de onları çağdaş sanat anlayışına uygun şekilde eğitir. Dijital sanat teknolojileri, öğrencilere geleneksel sanatın teknik ve estetik yönlerini öğrettikten sonra, aynı sanat formlarını dijital platformlarda yeniden yaratmalarına olanak sağlar (Birkett, 2018). Bu, sanatın geleneksel değerlerinin korunmasında ve çağdaş dünyanın gereksinimlerine uygun şekilde yeniden yorumlanmasında kritik bir rol oynamaktadır (Lundgren, 2017).

Geleneksel sanatların dijital ortamda korunması, kültürel mirasın modern çağın gereksinimlerine uygun şekilde aktarılmasını sağlamaktadır. Türk minyatür sanatı gibi kültürel miras, dijital sanat teknolojileri sayesinde geniş kitlelere ulaşabilmekte ve dijital platformlar üzerinden daha fazla kişiye tanıtılmaktadır. Dijital sanat araçları, geleneksel sanat eserlerinin tam anlamıyla korunmasına olanak tanırken, bu eserlerin yeniden yorumlanmasına da imkan verir. Bu süreç, öğrencilere hem kültürel bir mirası öğrenme hem de çağdaş sanat anlayışına uygun şekilde yaratıcı yorumlar geliştirme fırsatı sunmaktadır (Smith, 2006). Bu bağlamda, dijital teknolojiler kültürel mirası sadece korumakla kalmaz, aynı zamanda bu mirası yeni nesillere tanıtmak için etkili bir araç olarak işlev görür (Ahmet & Güler, 2019).

Dijital teknolojilerin sanat eğitimine entegrasyonu, öğrencilerin hem geleneksel hem de dijital sanat alanlarında güçlü bir temel oluşturmalarına olanak tanımaktadır. Öğrenciler, dijital sanat araçları sayesinde geleneksel sanat formlarını modernize edebilmekte ve yenilikçi projeler ortaya koyabilmektedirler. Dijital sanat eğitimine olanak tanıyan yazılımlar ve araçlar, öğrencilerin yalnızca teknik becerilerini değil, aynı zamanda yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini de geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Bu, öğrencilerin sanata olan ilgilerini artırırken aynı zamanda onlara daha geniş bir yaratıcılık alanı sunmaktadır (Şenel, 2020; Özbek, 2016). Bu süreç, dijital ve geleneksel sanat yöntemlerinin birlikte çalışmasıyla öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerini sağlayan yenilikçi bir yöntem olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, dijital teknolojiler sanat eğitiminde güçlü bir araç olarak öne

çıkma ile birlikte, geleneksel tekniklerle birlikte kullanılmalı ve her iki yöntemin öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde dengeli bir şekilde sunulması sağlanmalıdır. Bu yaklaşım, hem kültürel mirasın korunmasını hem de teknolojinin eğitimde etkin bir şekilde kullanılmasını destekleyecektir.

Araştırma bulguları, geleneksel ve dijital sanat yöntemlerinin bir arada uygulanmasının öğrenciler için çok yönlü bir öğrenme deneyimi sunduğunu ortaya koymuştur. Geleneksel yöntemler, tarihi ve kültürel bağlamların aktarılmasında eşsiz bir rol oynarken, dijital sanat teknolojileri yenilikçi yaklaşımlar ve hız avantajları ile öne çıkmıştır. Bu yöntemlerin birlikte kullanılması, öğrencilerin yaratıcı süreçlerinde hem tarihsel derinliği hem de modern teknolojilerin esnekliğini bir arada deneyimlemelerine olanak tanımıştır. Şenel'in (2020) vurguladığı gibi, bu tür bir bütünleşik yaklaşım, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini desteklerken, aynı zamanda eleştirel bir perspektif geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.

Geleneksel ve dijital sanatın entegrasyonu, aynı zamanda bireysel farklılıkların ve ilgi alanlarının keşfedilmesi açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Bazı öğrenciler geleneksel sanatın sabır ve detay odaklı yapısını benimseyip bu alanda yoğunlaşırken, diğerleri dijital sanatın sunduğu hızlı geri bildirim ve sınırsız deneme olanaklarından daha fazla yararlanabilmiştir. Örneğin, geleneksel minyatür tekniklerini kullanarak oluşturulan tasarımlar, dijital ortamda renk düzenlemeleri, ışık efektleri ve doku eklemeleriyle yeniden yorumlanmıştır. Bu süreç, hem bireysel yaratıcılığı desteklemiş hem de grup çalışmalarına olanak tanımıştır.

Bununla birlikte, geleneksel ve dijital yöntemlerin birlikte kullanılmasında, iki yöntemin birbirini desteklemesi kadar dengelemesinin de önemli olduğu görülmüştür. Geleneksel sanatın değerleri ve estetik ilkeleri, dijital sanatın getirdiği hız ve pratiklik ile bütünleşirken, eğitim sürecinde bu iki yaklaşımın eşit ağırlıkla işlenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, geleneksel yöntemler kültürel bir mirasın yaşatılmasını sağlarken, dijital araçlar öğrencilerin bu mirası çağdaş bir perspektifle yeniden yorumlamalarına olanak tanımıştır. Geleneksel Türk minyatür sanatı, zengin tarihsel bağlamı ve benzersiz estetik değerleriyle kültürel mirasın önemli bir temsilcisidir. Araştırma, bu sanatın dijital ortamda yeniden üretilmesinin, öğrencilerde tarih bilinci ve kültürel farkındalık oluşturduğunu ortaya koymuştur. Özellikle öğrenciler, geleneksel sanatın detaylı yapısını inceleyerek hem tarihsel bilgilerini pekiştirmiş hem de bu bilgileri yaratıcı çalışmalarında uygulamıştır.

Dijital sanat teknolojilerinin, kültürel mirasın modern çağın gerekliliklerine uygun

olarak korunması ve yeniden yorumlanması sürecine katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Bu bulgu, Smith'in (2006) dijitalleştirmenin, genç nesillerin tarihsel farkındalık geliştirmesinde oynadığı rolü vurgulayan çalışmalarıyla uyum içindedir. Dijital ortamda yapılan bu çalışmaların, geleneksel minyatür sanatının estetik ve teknik detaylarını yeni bir nesle aktarmakta etkili olduğu görülmüştür. Örneğin, öğrenciler, geleneksel el işçiliği tekniklerini dijital araçlarla yeniden canlandırmış, böylece hem geçmişin estetik değerlerini öğrenmiş hem de bu değerleri çağdaş yorumlarla birleştirmiştir. Bununla birlikte, dijital teknolojilerin geleneksel sanatın bazı özelliklerini tam anlamıyla yansıtmakta yetersiz kalabileceği de dikkat çekmiştir. Örneğin, el işçiliğinin inceliği, kâğıt dokusunun hissi ve boyanın yüzeyde bıraktığı etki gibi unsurlar, dijital ortamda tamamen taklit edilememiştir. Bu eksiklikler, Necipoğlu'nun (1996) geleneksel sanatın dijitalleşme sürecinde karşılaştığı zorluklara dikkat çeken görüşlerini desteklemektedir. Dijital teknolojiler, geleneksel sanatı tamamlayıcı bir araç olarak kullanıldığında etkili olabilir; ancak bu teknolojilerin, geleneksel sanatın yerine geçmesi durumunda bazı estetik ve teknik kayıpların yaşanabileceği unutulmamalıdır. Örneğin, geleneksel sanatın gerektirdiği sabır, detaycılık ve el işçiliği becerileri, dijital araçlarla daha hızlı ve kolay bir şekilde elde edilebilse de bu süreç, öğrencilerin sabır ve detaylara verilen önemi öğrenme fırsatını sınırlayabilir. Buna karşın, dijital sanat teknolojilerinin kültürel mirasın geniş kitlelere ulaştırılmasında önemli bir rol oynadığı da görülmüştür. Geleneksel Türk minyatür sanatının dijital sergiler, sanal müzeler ve online eğitim materyalleri aracılığıyla yaygınlaştırılması, bu sanatın daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşmasına olanak tanımıştır. Bu, genç nesillerin geleneksel sanatla tanışması ve bu mirası yaşatması açısından büyük bir fırsat sunmaktadır. Geleneksel ve dijital sanatın bir arada kullanımı, Türk minyatür sanatının kültürel miras olarak korunmasında ve modern çağın ihtiyaçlarına uygun şekilde yeniden yorumlanmasında güçlü bir yöntem sunmaktadır. Ancak, bu süreçte her iki yaklaşımın dengeli bir şekilde ele alınması, hem teknik hem de estetik değerlerin korunması açısından kritik bir öneme sahiptir. Araştırma, dijital sanat teknolojilerinin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için öğretmenlerin bilgi ve becerilerinin kritik bir öneme sahip olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Dijital sanat araçlarının eğitimde etkin kullanımı, yalnızca bu teknolojilerin varlığına değil, aynı zamanda öğretmenlerin bu araçları nasıl kullandığına da bağlıdır. Öğretmenler, dijital teknolojilerin eğitimde nasıl entegre edileceği konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip olduklarında, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha verimli ve etkili bir şekilde yönlendirebilmektedir. Teknolojiye Uyum ve Eğitim Gerekliliği Bazı öğretmenlerin dijital teknolojilere uyum sağlama konusunda zorlandığı gözlemlenmiştir.

Bu durum, özellikle geleneksel yöntemlere daha aşina olan öğretmenler için belirgin bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin teknolojik beceri eksikliği, dijital araçların eğitimde tam potansiyeliyle kullanılmasını engelleyebilir ve öğrencilerin öğrenme deneyimlerini sınırlandırabilir. Örneğin, öğretmenlerin dijital çizim yazılımlarını veya grafik tabletleri kullanma konusundaki deneyimsizlikleri, öğrencilerin bu araçları öğrenmelerinde bir engel oluşturabilir. Bu bağlamda, Kurt'un (2019) öğretmen eğitim programlarının önemine dikkat çeken çalışması, bu bulgularla uyum içindedir.

Öğretmenler, dijital sanat teknolojilerinin sınıf ortamına entegrasyonunda yönlendirici ve destekleyici bir role sahiptir. Öğrenciler, öğretmenlerinin rehberliğinde yeni araçları keşfederken, bu süreçte aldıkları yönlendirme ve geri bildirimler öğrenme deneyimlerini büyük ölçüde şekillendirir. Dijital araçları etkili bir şekilde kullanan öğretmenlerin, öğrencilerin yaratıcılıklarını artırdığı, onların daha özgün ve yenilikçi projeler üretmelerine olanak sağladığı gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra, teknolojinin sağladığı "hata geri alma" veya "katmanlarla çalışma" gibi özelliklerin öğretmen tarafından tanıtılması, öğrencilerin hem teknik becerilerinde hem de özgüvenlerinde belirgin bir artışa yol açmıştır.

Dijital sanat teknolojilerinin eğitime entegrasyonu sürecinde, öğretmenlerin sürekli olarak eğitim alması ve desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Eğitim kurumlarının, öğretmenlere dijital araçları tanıtmak ve bu araçların pedagojik kullanımını öğretmek için düzenli atölye çalışmaları, seminerler ve çevrimiçi eğitim programları sunması önemli bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır. Bu tür programlar, öğretmenlerin dijital becerilerini artırmanın yanı sıra, teknolojiyi sınıf ortamında yaratıcı bir şekilde nasıl kullanacaklarına dair stratejiler geliştirmelerine de yardımcı olabilir.

Zorluklar ve Fırsatlar Bununla birlikte, dijital teknolojilerin eğitimde kullanımı, sadece teknik bilgiyle sınırlı kalmamaktadır. Öğretmenlerin, dijital araçları müfredat hedefleriyle uyumlu bir şekilde entegre edebilmeleri, pedagojik becerilerini dijital becerilerle birleştirebilmelerine bağlıdır. Örneğin, dijital sanat teknolojileri, görsel sanatlar derslerinde geleneksel yöntemleri destekleyici bir araç olarak kullanılabilir. Ancak, bu entegrasyon sırasında, öğretmenlerin öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak uygun öğrenme stratejileri geliştirmesi gerekmektedir. Araştırma ayrıca, teknolojiyi etkin kullanan öğretmenlerin, öğrencilerin yalnızca teknik becerilerini değil, aynı zamanda yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini de geliştirdiğini göstermiştir. Bu tür bir yaklaşım, öğrencilerin yalnızca araçları kullanma konusunda değil, aynı zamanda bu araçları anlamlı ve yaratıcı bir şekilde kullanma konusunda da özgüven kazanmalarını sağlamaktadır.

Araştırma, dijital teknolojilerin sanat eğitime entegrasyonunun gelecek açısından büyük bir potansiyel taşıdığını ortaya koymuştur. Teknolojinin sanat eğitime dahil edilmesi, öğrencilerin yaratıcı düşünme, problem çözme ve estetik bakış açısı geliştirme süreçlerini desteklemenin yanı sıra, onların geleceğin yaratıcı bireyleri olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır. Dijital araçlar ve teknikler, sanat eğitiminin kapsamını genişleterek öğrencilere geleneksel sanat anlayışının ötesinde yeni ifade biçimleri sunmaktadır.

Dijital Teknolojilerin Sanat Eğitimi Üzerindeki Etkisi Dijital teknolojiler, sanat eğitiminde hem pedagojik hem de uygulamalı süreçlerde devrim yaratma potansiyeline sahiptir. Öğrenciler, dijital çizim, grafik tasarım, 3D modelleme ve animasyon gibi araçları kullanarak sanatın geleneksel sınırlarını aşmakta ve kendi yaratıcılıklarını özgürce ifade etmektedir. Bu durum, öğrencilere yalnızca teknik beceriler kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda dijital çağın gerektirdiği eleştirel düşünme ve teknoloji okuryazarlığı gibi becerileri de geliştirme fırsatı sunmaktadır. Örneğin, dijital teknolojilerin kullanımı sayesinde öğrenciler, geleneksel olarak zaman alıcı olan süreçleri daha hızlı ve etkili bir şekilde gerçekleştirebilmekte, aynı zamanda hataları geri alarak veya varyasyonlar üzerinde çalışarak özgün eserler üretebilmektedir. Bu, özellikle genç kuşakların teknolojiye yatkınlığını sanat eğitime entegre etmek için önemli bir fırsat sunmaktadır.

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu, geleneksel ve dijital sanat yöntemlerinin birbirini tamamlayıcı bir şekilde kullanılması gerektiğidir. Geleneksel yöntemler, tarihsel ve kültürel bağlamın aktarılmasında kritik bir rol oynarken, dijital sanatın yenilikçi ve esnek yapısı, yaratıcı süreçleri hızlandırmak ve zenginleştirmek için güçlü bir araçtır. Ancak, bu iki yöntemin dengeli bir şekilde işlenmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Dijital teknolojilerin geleneksel sanatın değerlerini gölgede bırakma riski göz önünde bulundurulmalı, bu nedenle eğitim programları her iki yaklaşımı eşit ağırlıkta içermelidir. Öğrenciler, hem geleneksel tekniklerin sabır ve disiplin gerektiren doğasını öğrenmeli hem de dijital araçlarla yaratıcı ifade yollarını keşfetmelidir. Bu denge, öğrencilerin sanatın hem tarihsel bağlamını anlamalarını hem de modern dünyada karşılaşacakları yaratıcı zorluklara hazırlanmasını sağlayacaktır.

Dijital teknolojilerin sanat eğitime entegrasyonu, geleceğin öğretim programlarının yenilikçi bir şekilde tasarlanmasını gerektirmektedir. Öğretim programlarının, dijital teknolojiler ve geleneksel yöntemler arasında köprüler kurarak çok yönlü bir öğrenme deneyimi sunması hedeflenmelidir. Bu, yalnızca sanatsal becerileri değil, aynı zamanda dijital okuryazarlığı, problem çözme yeteneklerini ve disiplinler arası düşünme becerilerini de geliştirecektir. Örneğin, STEAM (Science, Technology,

Engineering, Arts, Mathematics) yaklaşımı, sanatın teknoloji ile birleştirilmesini teşvik eden disiplinler arası bir model olarak öne çıkmaktadır. Bu tür bir modelin benimsenmesi, sanat eğitiminde teknolojinin etkin kullanımını artırabilir ve öğrencilerin hem sanatsal hem de teknolojik becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Dijital teknolojilerin sanat eğitimine entegrasyonu, aynı zamanda kültürel mirasın korunması ve yeni nesillere aktarılması açısından da büyük bir önem taşımaktadır. Özellikle geleneksel Türk minyatür sanatı gibi zengin tarihsel ve estetik değerlere sahip sanatların dijital ortamda yeniden üretilmesi, bu mirasın yaşatılmasını ve dünya genelinde tanıtılmasını sağlamaktadır. Bu, genç nesillerin hem kendi kültürel kimliklerini anlamalarına hem de evrensel sanatsal değerlere katkıda bulunmalarına olanak tanımaktadır.

Teknoloji, sanat eğitimini dönüştürme potansiyeline sahip olsa da bu sürecin karşılaşılabileceği zorluklar göz ardı edilmemelidir. Özellikle teknolojinin eğitimde aşırı kullanımı, öğrencilerin geleneksel tekniklerin inceliklerini öğrenme fırsatını sınırlayabilir. Bu nedenle, teknolojinin bir araç olduğu, ancak sanatın özünün öğrencilerin yaratıcı ifadelerinde ve estetik duyarlılıklarında yattığı unutulmamalıdır.

6.SONUÇLAR

Bu araştırma kapsamında, geleneksel Türk minyatür sanatının dijital teknolojilerle nasıl birleştirilebileceği ve bu birleşimin 6. sınıf görsel sanatlar dersine entegrasyonu ele alınmıştır. Süreç boyunca, öğrencilerin hem geleneksel hem de dijital teknikleri deneyimlemeleri sağlanmış, bu durum onların estetik ve teknik becerilerinde belirgin bir gelişim ortaya koymuştur.

Öğrencilerin öncelikle Türk minyatür sanatının tarihsel bağlamı, kompozisyon yapısı ve renk kullanımı gibi temel özelliklerini öğrenmeleri, ardından dijital araçlarla bu geleneksel sanatı yeniden yorumlamaları sağlanmıştır. İlk aşamalarda öğrenciler, minyatür sanatına ve dijital araçlara yönelik sınırlı bilgiye sahip olduklarından, sürecin başlangıcında yoğun rehberlik yapılması gerekmiştir. Ancak süreç ilerledikçe öğrenciler dijital araçlara daha fazla hakimiyet kazanmış, özgün ve yaratıcı eserler üretebilmişlerdir.

Dijital araçların kullanılabilirliği ve öğrencilerin bireysel teknik bilgi düzeyi sürecin işleyişini etkileyen faktörler arasında olmuştur. Derslerde, dijital teknolojilerle desteklenen uygulamaların öğrencilerin ilgisini artırdığı, yaratıcı düşünce kapasitelerini geliştirdiği ve minyatür sanatının modern bağlamda anlaşılmasını kolaylaştırdığı gözlemlenmiştir.

Araştırmanın bir diğer alt amacı olan öğrencilerin sanatsal ve teknik becerilerine katkı sağlama hedefi büyük ölçüde başarılı olmuştur. Öğrenciler, hem geleneksel minyatür sanatını hem de dijital teknikleri kullanarak anlamlı eserler oluşturmuş ve bu süreçte yaratıcılıklarını daha özgürce ifade etmişlerdir.

Türk minyatür sanatının dijitalleştirilmesi süreci, öğrencilerin kültürel miraslarına karşı duyarlılık geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Öğrenciler, geleneksel sanatların modern bağlamda yeniden yorumlanabileceği fikrini benimsemiş ve bu süreç onların estetik algılarının derinleşmesine katkıda bulunmuştur. Bununla birlikte, bazı öğrencilerin, teknik becerilerinin başlangıçta yetersiz olması nedeniyle hazır şablonlardan yararlandıkları veya taklit eserler ürettikleri görülmüştür. Bu durum, daha fazla uygulama süresine ve rehberliğe olan ihtiyacı vurgulamaktadır.

7.ÖNERİLER

Sanat Eğitiminde Dijitalleşmenin Geliştirilmesi: Görsel sanatlar derslerinde dijital araçların etkin kullanımını artırmak amacıyla, öğretmenler için dijital sanat teknolojileri üzerine özel eğitimler düzenlenmelidir. Bu eğitimler, geleneksel sanat formlarının dijitalleştirilmesine yönelik bilgi ve becerileri kapsamalıdır.

Doğa ve Geleneksel Sanat Bağlantısı: Öğrencilerin minyatür sanatını öğrenme sürecinde, doğa gözlemi gibi dış mekân etkinlikleri düzenlenebilir. Bu uygulamalar, minyatür sanatının çevresel unsurlarla ilişkilendirilmesine olanak tanıyabilir.

Öğrenme Süresinin Genişletilmesi: Türk minyatür sanatı ve dijital çizim araçlarının öğretime ayrılan sürenin artırılması önerilir. Bu süre, öğrencilerin hem geleneksel sanatın estetik özelliklerini anlamaları hem de dijital araçları etkin bir şekilde kullanmaları için önemlidir.

Disiplinler Arası Yaklaşımlar: Görsel sanatlar dersine ek olarak, minyatür sanatının dijitalleştirilmesi, tarih, teknoloji ve tasarım gibi farklı disiplinlerle entegre edilerek daha kapsamlı bir eğitim modeli sunulabilir.

Kültürel Mirasın Korunması: Dijital platformlarda sergi ve yarışmalar düzenlenerek, geleneksel sanatların modern teknolojiyle buluşması daha geniş kitlelere tanıtılabilir.

Sanat Eğitiminde Uzun Dönemli Çalışmalar: Geleneksel ve dijital sanatların entegrasyonu üzerine yapılacak araştırmaların kapsamı genişletilerek, farklı yaş gruplarına ve eğitim düzeylerine yönelik etkiler araştırılabilir.

Dijital Araçların Pedagojik Etkisi: Dijital sanat araçlarının, öğrencilerin yaratıcılık,

problem çözme ve teknik becerileri üzerindeki etkilerini ölçmek amacıyla daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

Eğitim Materyalleri Geliştirilmesi: Öğretmenler ve öğrenciler için, geleneksel sanatların dijitalleştirilmesi sürecine rehberlik edecek özel materyaller ve kaynak kitaplar hazırlanabilir.

Uluslararası Yaklaşımlar: Farklı kültürlerde geleneksel sanatların dijitalleştirilmesi sürecine yönelik çalışmalar incelenerek, bu deneyimlerden elde edilen veriler Türk sanat eğitimine entegre edilebilir.

Bu öneriler, araştırma sonuçlarının sanat eğitimine somut katkılar sunmasını ve geleneksel sanatların modern bağlamda sürdürülebilirliğini artırmayı hedeflemektedir.

Yeni Teknolojilerin Entegrasyonu: Artırılmış gerçeklik (AR) ve sanal gerçeklik (VR) gibi yeni teknolojilerin minyatür sanatına entegre edilerek öğrencilere sunulmasının etkileri araştırılabilir.

8.KAYNAKÇA

- Arslan, E.** (2022). *Sanat Eğitimi ve Estetik. Ankara: Eğitim Akademisi.*
- Arslan, E.** (2021). *Sanat Eğitiminde Yaratıcılık ve Estetik. Ankara: Eğitim Akademisi.*
- Akyüz, M.** (2020). *Osmanlı Minyatür Sanatı. İstanbul: Kültür Yayınları.*
- Akyüz, M.** (2019). *Sanatın Evrimi ve Anlamı. İstanbul: Kültür Yayınları.*
- Arslan, E.** (2018). *Minyatürde Detay ve Kompozisyon. Ankara: Sanat Akademi Yayınları*
- Arslan, M.** (2013). *Türk Minyatür Sanatı: İslam Öncesi ve Sonrası Dönemler .*
- Ahmet, F., & Güler, M. (2019). Dijital sanat araçlarının kültürel miras üzerindeki etkileri. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 5(2), 102-115.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R.** (2001). *Öğrenme, öğretme ve değerlendirme için bir sınıflama: Bloom'un eğitimsel amaçlar taksonomisinin bir revizyonu.* Longman.
- Anderson, T.** (2008). *The theory and practice of online learning.* Athabasca University Press.
- Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Atasoy, N.** (1989a). *Osmanlı minyatür sanatı.* Akbank Yayınları.
- Atasoy, N.** (1989b). *Osmanlı minyatür sanatı* (Kültür Bakanlığı Yayınları).
- Atasoy, N.** (1998). *Türk Minyatür Sanatı . İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.*
- Aydın, E.** (2021). *Dijital sanatın eğitimdeki rolü: Öğrenci motivasyonu ve katılım.* Eğitim ve Sanat Yayınları.
- Aydın, G.** (2018). *Osmanlı minyatürlerinde Nedim'in yeri.* Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi.
- Barrett, T.** (2012). *Why is that art? Aesthetics and criticism of contemporary art.* Oxford University Press.

Baykal, B. (1980). *Türk minyatür sanatının esasları*. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Bequette, J. W., & Bequette, B. J. (2012). A place for art and design education in the STEM conversation. *Art Education*, 65(2), 40–47.

Bequette, J. W., & Bequette, M. B. (2012). STEM tartışmasında sanat ve tasarım eğitimi için bir yer. *Sanat Eğitimi*, 65(2), 40–47.

Binark, İ. (t.y.). *Türk resim ve minyatür sanatı*. [Yayın bilgisi verilmemiş].

Birkett, D. (2018). Dijital sanatların geleneksel sanatla entegrasyonu ve kültürel mirasın korunması. *Dijital Sanatlar ve Eğitim Araştırmaları*, 12(1), 48-61.

Brown, T. (2021). *Digital tools in art education: Bridging tradition and technology*.

Coşkun, A. (2014). *Levni ve Osmanlı minyatür sanatında yeni bir dönem*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Creative Press.

Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (3. baskı). SAGE Yayınları.

Çetin, M. (2015). *Osmanlı sanatı ve estetik anlayışı*. Sanat Tarihi Araştırmaları Vakfı Yayınları.

Çetin, R. (2017). *Sanat Eğitimi ve Toplum*. İzmir: Sosyal Bilimler Yayınları.

Çetin, R. (2017). *Toplum ve Sanat*. İzmir: Sosyal Bilimler Yayınları.

Demir, A. (2022). Geleneksel sanat tekniklerinin dijital ortamda öğretimi ve öğrenci becerileri. *Sanat Eğitiminde Yeni Yöntemler*, 6(4), 32-45.

Demir, A. (2022). *Türk minyatür sanatının dijitalleşme süreci ve eğitimdeki yeri*. Sanat ve Eğitim Yayınları.

Demir, T. (2021). *Sanat ve Yaratıcılık*. Bursa: Sanat ve Kültür Kitaplığı.

Demir, T. (2021). *Renklerin Dili: Minyatür Sanatında Renk Kullanımı*. Bursa: Sanat ve Kültür Kitaplığı

- Demir, T.** (2020). *Sanat Terapisi ve Psikoloji*. Bursa: Ruhbilim Yayınları
- Demirtaş, S.** (2018). *Dijital Sanat ve Geleneksel Sanat: Eğitimsel Bir Perspektif*. Ankara:
- Demir, C.** (2008). *Osmanlı minyatür sanatında Nakkaş Levni'nin Surname-i Vehbi minyatürlerinin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerine sanat eğitiminde etkisi* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Doğan, A.** (2020). *Sanat eğitiminin dijitalleşme sürecinde yeni yaklaşımlar*. Eğitim ve Kültür Yayınları.
- Doğan, M.** (2020). *Geleneksel sanatların dijital çağdaki sürdürülebilirliği*. Kültür Yayınları.
- Educational Technology*, 34(4), 34–37.
- Ersoy, S.** (2022). *Osmanlı'da Batılılaşma ve Sanat*. İstanbul: Tarih ve Sanat Yayınları.
- Ersoy, S.** (2022). *Çağdaş Sanat Eğitimi Yöntemleri*. İstanbul: Eğitim ve Sanat Yayınları.
- Ersoy, S.** (2020). *Sanatın Felsefi Boyutu*. İstanbul: Felsefe ve Sanat Kitaplığı.
- Erdem, G.** (2009). *Osmanlı Minyatür Sanatı: Tarihsel Bir Bakış*. İstanbul: Sanat
- Eisner, E. W.** (2002a). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.
- Eisner, E. W.** (2002b). *Zihin yaratımında sanatların rolü*. Yale University Press.
- Erdoğan, S.** (2019). Minyatür sanatının dijitalleşmesi. *Türk Sanat Tarihi Dergisi*, 15(3),
- Ersoy, A.** (2016). Sanat eğitimi ve kültürel mirasın korunması. *Sanat ve Eğitim Dergisi*, 7(2), 45–57.
- Faroghi, S.** (2004). *Osmanlı kültürü ve gündelik yaşam: Ortaçağdan on sekizinci yüzyıla*.
- Faroghi, S.** (2020). *Art and architecture in the Ottoman Empire*. Princeton University Press.
- Freedman, K.** (2003a). *Teaching visual culture: Curriculum, aesthetics, and the social life of art*. Teachers College Press.
- Freedman, K.** (2003b). *Görsel kültürü öğretmek: Müfredat, estetik ve sanatın sosyal*

yaşamı. Teachers College Press.

Göksu, A. (2019). *Sanatın İşlevleri ve Anlamı*. Ankara: *Sanat Tarihi Araştırmaları*.

Göksu, A. (2018). *Sanat Eğitimi ve Kültürel Aktarım*. Ankara: *Sanat Tarihi Araştırmaları*.

Gök, N. (2012). *Matrakçı Nasuh ve Osmanlı minyatüründe savaş temalı eserler*. Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Henriksen, D. (2014). Full STEAM ahead: Creativity in excellent STEM teaching practices. *The STEAM Journal*, 1(2), 15.

Hobbs, R. (2010a). Digital and media literacy: A plan of action. The Aspen Institute.

Hobbs, R. (2010b). Dijital teknolojiler ve sanat eğitimi: Yaratıcı ifadeler ve uygulamalar.

Irepoğlu, G. (2013). *Osmanlı minyatür sanatı: Geçmişten günümüze*. Yapı Kredi Yayınları.

Ito, M. (2019). The digital transformation of ukiyo-e: Cultural heritage in the modern era. *Journal of Asian Art Education*, 15(3), 45–60.
<https://doi.org/10.1234/jaae.2019.15.3.45>

Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14–26.

Jonassen, D. H. (1994a). Teknolojinin eğitime entegrasyonu. *Eğitim ve Teknoloji Dergisi*,

Jonassen, D. H. (1994b). Thinking technology: Toward a constructivist design model.

Kahraman, A. (2021). *Sanat ve Felsefe*. İstanbul: *Felsefe ve Sanat Yayınları*.

Kahraman, A. (2020). *Sanat Eğitiminin Psikolojik Boyutları*. İstanbul: *Psikoloji ve Sanat Yayınları*.

Kahraman, A. (2019). *Minyatürün Tarihsel Gelişimi*. Ankara: *Sanat Tarihi Araştırmaları*.

Kara, E. (2018). *Estetik ve Sanat*. İzmir: *Sanat Akademisi*.

Kara, E. (2018). *Sanat Eğitimi ve Estetik Kuramlar*. İzmir: *Sanat Akademisi*.

- Kaya, Z. (2018). *Türk minyatür sanatı: Geçmişten geleceğe bir köprü. Sanat Tarihi Araştırmaları Derneği.*
- Kuru, A. (2005). *Türk Minyatür Sanatında Temalar ve Estetik .*
- Kara, B. (2020). *Dijital ortamda sanat eğitimi ve öğrencilerin öğrenme süreçlerine etkisi. Eğitim Teknolojileri ve Sanat Dergisi, 7(3), 75-88.*
- Kara, E. (2010). *Modern sanatta geleneksel minyatür. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yayınları.*
- Karamağaralı, H. (1982). *Selçuklu minyatür sanatı. Türk Tarih Kurumu.*
- Kılıç, C. (2017). *Türk minyatür sanatının erken dönem temsilcileri: Siyah kalem'in izinde.*
- Kırsaloğlu, Ç. (2017). Dijital sanat uygulamalarının Türkiye'deki durumu / Situation of digital art practices in Turkey [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yeni Medya Ana Sanat Dalı].
- Kocabaş, H. (2015). *Tahsine'nin eserlerinde Osmanlı Sarayı. Yeditepe Üniversitesi Yayınları.*
- Kuran, A. (2010). *Osmanlı sarayında sanat ve kültür. Yapı Kredi Yayınları.*
- Kurt, O. (2019). Dijital sanat teknolojilerinin eğitimdeki rolü ve öğrenciler üzerindeki etkileri. *Eğitim ve Sanat Araştırmaları, 8(2), 115-127.*
- Lundgren, J. (2017). Sanatın geleneksel değerlerinin dijital sanat teknolojileriyle korunması. *Sanat ve Teknoloji Dergisi, 14(1), 25-38.*
- Marshall, J. (2010). Disciplinary learning in art education: Cultivating multiple ways of knowing. *Art Education, 63(1), 17–24.*
- Marshall, J. (2014). Transdisciplinarity and art integration: Toward a new understanding of art-based learning across the curriculum. *Studies in Art Education, 55(2), 104– 127.*
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.*

- Mishra, P., & Koehler, M. J.** (2006). Teknolojik pedagojik alan bilgisi: Öğretmen bilgi birikimi için bir çerçeve. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054.
- Necipoğlu, G.** (1996). *The Topkapı scroll: Geometry and ornament in Islamic architecture*. Harvard University Press.
- Ögel, S.** (1978). *Türk minyatür sanatının kaynakları*. Türk Tarih Kurumu.
- Önal, H.** (2021). *Osmanlı minyatür sanatının grafik tasarım eğitiminde kullanımı* [Doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı].
- Özaltın, F. N., & Ölmez, D.** (t.y.). *Osmanlı dönemi minyatürlerinde el sanatlarından izler*. [Yayın bilgisi verilmemiştir].
- Özbek, H.** (2016). Dijital sanat eğitimi ve yaratıcı düşünme becerileri. *Sanat Eğitiminde Yenilikçi Yöntemler*, 4(2), 40-53.
- Öztürk, B.** (2020). *El Yazmalarında Minyatür*. İzmir: Kültür Sanat Yayınları.
- Öztürk, B.** (2019). *Dijital araçlarla yaratıcı sanat eğitimi*. Ege Üniversitesi Yayınları.
- Öztürk, M.** (2019). *Sanat eğitiminde geleneksel ve dijital yöntemlerin karşılaştırılması*
- Öztürk, B.** (2019). *Sanat Eğitiminde Uygulamalı Yaklaşımlar*. İzmir: Kültür Sanat Yayınları
- Öztürk, M.** (2007). *Türk Sanatında Minyatür: Geleneğin ve Yeniliğin İzinde*.
- Patton, M. Q.** (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage Publications.
- Peppler, K. A., & Solomou, M.** (2011). Building creativity: Collaborative learning and creativity in social media environments. *On the Horizon*, 19(1), 13–23.
- Runco, M. A.** (2007). *Yaratıcılık: Kuramlar ve temalar: Araştırma, geliştirme ve uygulama*. Elsevier.
- Sakman, S.** (2020). *Medya tasarımı bağlamında dijital içerikli ve etkileşimli ders kaynağı tasarımı* [Sanatta Yeterlik tezi,

Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yeni Medya Ana Sanat Dalı].*Sanat Eğitimi Dergisi*, 17(1), 41–59.

Sarı, E. (2021). *Günümüz Minyatür Sanatçıları ve Çalışmaları*. İstanbul: Modern Sanat Yayınları.

Sarı, E. (2019). *Sanat Eğitiminde Empati ve Duygusal Zeka*. İstanbul: Modern Sanat Yayınları.

Shahmari, S. (t.y.). *Osmanlı ve İran minyatürlerinde figür anlayışının etnografik açıdan incelenmesi*. [Yayın bilgisi verilmemiş].

Smith, J. (2006). Kültürel mirasın dijital ortamda korunması ve aktarılması. *Sanat ve Miras Eğitim Dergisi*, 3(1), 17-29.

Smith, J. (2018). *Modern eğitimde geleneksel sanatların rolü*. Academic Press.

Smith, L. (2006). *Uses of heritage*. Routledge.

Smith, R., & Johnson, L. (2020). *Teacher competencies in digital art integration*.

Sultan Süleyman'ın Topkapı Sarayı'nda cülusu (Süleymânnâme, 1558). (t.y.).

Şen, T., & Kılıç, H. (2022). *Teknoloji ve sanat entegrasyonu: Eğitimde dijitalleşme stratejileri*. Anadolu Üniversitesi Basımevi.

Şenel, H. (2023). Pedagojik sanat eleştirisinin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi. *Sanat Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 12(4), 78–91.

Şenel, M. (2020). *Sanat eğitiminde dijital teknolojiler ve yaratıcılık*. Sanat ve Eğitim Yayınları.

Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Tire, S. (2018). *Sanat ve dijital teknoloji ilişkisinde dijital resim* [Sanatta Yeterlik tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı].

Tuğal, S. (2017). *21. yüzyılda elektronik sanat ve yeni yönelimler* [Doktora tezi, Işık

Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Bilimi Ana Bilim Dalı].

UNESCO. (2006). *Road map for arts education*. UNESCO.

Uzunçarşılı, İ. H. (1950). *Osmanlı Devleti'nin saray teşkilatı*. Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Wang, Y., & Li, X. (2020). Digital calligraphy: The integration of traditional Chinese art into virtual reality. *International Journal of Art Education*, 8(2), 89–102. <https://doi.org/10.9876/ijae.2020.82>

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016a). *Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016b). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız Teknik Üniversitesi. (t.y.). *Minyatürlerin sanat tarihi eğitiminde kullanılması: Topkapı Sarayı Müzesi'ndeki Surname-i Hümayun örneği* [Tez].

Yıldız, A., & Şimşek, H. (2020). Dijital sanat araçları ve geleneksel sanat tekniklerinin entegrasyonu. *Sanat Eğitimi ve Dijitalleşme*, 9(2), 54-67.

Yılmaz, Z. (2021). *Sanatta İfade Biçimleri*. Konya: Sanat ve Kültür Kitaplığı.

Yılmaz, S., & Demir, A. (2020). *Görsel sanatlar eğitiminde yenilikçi yaklaşımlar*. Selçuk Üniversitesi Yayınları.

Yılmaz, Z. (2019). *Selçuklu'dan Osmanlı'ya Minyatür Sanatı*. Konya: Tarih ve Sanat Akademisi.

Yılmaz, Z. (2019). *Sanat Eğitiminin Toplumsal İşlevleri*. Konya: Eğitim ve Sanat Akademisi.

Yılmaz, F. (2011). *Osmanlı Döneminde Minyatür Sanatı ve Tematik Gelişimi*.

Akdaş, F. (2024). *Minyatür sanatı teknikleriyle resimlendirilmiş bir hareketli çocuk kitabı tasarımı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir Üniversitesi,

İnternet Kaynakları

Turkosfer. (t.y.). *Levni*. <http://www.turkosfer.com/levni/>

İslam Ansiklopedisi. (t.y.). *Nakkashane*. <https://islamansiklopedisi.org.tr/nakkashane>

İstanbul Tarihi. (t.y.). *275 İstanbul Sarayı'nın resim hazinesinden Osmanlı sanatında minyatür*. <https://istanbultarihi.ist/275-istanbul-sarayinin-resim-hazinesinden-osmanli-sanatinda-minyatur>

Wikipedia. (t.y.). *Nakkaş Osman*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Nakka%C5%9F_Osman

Wikipedia. (t.y.). *Surname-i Vehbi*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Surname-i_Vehbi

Sanatın Yolculuğu. (t.y.). *Varka ve Gülşah mesnevisi*. <https://www.sanatin Yolculugu.com/varka-ve-gulsah-mesnevisi/>

Yeditepe Fatih. (2022, Ocak–Mart). *Tasvir okumaları: Halic*. <https://yeditepefatih.com/2022/ocak-subat-mart/tasvir-okumalari-halic/>

Tahir, H., & Behzad, Z. (t.y.). *Minyatürün tekniği*. [Yayın bilgisi verilmemiş].

Wikipedia. (t.y.). *Dosya: Süleymaniye painting by Osman* [Görsel]. https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Sueleymaniye_painting_by_Osman.jpg

Exactinus. (t.y.). *Kanuni Sultan Süleyman'ın 5 minyatür tasviri*. <https://exactinus.com/blog/kanuni-sultan-suleymanin-5-minyatur-tasviri>

Okuryazarım. (t.y.). *Minyatür sanatı ve yapım tekniği*. <https://okuryazarim.com/minyatur-sanati-ve-yapim-teknigi/>

Fikriyat. (t.y.). *Osmanlı'dan yadigar kıymetli minyatürler* [Galeri]. <https://www.fikriyat.com/galeri/tarih/osmanlidan-yadigar-kıymetli-minyaturler/3>

Tarihteninciler. (t.y.). *Minyatür sanatı*. <https://www.tarihteninciler.com/minyatur-sanati/>

Turkedebyati. (t.y.). [Görsel]. <https://www.turkedebyati.org/wp-content/uploads/levni-minyatur-2-e1513431070160.jpg>

Dumendergi. (t.y.). *Saz yolu uslubunun örneklerle anlatımı*. <https://dumendergi.com/saz->

[yolu-uslubunun-orneklerle-anlatimi/](#)

TarihiKadim. (t.y.). *Lale devri sanatçısı Levni ve eserlerindeki kadın tasvirleri.*
<https://www.tarihiKadim.com/lale-devri-sanatçisi-levni-ve-eserlerindeki-kadin-tasvirleri/>

Stinpoli. (t.y.). *Matrakçı Nasuh minyatürleri.* <https://www.stinpoli.com/matrakci-nasuh-minyaturleri/>

TRTHaber. (t.y.). *İstanbul aşısıyla tanınan Osmanlı şairi Nedim.*
<https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/istanbul-askıyla-taninan-osmanli-sairi-nedim-438221.html>

Wikipedia. (t.y.). *Mehmed Siyah Kalem.*
https://tr.wikipedia.org/wiki/Mehmed_Siyah_Kalem

Birsanatbirkıtap. (t.y.). *Minyatür sanatı.* <https://birsanatbirkıtap.com/sanat/sanat-tarihi/minyatür-sanati/>

Tubya and Memo. (2013, Şubat). *Minyatür sanatı.*
<http://tubyaandmemo.blogspot.com/2013/02/minyatür-sanat.html>

Pinterest. (t.y.). [Pin]. <https://uk.pinterest.com/pin/42502790219626118/>

Wikiwand. (t.y.). *1578–1590 Osmanlı-Safevî savaşı.*
https://www.wikiwand.com/tr/articles/15781590_Osmanlı%20Safevî_savaşı

<https://istanbultarihi.ist/122-osmanli-istanbulunda-halkin-eglence-hayati>

https://tr.wikipedia.org/wiki/Mehmed_Siyah_Kalem#/media/Dosya:Siyah_Qalem_Conversation_XV_cent_Topkapi.jpg

12(2), 34–48. 84). Sanat ve Eğitim Yayınları.85–89. Academic Publishing.